Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXX
D
12
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SYNOPSES EPITOMES INSTITUTIONUM MEDICINÆ

in

gratiam tironum

concinnatæ

à

GOTHOFREDO MOEBIO,

MED.D.P.P. MED.ELECT.BRANDENBURG. NEC NON ADMINIST. ARCHIEPISC.MAGDEBURG.

JENÆ,

Typis & impenſis SAMUELIS KREBSII,

ANNO M DC LXII.

by Google

SYNOPSIS
DE ORIGINE, NATURA, ET DIVISIONE MEDICINÆ, in quâ ordine notanda veniunt,

ORIGO, qui

- 1. *Univerſalis*, qui eſt DEUS, teſte Siracide, quando ait: Altiſſimus creavit de terrâ Medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam.
- 2. *Particularis*, qui ſunt homines, ex neceſſitate, experientiâ, & ratione hanc artem excolentes, & hinc diverſæ ſectæ exortæ, ut
  - 1. *Empirica*, cujus author fuit Acron Agrigentinus, qui neglectis rationibus ſolâ experientiâ fuit contentus. Apud Ægyptios hæc ſecta imprimis floruit.
  - 2. *Dogmatica*, ſeu Rationalis. Hujus author fuit Hippocrates, & poſt eum Galenus; qui experientiæ rationem addidere.
  - 3. *Methodica*, cujus author fuit Themiſon Laodicéus, excultor Theſſalus Trallianus, qui artem ſex menſium ſpatio addiſci poſſe clamitabat. Hi ſignis, & cauſſis neglectis ad laxum, & ſtrictum in omni morbo reſpiciebant.
  - 4. *Hermetica*, *Spagirica*, *Chimica*, vel *Paracelſiſtica* dicta. Hæc morborum cauſſas ad ⊖, ♀ & ☿ refert, & generoſiſſima remedia, non ſolummodò ex vegetabilibus, & animalibus, verùm etiam è mineralibus præparat.
  - 5. Jam floret *Dogmatico-Hermetica*. Videatur de eâ Senn. l. de conſ. & Diſſ. Chim. cum Ariſtotel. & Galen.

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ, quoad

- 1. *Etymologiam*. Vox Medicinæ dicitur à medendo, quod vocabulum forſan ἀπὸ τοῦ μήδειν, curam gero, ut ita medicina nihil aliud ſit, quàm cura ſanitatis.
- 2. *Synonymiam*. Medicina etiam vocatur ars medica, item τέχνη 1. aph. 1. ab aliis ἰατρικὴ [ſubintellige τέχνη] ἀπὸ τοῦ ἰάομαι ſano.
- 3. *Homonymiam*, ubi ſumitur
  - *Strictè*, pro parte medicinæ principali, à Therapeuticâ.
  - *Latè*, pro omni medicinæ parte.
  - *Latiſſimè*, & quidem
    - *Metaphoricè*, pro omni lenimento. Et ita reperire medicinam incommodis, *Cicero* dicit.
    - *Metonymicè*, 1. pro ipſo medendi actu, 2. pro inſtrumentis medicis, 3. pro medicamento in genere, & 4. in ſpecie pro purgante, 5. pro officina medicâ. 6. medicinæ, arum ſumuntur à Plauto pro ſcholis medicis.
    - *Ironicè*, pro veneniſ, & pigmentis.

DEFINITIO: Medicina eſt ars corporis humani ſanitatem adhuc integram ſuis auxiliis, & remediis conſervandi; mor-

bis verò labefactatam, quantum quidem poſſibile, reſtaurandi.

GENUS, quod eſt ars, id quod probatur
- *Authoritate, Hippocratis 1. aph. 1. Galeni 6. Epid. comm. 5. Ariſtotelis 6. moral. c. 4.*
- *Rationibus*, 1. quia eſt accidens, & hæret in intellectu ſcientis; 2. naturam imitatur, 3. omnia ad certum finem dirigit, & 4. agit de rebus, quæ aliter ſe habere poſſunt.

Nota 1. Non eſt ars illiberalis, ſeu ſordida, quia finis ejus honeſtus.
2. Eſt artium nobiliſſima ratione 1. Originis, qui DEUS; 2. Subjecti, quod homo; 3. Finis, qui ſanitas.
3. Eſt artium difficillima, quia 1. eſt longa, 2. judicium eſt difficile in cognitione morborum, prognoſi, indagandis ἰδιοσυγκρασία, viribus, & doſibus medicamentorum, ac experientiâ. *1. aph 1.*
4. Eſt conjecturalis interdum in cognitione morborum, Symptomatum, cauſſarum morbificarum, Prognoſi, viribus, & doſibus medicamentorum: ſed ea conjectura non eſt hominis plebeji, verùm viri docti artis fundamentis ſatis imbuti.
5. Eſt ſcientia, ſed latè ſumptâ voce ſcientiæ.

SUBJECTUM, quod eſt corpus humanum, quatenus ſanabile. Hoc habet peculiare, quòd in medendo cooperetur.
FINIS, qui eſt ſanitas, & quidem ut integra conſervetur, & morbis labefactata reſtauretur.
MEDIA, ad finem ducentia, quæ ſunt ipſa auxilia, & remedia.

DIVISIO in partes
- *Principes*
  - ὑγιεινήν, quæ ſanitatem adhuc integram conſervat.
  - θεραπευτικήν, quæ ſanitatem morbis labefactatam certâ medendi methodo ex fontibus Chirurgico, Pharmaceutico, & Diætetico inſtitutâ reſtaurat.
- *Minus principes*, prioribus duabus inſervientes
  - φυσιολογικήν, quæ naturam, ſubjectum, & finem medicinæ proponit.
  - παθολογικήν, quæ morborum, ac ſymptomatum naturam, eorumque differentias, & cauſſas explicat.
  - σημειωτικήν, quæ ſigna ſanitatis, morborum, ſympromatum, cauſſarumque morbificarum ſimul cum eventu in morbis tradit; & hinc ſignorum alia vocantur Diagnoſtica, alia Prognoſtica.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ SANITATIS,

De quâ notanda ſunt,

1. DEFINITIO. Sanitas ὑγίεια eſt potentia naturalis partium omnium corporis humani actiones, quæ ſecundum naturam ſunt, exercendi, ab earundem conſtitutione naturali dependens.

2. GENUS, ſeu RATIO FORMALIS, quæ eſt potentia naturalis, actiones ſ. n. exercendi, & eſt vel

- *Prima*, quæ immediatè à cauſſâ primariâ dependet, ut facultas ſentiendi, ridendi, loquendi, chylificandi, ſanguificandi &c.
- *Secunda*, quæ a cauſſâ ſecundariâ, ſeu inſtrumentali, ut à ſpiritibus, temperamento, partiumque omnium conſtitutione naturali dependet. Per hanc prima in actum deducitur. Hæc eſt mutabilis, illa minus, niſi per accidens.

Notandum, hæ actiones impediuntur vel *ſecundum naturam*, ut in dormientibus, infantibus, ſenibus &c. vel *præter naturam*, ut in ægris.

3. SUBJECTUM, quod ſunt partes corporis humani viventes, de quibus nota

- *Quid ſit pars* τὸ μέρος, vel *membrum?* Eſt corpus toti cohærens, communique vitâ conjunctum, & ad illius functionem uſumque comparatum.
- *Differentia*, ubi aliæ ſunt
  - *Similares* ὁμοιομερῆ, ὧν τὰ μέρη συνώνυμά ἐστι τοῖς ὅλοις, ſeu quarum particulæ idem habent nomen, & eandem definitionem cum toto, & ſunt *exactè tales*, ut os, cartilago, adeps &c. vel *ad ſenſum tales*, ut caro muſculorum, venæ, arteriæ, nervi, tendines, ungues &c.
    Nota. Sanguis, ſpiritus, ac pili partium numero non excludendi.
  - *Diſſimilares*, quæ è pluribus inter ſe diſſimilibus componuntur, ut oculus, auris, lingua, pes &c. Hæ aliàs etiam vocantur organicæ.
    Nota. Organi vox ſumitur *latè* pro omni parte, quæ aliquem uſum præſtat, & ideo quoque ſuam habet conformationem, & ſic etiam venæ, arteriæ, nervi & ſimiles ſunt organicæ: *Strictè*, pro parte, quæ ex pluribus ſimilaribus conſtat, & integram edit actionem, ut pes, oculus &c.

4. CAUSSA

- *Primaria*, ſeu *Proxima*, quæ eſt ipſa anima.
- *Secundaria ſeu inſtrumentalis* [illegible]
  - *Partium ſimilarium*, quæ conſiſtit in [illegible] fluentis temporis, concurrendis [illegible]
  - *Partium organicarum*, quæ requirit [illegible] conformatione [illegible] longitudinem, & latitu[illegible]

te, quæ ex pluribus ſimilaribus conſtat, & integram edit actionem, ut pes, oculus &c.

4. CAUSSA
- *Primaria*, ſeu *Proxima*, quæ eſt ipſa anima.
- *Secundaria* ſeu *Inſtrumentalis*, quæ eſt conſtitutio naturalis
  - *Partium ſimilarium*, quæ conſiſtit in legitimâ quatuor primarum qualitatum, ut & calidi influentis temperie, concurrentibus tamen ſimul occultis qualitatibus.
  - *Partium organicarum*, quæ reperitur in convenienti conformatione ratione quantitatis in numero, & magnitudine; qualitatis in decenti figurâ quoad longitudinem, & latitudinem; & in juſtâ compoſitione ratione ſitûs, & connexionis.
  - *Nota.* Unitas, ſeu continuitas utriſque partibus eſt communis.

5. DIFFERENTIA ſanitatis, quæ ſolùm eſt ſecundum magis, & minus, ratione ætatis, ſexûs, & temperamenti.

Nota. Sanitas habet ſuam latitudinem. Alii ſunt exactè ſani, alii minus tales, ſumus tamen ſani, quamdiu ὀρθοστάδην. Et hinc cadit *Status Neuter* decidentiæ, & convaleſcentiæ.

SYNOPSIS SPIRITUUM, QVI SUNT

VITALIS cujus
- *Definitio.* Eſt ſubſtantia ſimplex, per ſe calida, levis, cordi in generatione inſita, quæ partim à ſanguine materno in utero; partim ab alimentis, extra uterum aucta omnes corporis partes calore nativo perfundit, junctaque ſanguini nutritionem auctionemque præſtat, eſtque proximum animæ ad actiones quamplurimas expediendas organon. *Nota.* Natura ejus eſt elementaris.
- *Materia*, quæ ſunt partes alimenti, & ſanguinis ſubtiliores.
- *Subjectum primarium* cor, *ſecundarium* ſanguis, imò totum corpus.
- *Uſus*, qui eſt
  - ut ſit vinculum animæ cum corpore.
  - ut ſit proximum animæ ad actiones vitales organon, quatenus
    - omnes partes calore vitali perfundit, & ideò nihil eſt aliud quam calidum innatum veterum.
    - coctionem in omnibus partibus juvat.
    - nutritionem, & auctionem expedit.
    - materiam ſpiritibus animali, & genitali præbet.

ANIMALIS, cujus
- *materia* ſunt ſpiritus vitales.
- *officina* eſt cerebrum cum cerebello.
- *canales* ſunt nervi.
- *Uſus* eſt præſtare ſenſum & motum, ac præterea dare materiam ſpiritui genitali, nutritionemque in partibus perficere.

GENITALIS, cujus
- *materia* ſunt ſpiritus vitales, & animales.
- *officina* teſtes.
- *Uſus* eſt fæcundare uterum, & ſpiritum vitalem reddere fortiorem.

Nota, his ſpiritibus omnibus in temperamento conſtituendo ac diſponendo multum eſt tribuendum.

SYNOPSIS TEMPERAMENTI.

Digitized by Google

SYNOPSIS TEMPERAMENTI,

De quo notentur.

ETYMOLOGIA, dicitur nimirum ab eo, quod temperatum eſt, & hoc
- *vel abſolutè, & ſimpliciter*, ubi qualitates contrariæ æqualibus viribus concurrunt, & tale temperamentum dicitur πρὸς σταθμὸν, ad pondus, vel proportionis Arithmeticæ.
- *vel Relativè ad aliud*, & in ſuo genere, ubi quidem qualitatum in viribus eſt inæqualitas, talis tamen, quæ actionibus ſui generis conveniens ſit, & tale vocatur temperamentum πρὸς δικαιοσύνην, ad juſtitiam, ſeu proportionis Geometricæ.

HOMONYMIA, ubi ſumitur
- *Latè*, pro primarum qualitatum, & ipſorum elementorum temperie, qualem non ſolùm corpus humanum, ſed & omnia miſta ſortiuntur. Et hoc etiam in homine poſt mortem aliquandiu permanet, donec putredine reſolvatur.
- *Strictè* pro temperatione, ſeu miſcelâ viventibus propriâ: quod temperamentum mutatur ratione ætatis, morborum aliarumque circumſtantiarum. Et hoc eſt hujus loci.

DEFINITIO
- *Latè ſumpti:* Eſt qualitas ex mutuâ actione, & paſſione primarũ qualitatũ orta, & ex iis remiſſis & junctis reſultans.
- *Strictè ſumpti;* Eſt qualitas corporis humani viventis, à ſanguine, & ſpiritibus influentibus actu calidis dependens.

GENUS quod eſt *qualitas*, quâ calor ſemper actu deprehenditur, ſuſtentatus pabulo oleoſo, & pingui. Latè quidem ſumptum temperamentum etiam eſt qualitas, ſed in eo nunquam calor actualis ſe prodit.

Nota. Qualitates occultæ, & ἰδιοσυγκρασία multarum admirandarum actionum non ſunt excludendæ. Quòd enim ventriculus chylum, & cor ſanguinem generent, aliaque viſcera aliud agant: item quod quidam felis præſentiam tolerare nequeant, alii abhorreant à caſeo, & ſimilibus, omninò ad occultam temperamenti qualitatem referendum.

SUBJECTUM *eſt corpus humanum vivens* Et in hoc differt à temperamento latè ſumpto.

CAUSSÆ
- *immediatæ ſunt*
  - *Sanguis arterioſus*, cujus vis in humiditate, & ſiccitate conferendâ ſatis eſt conſpicua. Prout enim hic eſt in ſuâ κράσει diſpoſitus, ita & totius corporis temperamentum evadit vel humidius, vel ſiccius.
  - *Spiritus*
    - *Vitales*, qui ratione caliditatis temperamentum dant vel calidum, vel frigidum.
    - *Genitales*, qui perficiunt vitalem, & in temperamenti diſpoſitione ſtrenuè cooperantur.
    - *Animales*, qui ſuum quoque addunt [illegible], & cæteris ſpiritibus juncti ſenſu, motu, imo & quatenus ipſam nutritionem nonnihil juvant, reddunt perfectius.
- *Naturales, ut*
  - *Conſtitutio partium principaliorum*, cordis, teſtium, & cerebri; quarum vis præ cæteris eſt magnâ in temperamento conſtituendo.
  - *Conſtitutio partium Principalibus inſervientium* in
    - alimenti præparatione, ut ventriculi, & inteſtinorum.
    - ſanguinis depuratione, ut pulmonum, hepatis, lienis, renum, pancreatis, &c.
  - *Influxus Aſtralis*. Prout enim Planetæ tempore Nativitatis ſunt diſpoſiti, item prout benefici, vel malefici dominium obtinent, ita etiam revera hominis temperamentum diſponitur.

…, ut | *partibus inſervientium* in { ſanguinis depuratione ut pulmonum, hepatis, lienis, renum, pancreatis, &c. … ut ventriculi, & inteſtinorum.

Influxus Aſtralis. Prout enim Planetæ tempore Nativitatis ſunt diſpoſiti, item prout benefici, vel malefici dominium obtinent, ita etiam revera hominis temperamentum diſponitur.

mediata { *NonNaturales*, ut ſex res non Naturales vulgo dictæ, quales ſunt 1. aër. 2. cibus & potus. 3. ſomnus & vigiliæ. 4. motus & quies. 5. animi πάθηματα. 6. Excreta, & retenta. Hæ ſuo modo temperamentum multum immutare, atque aliter diſponere queunt.

PræterNaturales, ut ſunt morbi, ſymptomata, eorumque cauſſæ. Morbi chronici, acuti, & partes principes affligentes notabiliter temperamenta invertunt.

DIFFERENTIA, ratione {

1. *Qualitatum*, ubi aliud calidum, frigidum, humidum, ſiccum; vel calidum humidum, calidum ſiccum, frigidum humidum, frigidum ſiccum.

2. *Humorum*, ubi aliud {
ſanguineum, quod calidum, & humidum, & optimum eſt.
cholericum, quod calidum, & ſiccum.
phlegmaticum, quod frigidum, & humidum.
melancholicum, quod frigidum, & ſiccum. Atra bilis ſi admiſcetur, caliditas accedit.
mixtum. Rarò purum eſt temperamentum, ſed plerunque ſunt mixta.

3. *Influxus Aſtralis*, ubi aliud, à prædominante nimirum Planetâ in themate Natalitio, Saturninum, aliud Joviale, Martiale, Solare, Venereum, Mercuriale, Lunare, vel etiam mixtum.

4. *Sexûs*: ubi aliud *maris*, quod calidiùs, aliud *fœminæ*, quod frigidius. Interdum tamen virago viro phlegmatico eſt calidior. Inſtituenda etiam eſt comparatio temperamentorum ratione ſexûs in ætate juvenili, vel mediâ: Aliàs enim virginis temperamentum ſemper erit calidius temperamento viri in ſenio conſtituti.

5. *Ætatis*, ubi aliud {
Infantium, & *puerorum*, qui ſunt calidi, & humidi. Infantia ad 7. ætatis annū, pueritia ad 14. extenditur.
Adoleſcentum [quorum terminus eſt annus 25.] *juvenum* [annus 35.] in quibus calor augetur.
Ætatis mediæ, cujus terminus eſt annus 50. In hoc temperamentum aliquandiu permanet, & tandem ſenſim immutatur.
Senectutis, ubi calor indies remittit, ſiccitas etiam accedit. Eſt autem 1. viridis ſenectus ab anno 50. ad 60. Media à 60. ad 70. Decrepita ab anno 70. usque ad finem vitæ.

Digitized by Google

SYNOPSIS
FACULTATUM ANIMÆ, QUÆ SUNT
VITALIS, GENITALIS, ANIMALIS, ET RATIONALIS.
VITALIS FACULTAS vitam largiens

Ad [illegible] *conſervat,* [illegible] præſtat *Nutritione,* & *Augmentatione,* quæ operationes ut rectè expediri queant, opus eſt

ALIMENTO, cujus notentur

PRÆPARATIO in ore quæ fit dentibus [illegible] ſeu *Primores* ſeu *inciſores*. Dicuntur etiam [illegible], quùm interridendum [illegible] 4. in qualibet maxillâ. 2. *Canini* vulgò *oculares* dicti, quorum in qualibet maxillâ duo 3. *Molares*, quorum ſunt viginti, utrinque in qualibet maxillâ quinque. Ex his duo poſtremi dicuntur *dentes ſapientiæ*, quùm eo tempore, [illegible] omnes, demum prorumpant. Hi numerus tamen interdum variat.

Nota. In hac alimenti in ore præparatione [illegible] ſalivalis humiditas cibos ſtatim non nihil mutans.

COCTIO, quæ *inchoatur in ventriculo*, & ejus cauſſæ ſunt
- *immediata*, [illegible]
- *mediatæ*,
  - [illegible] *fermentalis*, qui non eſt acidus, ſed acris & ſalinus. A naturâ eſt inſitus à primo ortu, [illegible] quis. Hic etiam eſt cauſſa appetitus naturalis.
  - *calor* [illegible] *proprius*, quem habet à ſanguine arterioſo ipſum nutriente.
  - *calor partium vicinarum* imprimis hepatis, lienis, & omenti.
  - *aër in* [illegible] *& potu* fermentationem excitatus.

a [illegible] *in Inteſtinis* imprimis [illegible]. Sunt autem inteſtina 1. *tenuia*, ut duodenum, jejunum, ileon, 2. *craſſa*, cæcum, colon rectum.

Nota. Bilis naturalis, quæ circa finem duodeni vel principium [illegible], multum facit ad ulteriorem chyli fermentationem, & perfectionem. Humor [illegible] Pancreaticus [illegible] quoque ſymbolum addere poteſt.

CONFECTIO ſeu ELABORATIO ULTIMA, quæ fit in corde, cujus Uſus
- [illegible] *animæ* [illegible] radicale, vitæque principium. Cor enim eſt primum vivens & ultimum moriens.
- 2. ut ſanguinem è chylo per venas lacteas [illegible] præſtat 1. nova fermentatione, inſita [illegible] calore proprio, cooperante ipſa [illegible] calore in ipſo chylo latitante 2. ſanguinis admiſtione, qui eſt ſui multiplicativus, & ſuis partibus [illegible] exaltat ☉ & ♀ in chylo, & ita ipſi ruborem inducit. Inchoatur hæc coctio in dextro cordis [illegible], abſolvitur in ſiniſtro, continuatur in arteriis.
- 3. ut ſanguinem per venam cavam adductum & viribus [illegible] continuò perficiat.
- 4. ut ſpiritum vitalem, ſeu ignem animalem ex ſubtiliſſima chyli & ſanguinis parte generet, conſervat, & augeat. Hic ſpiritus actu eſt calidus, pollet etiam aliquali lumine.
- 5. ut ſanguinem cum ſpiritu vitali per arteriam magnam ad omnes partes pro nutritione, & augmentatione, vitaque conſervanda diſtribuat, id quod fit PULSU cujus partes ſunt
  - 1. *Syſtole*, qui motus cordis eſt proprius ac naturalis in contractione conſiſtens, quo ſanguis è dextro cordis ventriculo ad ſiniſtrum, & ex hoc in totū corpus per arterias diſtribuitur, ſi[illegible] ſimul à [illegible]
  - [illegible]

...ius gmentatione, vitaque conſervanda diſtribuat, id quod fit PULSU, cujus partes ſunt ... ſimul à vaporibus repurgatur, & à putredine præſervatur.
2. *Diaſtole*, qui motus fit dilatatione cordis, ut hauriatur ſanguis.
3. *Periſyſtole*, quæ eſt quies cordis, & morula quædam.

DEPURATIO, quæ fit
1. In inteſtinis, ubi craſſiora ſcybala ſegregantur.
2. In Pancreate, in quo ſuccus modò flavus, modò alterius coloris ſeparatur, & ad inteſtina defertur.
3. In Pulmonibus, ubi fuligines ſeu vapores reſpiratione ſecluduntur.
4. In hepate, in quo bilis coquitur, & ſegregatur.
5. In liene, in quo melancholicus ſuccus coquitur, & ita diſponitur, ut deinde in aliis partibus commodiùs ſecerni queat.
6. In renibus, in quibus ſerum ſuperfluum ſale volatili, fixo, tartaro, & partibus ſulphureis ſcatens, unà cum materiâ poſtulentâ ſuperfluâ ſequeſtratur.
7. In capitis emunctoriis, ut ore, naribus, auribus, oculis.
8. In toto corpore per cutis ſpiracula.

GENITALIS SEU GENERATRIX FACULTAS

Spectat ad ſpeciei conſervationem. Hanc alii olim ad Facultatem Naturalem referebant, alii hodie vitali annumerant. Sed meritò eam pro peculiari Facultate agnoſcimus, quùm peculiarem habeat officinam, ſalvâ vitâ in aliis planè deſit, in aliis ad certum tempus ſolùm perduret, totumque corpus mirabili modo perficiat, & immutet. Hujus notentur

1. *Organa*, quibus ad fætum producendum utitur, & ſunt partes genitales maris, & fœminæ, de quibus videri queunt Anatomicorum libri.

2. *Materia*, ex quâ fætus formatur, & quâ nutritur, & quidem
- 1. *in utero*
  - *Semen maris, & fœminæ.* Maxima quidem vis ſemini maris tribuenda eſt, quod ſolummodo fæcundat uterum contagio quodam ſpirituoſo; non autem concurrit ita, ut ſit revera materia fætus, ut voluere Veteres.
  - *Sanguis maternus*, qui præbet materiam liquori, qui vocatur à quibusdam lac uterinum. Ex eo fætus formatur, & ex eo nutritur.
- 2. *Extra uterum*, quæ eſt lac, quod nihil aliud eſt quam chylus in mammis nonnihil alteratus, & perfectior redditus, quod probari poteſt 1. à ſubſtantiâ lactis, 2. à quantitate, quâ quotidie emittitur, 3. à qualitate: in lacte enim ſumma albedo, in ſanguine ſumma rubedo; hujus tam ſubita mutatio ſummè dubia; & 4. à tempore, quo lac generari videtur.

Nota. Vitalis, & Genitalis utuntur ſuis miniſtris facultatibus, Attractrice, retentrice, concoctrice, expultrice.
De Animali, & Rationali vide ſequentem Synopſin.

Digitized by Google

FACULTAS ANIMALIS includit.

- **I. SENTIENTEM, quæ actionem ſuam exercet SENSIBUS EXTERNIS, ut**
  - **1. VISU, cujus nota**
    - *Definitionem.* Eſt ſenſus externus rerum viſibilium ſpecies oculi beneficio recipiens.
    - *Organon adæquatum*, quod eſt *oculus*, qui conſtat
      - *Tunicis*, ut
        - 1. *annatâ*, ſeu conjunctivâ, quæ quidem ad viſum nil confert.
        - 2. *Corneâ* κερατοειδὴς, hujus partem poſticam vocant *ſcliroticam* ſeu duram.
        - 3. *Uveâ*, quæ pupillam efformat; hæc in poſticâ parte vocatur χοροειδὴς.
        - 4. Reticularis humorem vitreum ejusque tunicam circumdans. Hæc ulterius ambiens fit aranea, vel cryſtalloides humorem cryſtallinum ambiens.
        - 5. Vitrea, vitreum humorem undiquaque cingens.
      - *Humoribus*, ut aqueo, cryſtallino, vitreo.
      - *Vaſis*, ut arteriis, venis, & nervo optico.
      - *Muſculis.*
    - *Objectum*, quod eſt color, & lumen.
    - *Medium*, quod eſt corpus perſpicuum.
  - **2. AUDITU, cujus**
    - *Definitio:* Eſt ſenſus externus auris beneficio τὸ ἀκουστὸν, ſeu ſonum percipiens.
    - *Organon* adæquatum auris
      - externa, quâ auditus juvatur.
      - interna, in quâ conſideranda ſunt 1. meatus auditorius. 2. Cavitas interior. 3. Oſſicula tria, ut malleus, incus, & ſtapes, 4. tympanum, 5. Nervus auditorius. 6. Addunt alii aërem (innatum.
    - *Objectum* τὸ ἀκουστὸν, ſive ſonus.
    - *Medium* τὸ διηχὲς, ſeu aër. Phyſici etiam aquam addunt; ſed ea piſcibus pro auditu relinquenda.
  - **3. OLFACTU, cujus**
    - *Definitio;* Eſt ſenſus externus naſi beneficio odorem percipiens.
    - *Organon* adæquatum ſunt naſus
      - externus, quo odores colliguntur, ut eò melius ad internum pervenire queant.
      - internus, qui obductus membranâ à nervis 3. conjugationis enatâ, quæ proximum (odoratus organon.
    - *Objectum* ſunt odores à principio ſulphureo dependentes.
    - *Medium* eſt aër.
  - **4. GUSTU, cujus**
    - *Definitio:* Eſt ſenſus externus, linguæ beneficio ſapores perſiciens.
    - *Organon*, quod eſt lingua, carnem peculiarem, raram, mollem, ac ſpongioſam habens.
    - *Objectum* ſunt ſapores, à principio ſalino prodeuntes. Partes 🜄 admixtæ 🜔lia exaltant, & ad ſapores (quoque faciunt.
    - *Medium*, quod eſt pellicula poroſa linguæ obducta, ac ſalivalis humiditas.
  - **5. TACTU, cujus**
    - *Definitio:* Eſt ſenſus externus membranæ beneficio qualitates tactiles percipiens.
    - [illegible]
- **II. MOVEN[illegible]**
  - *Organa* ſunt muſculi, qui ſeptem conſiſtunt partibus, ut venâ, arteriâ, nervo, carne, tendine, membranâ, & pingue-
  - [illegible] id quod fit per abbreviationem muſculi, & collectionem fibrarum ad ſuum principi-

TACTU, cujus
- *Definitio:* Fit ſenſus externus membranæ beneficio qualitates tactiles percipiens.
- *Organon* eſt membrana. Hinc omnes partes, quæ de fibrulis membranarum participant, ſentiunt. (quoque faciunt.
- *Objectum* ſunt res tactiles.

II. MOVENTEM, cujus
- *Organon* ſunt muſculi, qui ſeptem conſiſtunt partibus, ut venâ, arteriâ, nervo, carne, tendine, membranâ, & pinguedine.
- *Species*, ſeu differentiæ in motu ſunt
  - *contrahere*, id quod fit per abbreviationem muſculi, & collectionem fibrarum ad ſuum principium, & hæc eſt propria muſculi actio.
  - *extendere*, id quod fit à muſculis contrariis extendentibus.
  - *transferre*, id quod fit, quando vel pars vel totum corpus transfertur.
  - *tenſum manere*, id quod fit, quando extenſa pars diutius in eo ſitu ſervatur.

III. IRASCIBILEM ſeu θυμοειδῆ, quæ actionem ſuam exercet irâ, metu, gaudio, triſtitiâ, terrore, aliiſque animi pathematis.

FACULTATIS RATIONALIS NOTENTUR

OPERATIONES, quæ fiunt
- *intellectu*, quô res quatenus entia ſunt, à materiâ abſtractas cognoſcimus, & apprehendimus.
- *voluntate*, quâ ad ea, quæ ſub ratione boni cognovimus, ferimur, ſeu quâ res ſub ratione boni appetimus. Appetius autem 1. eſt vel *ſenſitivus*, qui appetit id, quod ſenſibus bonum videtur, 2. *rationalis*, qui id, quod rationi bonum. Utriuſque objectum eſt bonum, ſive ſit revera tale, ſive apparens. Paſſiones animi ſuo modo hùc referri poſſent.
- *Sermone*. Quòd homo, quæ vel meditatur, vel intellectu percipit, vel voluntate appetit, voce articulatâ, ſeu ſermone depromere queat, hoc rationi tribuendum.

MEDIA, quibus utitur ad ſuas operationes, ut ſunt ſenſus interni.
- *Senſus communis*, qui omnium ſenſuum externorum objecta percipit, & ſpecies ſenſiles phantaſiæ offert.
- *Phantaſia*, quæ ſpecies ſenſiles à ſenſu communi acceptas, vel à ſe formatas conſiderat, formatumque phantaſma rationi ad judicandum proponit.
- *Memoria*, cujus duo actus
  - ipſa memoria, quæ eſt rei antea cognitæ ac reſervatæ prompta redditio.
  - Reminiſcentia, quæ eſt ex unius, vel plurium rerum in memoriâ aſſervatarum notitia, in alterius, quæ non promptè occurrit, recordationem regreſſio.

Nota: horum ſenſuum internorum organon eſt totum cerebrum.

SENSUUM CUM INTERNORUM TUM EXTERNORUM AFFECTIONES SUNT

SOMNUS ὕπνος ἐστὶν ἡ τοῦ πρώτου αἰσθητηρίου κατάληψις πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι ἐνεργεῖν: eſt primi ſenſorii comprehenſio, ut non poſſit agere. *Ariſtotel. l. de ſomno, c.3.*

Vel eſt ceſſatio naturalis ſenſûs communis, & primi, ac externorum ſenſuum à ſpirituum animalium torpore, vel laſſitudine orta.

VIGILIA, eſt ſenſûs ἐνέργεια, ſeu λύσις τῆς αἰσθήσεως, vel ſenſuum ſolutio à liberiori ſpirituum animalium in ſenſuum organa influxu proveniens.

by Google

Digitized by Google

SYNOPSIS MORBI, cujus notanda ſunt.

1. ETYMOLOGIA. Morbus dicitur quaſi μόρος, mors, ſeu infortunium vitæ; Græcis πάθος, πάθημα, νόσος, νόσημα.

2. HOMONYMIA, Sumitur enim { *Late* pro re omni p.n. corpus noſtrum affligente, ſive ſit morbus, ſive ſymptoma, ſive cauſſa morbifica. *Strict.* pro morbo, quatenus diſtinguitur à ſymptomate, & cauſſâ morbificâ. }

3. DEFINITIO. Eſt affectus p.n. partium corporis viventis, ab earum conſtitutione p.n. ortum habens, & actiones primò & immediatè lædens.

4. GENUS, ſeu ratio formalis eſt affectus p.n. Omnis enim morbus eſt paſſio quædam in organo, per quod actiones fieri debebant. Et hinc à Græcis rectè vocatur πάθος, ἀπὸ τοῦ πάσχειν, à patiendo.

Nota, Morbus *non eſt ſubſtantia*, ut voluit Paracelſus; *non impotentia*, quia hæc pertinet ad actionem læſam, ideoque ad ſymptoma; *non relatio*, niſi ſecundariò; *non motus*, niſi ratione temporum, *non talis paſſio*, quæ in actionis receptione conſiſtat, ſed quæ ceu qualitas ſub ſenſum cadat; nec tandem *privatio negativa*, quia potentia naturalis non planè eſt deſtructa.

5. SUBJECTUM quod ſunt partes corporis viventes, etiam pili, & ungues. *Sanguis* & *ſpiritus* quoque ſunt nidus morbi; ſed quùm iſti in continuo ſint motu, iſti parti, cui maximè vitium affricant, morbus tribui ſolet.

6. CAUSSA eſt διάθεσις ſeu conſtitutio partium p.n. cùm ſimilarium, tùm organicarum.

7. EFFECTUS, qui eſt læſio actionum, quæ ad ſymptomata referenda. Addimus *primò*, & *immediatè* ad differentiam aliarum cauſſarum morbificarum. Addimus *ſenſibiliter*: Si enim læſio eſt levis, morbi nomine indigna.

- *Eſſentiales*, ubi morbi partiũ
  - *Similarium*
    - *intemperiei ſimplicis*, ut calidæ, frigidæ, humidæ, ſiccæ; vel compoſitæ, ut calidæ humidæ, vel calidæ ſiccæ; frigidæ humidæ, vel frigidæ ſiccæ, & quidem vel cum, vel ſine materia.
    - *occultarum qualitatum*, ut peſtis, febres malignæ, lues Venerea, ſcorbutus &c.
  - *Organicarum*, in
    - *Conformatione*, ratione
      - *quantitatis*, in
        - *numero*, vel in exceſſu, vel in defectu, ut ſi deeſt digitus, vel ſi ſextus adeſt &c.
        - *magnitudine auctâ*, ut ſi pars p.n. intumeſcit & augetur; vel *diminutâ*, ut ſi pars contabeſcit.
      - *qualitatis*, in
        - *figurâ*, quoad extenſionem in
          - *longitudine* ſeu *rectitudine*, ut quando partes, quæ rectæ eſſe debebant, fiunt curvæ, vel alio modo p.n. diſponuntur. Pertinent huc varii, valgi, vari, planti, plauci, gibbi, & ſimitas.
          - *ſuperficie*, quæ
            - *plana*.
            - *concava*, vel *convexa*, ut in
              - *meatibus*, in
                - *exceſſu*, ἀναστόμωσις, διαπήδησις, διαίρεσις.
                - *defectu*, quæ fit ἐμφράξει, συμπτώσει, θλίψει, & contorſione.
              - *cavitatibus*, ſi peccant in multitudine, aut latitudine.
      - *Impaſſibilibus qualitatibus*, quoad mollitiem, duritiem, aſperitatem, & perſpicuitatem.
    - *Compoſitione*, συνθέσει in
      - *ſitu mutato*, ut in luxatione, herniâ, procidentiâ uteri, inteſtini recti, oculi &c.
      - *connexione mutatâ*, ut quando vincula laxantur, vel rumpuntur; vel quando partes, quæ ſejunctæ eſſe debebant, conjunguntur, ut quando digiti coaleſcunt &c.

8. DIFFERENTIÆ

- *Compoſitione*, συνθετοὶ in
  - … procidentia uteri, inteſtini recti, oculi &c.
  - *connexione mutata*, ut quando vincula laxantur, vel rumpuntur, vel quando partes, quæ ſejunctæ eſſe debebant, conjunguntur, ut quando digiti coaleſcunt &c.
- *Solutâ unitate*, qui quidem morbi cùm ſimilaribus, tum partibus organicis ſunt communes,
- *Accidentales*, ubi morbus ratione
  - *Partis affectæ*
    - *Univerſalis*, qui totum corpus occupat; *particularis*, qui partem.
    - *Externus*, qui externas; *internus*, qui internas partes obſidet.
    - *Congruus*, qui partibus convenit ratione temperamenti, ætatis & ſexus. *Non congruus*, qui contrario modo ſe habet.
    - *per eſſentiam* ἰδιοπάθεια, quando pars per ſe laborat; *per conſenſum* συμπάθεια, quando ab aliâ afficitur.
  - *numeri*
    - *Unus*, quando unus vel unam partem, vel totum corpus affligit: *multi*, qui vel unam vel plures partes lædunt.
    - *Simplex*, qui cum nullo alio morbo conjungitur; *compoſitus*, qui cum aliis.
    - *Separati*, qui in diverſis partibus reſident, nec quicquam communicant inter ſe; *impliciti*, qui inter ſe communicant.
    - *connexi*, & *conſequentes*, ut quùm alter morbus alterius cauſa exiſtit.
  - *temporis* eſt
    - *fiens*, quæ fit, & adhuc eſt in principio; *factus*, qui jam in vigore, & ſatis manifeſtus.
    - *brevis*, ut omnes acuti; *longi*, ut chronici.
    - *vernus*, ut febres tertianæ; *æſtivus*, ut febres ardentes; *autumnales*, ut quartana; *hiberni*, ut quotidiana.
    - *diurnus*, qui magis interdiu; *nocturnus*, qui magis noctu affligit.
    - *à primo ortu*, ut congeniti in utero; vel *hæreditarii*, qui vitio ſeminis in natos derivantur.
    - *ordinatus*, qui certis temporibus paroxyſmum inſtituit; *inordinatus*, qui contra.
    - *intermittens*, qui certo tempore intermittit; *non intermittens*, qui contra.
  - *vehementia*
    - *magnus*
      - *per ſe*, ratione partis nobilioris laborantis, receſſûs à ſtatu naturali, κακοηθείας ſeu mali moris.
      - *per accidens*, ut quando morbus per ſe parvus gravia habet ſymptomata, diu durat, & vires ſunt debiles.
    - *parvus*, qui contrario modo ſe habet.
    - *acutus* qui ſumitur
      - *latè* pro morbo, qui celeriter terminatur, & periculum ſine febre tamen habet conjunctum, ut apopl. &c.
      - *ſtrictè*, pro morbo, qui naturâ magnus, celeriter movetur, periculum habet adjunctum, & criſi ſolvitur, ut febres, quæ 1. extremè acuti, finiuntur 3 aut 4. die, 2. peracutæ, quarum terminus dies 7. 3. acutæ ſimpliciter, quæ 14. vel 20; acutæ ex degeneratione, quæ 40. die terminantur.
  - *moris*
    - *legitimus*, qui à ſimplici cauſsâ dependet, ut tertiana legitima; *nothus*, qui contra.
    - *contagioſus*, qui ſui ſeminium in aliud corpus transfundit, ut peſtis &c: *non contagioſus*, qui contra.
    - *ſparſi*, σποραδικοί, quùm diverſæ ſpeciei morbi plures invadunt, ut febres, ophthalmiæ &c.
    - πανδήμιοι, *communes*, quùm ejuſdem ſpeciei morbi plures invadunt, ſuntque
      - ἐνδήμιοι, *vernaculi*, qui ejuſdem regionis incolas crebriùs infeſtant.
      - ἐπιδήμιοι, qui plures ex eâdem, ſed non vernaculâ cauſsâ invadunt, ut peſtis, febres petechiales &c.
    - *benignus*, qui nullum grave ſymptoma præter ſuam naturam habet conjunctum; *malignus*, qui contra,
    - *ſalutaris*, qui ad ſalutem terminatur vel perfectè, vel imperfectè: *lethalis*, qui interficit.

9. TEMPORA, ut

- *Initium*, quod ſumitur 1. in genere pro morbi initio, 2. in ſpecie pro 3 morbi diebus. 3. pro toto tempore, quo morbus crudus.
- *Augmentum* ἀύξησις, quando ſymptomata ingraveſcunt, & ſigna coctionis apparere incipiunt in ſalubribus morbis, aut contra in lethalibus.
- *Status*, vigor, ἀκμή, quando pugna inter naturam & morbum eſt maxima, & ſymptomata ſunt vehementiſſima.
- *Declinatio*, παρακμή, quando morbus à natura victus miteſcere incipit.

F

by Google

SYNOPSIS CAUSSARUM MORBI,

quæ conſiderantur.

I. Vel in reſpectu ad morbum, ubi [illegible] eſt

- *Proxi[illegible] & imme[illegible]*, [illegible] interce[illegible]; *Rem[illegible] & [illegible]*, ubi alia interce[illegible].
- *Contin[illegible]*, [illegible] adhære[illegible], [illegible] morbus ponitur, ablatâ, tollitur. Morbis cum [illegible] hæc p[illegible] competit.
- *[illegible]*, [illegible] quæ mor[illegible] antecedit, & eſt [illegible] poſitio in corpore latens.
- *[illegible], occ[illegible]*, quæ antec[illegible] entem in corpore [illegible] movet, ut cauſſa proxima fiat, ut vi[illegible], ira, motus &c.
- *Evi[illegible]*, quæ in ſenſus [illegible] currit. [illegible] opus [illegible] fiat manifeſta, ut vermes calcul[illegible].
- *Interna*, vel *externa* [illegible]
- *[illegible]*, quæ plures afficit, ut ſex res non naturales [illegible], quæ cert[illegible] hominibus peculiaris eſt.
- *P[illegible]*, quæ ſuâ præſentiâ agit, ut quando aqua f[illegible] la refri[illegible] *Priv[illegible]*, quæ a[illegible] ſens effectum diſſimilem præſtat, ut quando calor ad interiora recurrens e[illegible] refrig[illegible] cauſa in pa[illegible] externis.

II. Vel in reſpectu ad ipſas res, quæ cauſſarum naturam induunt, ubi aliæ ſunt

- *Gen[illegible]*, u[illegible]
  - *Sex res non Naturales*, quæ evitari nequeunt, ut
    - *A[illegible]r*, qui nos lædit, vel qu[illegible] bit, vel quatenus inſpiratione attrahi[illegible].
    - *Cibus & potus*, qui peccat quantitate, qualitate, & utendi modo.
    - *M[illegible]tus & quies*, qui peccat in exceſſu, & defectu.
    - *Somnus*, & [illegible], quæ eodem modo pecc[illegible].
    - *Animi pathemata*, quatenus mod[illegible] ex[illegible]nt.
    - *Excr[illegible] & retent[illegible]*, ſi vel utiles humores ejiciuntur, vel inutiles retinen[illegible].
  - *[illegible] externæ*, quæ evitari poſſunt, ut quæ vulnerant, contundunt, vel alio modo corpus lædunt.
  - *[illegible]morum vit[illegible]*, ut ſunt
    - *Plethora pura*, vel *notha*; quoad vaſa, ſeu quoad [illegible]es.
    - *C[illegible]ochymia*, [illegible] cum [illegible]ans
      - [illegible]
      - *b[illegible]e* na[illegible], vel p[illegible] vitellinâ, porrac[illegible], æru[illegible]
      - *melanch[illegible]ico* & atrabitario humore, vel ſeroſo, & fla[illegible]
      - Huc [illegible]oque referuntur calculi, vermes, & Chymicorum [illegible]ncipia, ⊖, ♀ & ☿.
- *Similarium*, ut
  - *[illegible]temperies*
    - *ſine materiâ*
      - *[illegible]*, ut motus corporis, & animi, putredo, res [illegible] exterius, vel interius a[illegible] corporis conſtipat[illegible].
      - *[illegible]gida*, ut refrigerantia interius, & exterius adhibita, ventilatio prohibita, calorem ſuffocantia, vel reſolventia.
      - *humida*, humida aſſumpta, & effluvia impedientia.
      - *ſicca*, à cauſſâ contrariâ.
    - *cum materiâ*, i.e. cum humore quodam p. n. qui vel *ſenſim* in parte colligitur vitio vel partis, vel alimenti, vel *confertim* influit per [illegible] tractione, dolore, & calore, vel per [illegible] pulſu. Reſpiciendum utrobique eſt ad partem *mandantem*, & *recipientem*.
  - *occultarum qualitatum*, ut ſunt omnia [illegible] vel in corpore noſtro [illegible]

ram induunt, ubi aliæ ſunt

- *Speciales*, morborum partium.
  - Similarium, ut
    - *intemperiei*
      - … *ſiccæ*, à cauſsâ contrariâ.
      - *cum materiâ*, i.e. cum humore quodam p. n. qui vel *ſenſim* in parte colligitur vitio vel partis, vel alimenti, vel *confertim* influit per ἕλξιν tractione, dolore, & calore, vel per ὦσιν pulſu. Reſpiciendum utrobique eſt ad partem *mandantem*, & *recipientem*.
    - *occultarum qualitatum*, ut ſunt omnia venena, maligna, & occulto modo agentia, quæ vel in corpore noſtro generantur, vel exterius accedunt ex vitio aëris, contagio, vel è plantis, animalibus, aut mineralibus venenatis.
  - Organicarum
    - *Conformationis*
      - *in numero*
        - *deficiente*, à primo ortu, vel poſt ortum ab injuriis externis.
        - *abundante*, à primo ortu, vel poſt ortum.
      - *in magnitudine*, & quidem
        - *auctâ* ab humoribus, flatibus. Pertinent huc omnes tumores.
        - *imminutâ*, ob virtutis debilitatem, vel alimenti inopiam, vel etiam externas injurias.
      - *in figurâ*, ratione
        - *longitudinis*, vel *rectitudinis*, ubi pars incurvatur & diſtorquetur vel in utero, errore formatricis facultatis, vel extra uterum ab injuriis externis.
        - *meatuum*, qui
          - p.n. *aperiuntur*
            - ἀναστομώσει ab humoribus quantitate vel qualitate peccantibus, vel etiam medicamentis.
            - διαιρέσει ab erodentibus, diſtendentibus, & rumpentibus.
            - διαπηδήσει ab humectantibus, & rarefacientibus.
          - *obſtruuntur* à materiâ, ut calculo, verme, humore; *conſtipantur* à carne annatâ, aut tumore; *comprimuntur* à tumoribus, oſſibus luxatis, & externis rebus variis; *coaleſcunt* poſt ulcus vel vulnus; vel *ſubſident* ab humorum evacuatione, & ſimilibus.
        - *cavitatum*,
          - *in exceſſu*, à re replente, & diſtendente.
          - *in defectu*, à repletione, compreſſione, ſubſidentiâ parietum ejus, vel à conſtrictione, & nimio aſtringentium uſu.
        - *paſſibilium qualitatum*, ut quando partes raræ condenſantur ab intemperie calidâ & ſiccâ; denſæ rareſiunt ab humoribus acribus; ſeu molles redduntur à humectantibus; duræ à ſiccantibus, aſperæ ab acribus, & erodentibus. Partes pellucidas in oculo adulterant humores opaci.
    - *Compoſitionis*, in
      - *ſitu*, qui mutatur ob partium, quibus continentur, laxitatem, ſolutâ unitatem, ligamentorum contractionem, vel quùm pars violenter loco movetur.
      - *connexione*, quæ vitiatur iiſdem de cauſſis, luxatione, ruptione, vulneribus &c.
    - *Solutæ unitatis*, ut ſunt, quæ ſolvunt, ſecant, erodunt, contundunt, tendunt, rumpunt, vel adurunt.

Digitized by Google

SYNOPSIS SYMPTOMATUM,

de quibus notentur.

ETYMOLOGIA. [illegible]
SYNONYMIA. [illegible]
HOMONYMIA. [illegible]
DEFINITIO. [illegible]
GENUS, [illegible] pa[illegible]m [illegible]
[illegible]
CAUSSA. [illegible] Ut [illegible] ma eſt vel [illegible]
[illegible]

DIFFERENTIA [illegible] [illegible] & *Genet[illegible]*
[illegible] *Argent[illegible]*
[illegible]

FACULTATIS VITALIS RATIONE ACTIONIS LÆSÆ SYMTOMATA SUNT

[illegible]

IN AFFECTU [illegible]

IN [illegible] [illegible]

IN [illegible] [illegible] [illegible] deſiderium [illegible]
[illegible]

[illegible] ... quæ eſt inane vomendi deſiderium [illegible] ventriculi, & vehemens ſurſum verſus factus ab irritatione ipſius ventriculi dependens [illegible] à fruſtratâ alteratione [illegible] in [illegible]: de-

TRICE VENTRICULI IRRITATA, ubi ſunt

- *Vomitus*, ἔμετος, qui eſt depravatus ventriculi motus, quo expultrix irritata, quæ moleſta ſunt, per os rejicit. ... à materiæ vitio, vel expultricis debilitate dependens.
- *Cholera humida*, quæ eſt immoderata humorum corruptorum ἄνω & κάτω excretio ab expultrice ventriculi, & inteſtinorum irritatâ dependens.
- *Cholera ſicca*, in quâ acres, & mordaces ſpiritus ἄνω, καὶ κάτω excernuntur.
- *Lienteria* Eſt celer cibi ac potûs immutati per alvum rejectio, à coctrice læſâ, & expultrice ventriculi irritatâ proveniens.
- *Cæliaca*. In hac nonnihil mutata rejiciuntur.
- *Ructatio*: eſt motus depravatus ventriculi, quô vapores ab expultrice irritatâ per os excluduntur.

Nota. Peculiare ſymptoma ventriculi [quod quidem propriè ad ſenſum tactûs pertinet] eſt dolor cùm *in genere* omnis, tùm *in ſpecie Cardialgia*, quæ eſt triſtis ſenſatio ventriculi, imprimis autem orificii ejus ſiniſtri, à ſolutione continui confertim, & cum impetu agente dependens.

CORDIS, in

- *Sanguificatione*, quæ vel aboletur, vel diminuitur, vel depravatur, & variis aliis ſymptomatibus dat anſam.
- *Palpitatione*, quæ eſt motus depravatus, velox, creber, & frequens, à facultate pulſificâ irritatâ excitatus.
- *Lipothymiâ*, quæ eſt virium omnium, imprimis autem vitalium lapſus cum pulſu parvo, tardo, & raro, à defectu ſpirituum vitalium ortus.
- *Syncope*, quæ fortior eſt lipothymiâ, & oritur à majori defectu ſpirituum vitalium: pulſus in eâ eſt ferè abolitus, & adeſt ſudor frigidus.
- ἀσφυξία fit à pulſu ablato, unde eſt ſummus ſyncopes gradus, ac morti proximus.

VISCERUM SANGUINEM DEPURANTIUM, ut

- *Pulmonum* in reſpiratione, quæ vel aufertur, ut in ἀπνοίᾳ; vel imminuitur, ut in δυσπνοίᾳ; vel augetur, ut in aſthmate, ubi crebro cum anhelitu & ſono ſpiramus; & ὀρθοπνοίᾳ, in quâ erectâ cervice ſpirare cogimur.
- *Hepatis*, ut quando bilis coctio vel eſt nulla, vel diminuta, vel depravata: unde deinde varia alia ſymptomata oriuntur.
- *Lienis*, quando ſanguinem craſſiorem vel planè non, vel diminutè, vel depravatè coquit, unde oriuntur ſcorbutus, affectus hypochondriacus, cachexia, cutis vitia, morbi melancholici, & multa alia mala.
- *Renum*, inteſtinorum, uteri; quæ autem ſymptomata ad excreta, & retenta referuntur.

NUTRITIO, quæ

- *aboletur* vel *imminuitur* in atrophiâ: eſt nutritionis imminutio ſeu defectus, quâ corpus ſenſim exſiccatur, & contabeſcit à vitio alimenti, vel virtutis dependens.
  - *Nota* Hæc nutritionis vitia interdū ſunt in unâ, vel pluribus partibus.
- *depravatur* in
  - *Cachexiâ*, ubi totum corpus malè nutritur, redditur ſubtumidum, & color nativus mutatur in lividum, aut plumbeum ob ſanguinem crudum.
  - *Scabie* ψώρᾳ, in quâ cutis intemperiē contrahit cum pruritu, tumore, & exulceratione, ob ſanguinis vitium.
  - *Leprâ Græcorum*, quæ eſt ſcabies aſpera, & ſquamoſa cum pruritu ab humore melancholico orta.
  - *Elephantiaſi Græcorum*, quæ eſt inſignis cutis fœditas, & quaſi cancer toti corpori communis ab atrâ bile ortus.
  - *Nota*. Pertinent hùc multa alia cutanea vitia, de quibus videantur Practici.

AUCTRICIS FACULTATIS, quæ itidem vel aboletur, vel imminuitur, vel depravatur, vel in toto, vel in parte.

1\. SENSUUM EXTERNORUM

Viſus, qui

aboletur [illegible] à morbis partium oculos conſtituentium, vel ſpirituum [illegible] [illegible] ſpirante.

[illegible] non [illegible] oculis [illegible] re propius [illegible] [illegible] occidente ſole [illegible] nocturnibil. [illegible]

depravatur [illegible] quæ recta, curva; quæ integra [illegible] quæ ſimplice, [illegible] [illegible] culices, [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] cornea perpetuò [illegible], aut ſpiritus vel nervi optici non rectè habeat.

Auditus, qui

aboletur in [illegible] ſurditate.

imminuitur [illegible] auditu gravitate in qua [illegible] [illegible] percipiuntur.

depravatur, quum [illegible] quæ [illegible] vel [illegible] & [illegible] [illegible] Hæc [illegible] [illegible] nimirum, vel ſpirituum vitio.

Olfactus [illegible] vel *aboletur*, vel *imminuitur*, vel *depravatur*, & quidem vel organi vel ſpirituum vitio.

Guſtus [illegible] *imminuitur* vel *depravatur*, vel ob [illegible] linguam, vel ob ſpirituum defectum.

Tactus

aboletur in [illegible] ob ſpiritus animales [illegible] [illegible]entes, vel nervos [illegible] ſtrictos.

imminuitur in [illegible] torpore, ob ſpiritus [illegible] [illegible].

depravatur in [illegible] [illegible]. *Cauſa* [illegible] [illegible] in fieri, vel in eſſe. Pertinent [illegible] dolor capitis, [illegible], [illegible] & [illegible] [illegible], arthritis, [illegible] aliarum partium dolores.

2\. INTERNORUM, [illegible] phantaſiæ, & memoriæ. C[illegible] [illegible] [illegible] trahitur, ut in [illegible] *Memoria* [illegible] vel [illegible] ob læſam cerebri [illegible] [illegible]re, [illegible] [illegible] ob ſpiritus animales [illegible].

3\. SOMNI, quæ [illegible] [illegible] affectio eſt, qui

aboletur [illegible] & [illegible] calidiores.

imminuitur [illegible]

[illegible] tur

[illegible] ſeu *Coma* quod eſt vel [illegible], vel *vigil*. *Somnolentum* eſt, [illegible] profundè, ac nimium dormiunt: *vigil* ubi ægri [illegible] ſomni propenſione habent, dormire autem nequeunt. *Cauſa* ſunt [illegible]

Nota. Pertinent huc 1. Inſomnia crebra, ac terribilia, & 2. [illegible] naturalis, quæ eſt ſopor gravis cum inſomniis [illegible]

aboletur in Paralyſi, quæ eſt abolitio motûs voluntarii [illegible]

tur | eſt, in quó ægri oculis clauſis profundè, ac nimium dormiunt; *vigil*, ubi ægri magnam in ſomnum propenſioné habent, dormire autem nequeunt. *Cauſſa* ſunt vapores copioſi narcotici

Nota. Pertinent hûc Inſomnia crebra, ac terribilia, & [illegible] naturalis, quæ eſt ſopor gravis cum inſomniis gravibus, & delirio.

4. MOTUS, qui
- *aboletur* in Paralyſi, quæ eſt abolitio motûs voluntarii, & interdum ſimul ſenſûs in certis partibus ab influxu ſpirituum animalium prohibito dependens.
- *imminuitur* in laſſitudine κόπω, quæ eſt ſenſus quidam moleſtiæ in partibus motui animali dicatis à plethorâ, vel cacochymiâ dependens. *Nota*, pertinet hûc maſticatio, ac deglutitio abolita, vel imminuta à morbis, vel ſpirituũ vitio.
- *depravatur* in
  - *tremore*, à ſpirituum animalium imbecillitate, vel humoribus vitioſis, aut vaporibus nervos lædentibus proveniente.
  - *convulſione*, quæ eſt contractio involuntaria partium permanens ac doloroſa, à nervoſi generis irritatione dependens.
  - *motibus convulſivis*, in quibus muſculi verſus ſuum principium contrahuntur, ſed cum variâ membri concuſſione.

Nota. Pertinent hûc *maſticatio depravata* in ruminatione, & *deglutitio*, quæ fit cum tremore; item *tuſſis, ſternutatio, oſcitatio, pandiculatio, horror, & rigor*, quorum cauſſas vide in Epitome.

5. SERMONIS, qui licet ad rationalem facultatem pertineat, ratione organorum tamen, qui in ſermone moventur, hûc quoque referri poteſt, & vel *aufertur*, ut in mutis; vel *imminuitur*, ut in iis, qui literam R pronuntiare nequeunt; vel *depravatur* in balbutie, blæſitate, ac raucedine.

FACULTATIS RATIONALIS SYMPTOMATA SUNT, IN QVIBUS

RATIO
- *aboletur*, ut in ſtultitia μωρία, & amentiâ ἀνοίᾳ; in quibus ratio, & phantaſia ita læſa eſt, ut homo nec prima principia cognoſcat, nec rectè de rebus judicet.
- *imminuitur* in ingenii tarditate, ac ſtupiditate. *Cauſſæ* ſunt læſio phantaſiæ, interdum ſimul memoriæ.
- *depravatur* in
  - παραφροσύνη ſeu delirio moderato orto à vaporibus calidis in febribus, à vino copioſiùs ſumpto, & rebus aliis vaporoſis.
  - *phrenitide*, quæ eſt deſipientia continua cum febre acutâ ab inflammatione cerebri, membranarum, ac accenſione ſpirituum animalium proveniens.
  - *melancholiâ*, quæ eſt delirium ſine febre, & furore cum triſtitiâ, ac timore à ſpirituum animalium impuritate & phantaſmate pravo dependens. Pertinet hûc amor inſanus.
  - *maniâ*, quæ eſt delirium ſine febre, cum furore, à ſpirituum vitalium, & animalium accenſione peculiari dependens.

Pertinent hûc λυκανθρωπία, κυνανθρωπία, γαλεανθρωπία, rabies, ſeu inſania lupina, canina, felina, ubi homines ſe in lupos, canes, feles, ſeu ſimilia animalia mutatos eſſe credunt. *Cauſſa* ſunt venena animalis rabidi communicata, item ſanguis, cerebrum, vel etiam lac brutorum non ritè conſtitutorum aſſumpta.

Hydrophobia, ubi ægroti ab omni liquore abhorrent. *Cauſſa* eſt morſus canis rabidi, vel etiam venenum peculiare in corpore genitum.

Chorea Sancti Viti, ita dicta, quòd eâ laborantes S. Viti ope reſtitui ſuperſtitioſè credantur.

Tarantati, i.e. tarantulæ morſu læſi, qui modò canunt, modò rident, plorant, clamitant, & modò tamdiu ſaltant, donec delaſſati in terram concidant.

Digitized by Google

Digitized by Google

SYMPTOMATA MIXTA, in quibus plures actiones animales, ac interdum ipſa ratio ſimul læditur, ſunt

VERTIGO, quæ eſt imaginatio prava apparentis circumrotationis capitis, & objectorum, modò ſimplex, modò tenebricoſa, & [illegible] ab inordinato ſpirituum animalium motu in cerebro dependens.

AMBULATIO IN SOMNO. Qui hoc affectu laborant, vocantur ſomnambuli, qui dormientes è lecto ſurgunt, ac vigilantium opera exercent, interdum quidem talia, quæ vigilantes ſine periculo non præſtarent.

INCUBUS ἐφιάλτης eſt diminutio motricis in reſpiratione, voce, ac motu totius corporis cum pravâ imaginatione rei incumbentis pectori, proveniens à vapore craſſo nervos obſtruente, & tranſitum ſpirituum animalium impediente.

LETHARGUS eſt ceſſatio facultatum principum, præcipuè autem memoriæ cum inexpugnabili ſopore, febre continuâ ac lentâ, à tumore cerebri pituitoſo orta.

CARUS eſt ceſſatio ſenſuum internorum, & externorum motuſque voluntarii cum ſomno longo, profundo, & ægrè excitabili ſine reſpirationis incommodo ab obſtructione, vel compreſſione cerebri orta.

CATOCHE. Eſt repentina inſenſibilitas, & immobilitas partium corporis infra caput poſitarum cum imminutione facultatum principum, ſalvâ tamen reſpiratione, à ſpirituum animalium immobilitate dependens.

EPILEPSIA eſt detentio functionum principum ſenſuumque cum internorum, tùm externorum cum motu convulſivo totius corporis per intervalla recurrente ab inſigni membranarum cerebri irritatione dependens.

CONVULSIONES EPILEPTICÆ mitiores eaſdem habent cauſſas, ſed leviores.

APOPLEXIA eſt repentina omnium operationum animalium in toto corpore abolitio cum ſpirandi difficultate, ac ſtertore, ab influxu ſpirituum animalium in principium ſpinalis medullæ prohibito dependens.

SYMPTOMATA FACULTATIS GENITRICIS

Abolita ſunt *ſterilitas*, quùm nulli liberi generantur vel vitio ſeminis, vel ob morbos partium genitalium maris, aut fœminæ.

Diminuta, quùm pauci liberi generantur ob uteri debilitatem, vel ſanguinis materni impuritatem, vel ſeminis vitium.

Depravata, quùm monſtra, aut partus mutili, vel imperfecti generantur, ob ſeminis, vel uteri vitium, aut fortè gravidæ imaginationem. Pertinent hùc *Salacitas, Satiriaſis & Priapiſmus*. Vitia ſeminis, menſium, & lactis ad excreta & retenta referri queunt.

SYMPTOMATA IN QVALITATIBUS MUTATIS SUNT

Icterus, qui eſt color univerſi corporis p. n. flavus, citrinus, vel niger, ab humoribus bilioſis, vel atrabilariis in habitum corporis effuſis ortus.

Cachexia, de quâ ſuprà de malâ nutritione dictum.

Faciei color mutatus à ſanguine vitioſo, vel morbis. Pertinet hùc χλώρωσις ſeu febris alba virginum orta à menſium ſeu viſcerum obſtructione validâ, & diætæ erroribus.

Linguæ color mutatus in febribus ardentibus, & anginâ.

Eryſipelas ſeu ignis ſacer, in quo pars cutis rubet cum ardore, à ſanguine ferviliore iſthuc depulſo.

Dentium color mutatus vel ciborum, vel alimenti vitio.

Unguium color mutatus vel vitio alimenti, vel à rebus externis.

Fœtor vel è toto corpore [illegible] pedibus exſpirans. *Cauſa* ſunt humores cacochy-

Pertinet huc χλώρωσις ſeu febris alba virginum orta à menſium ſeu viſce-
(rum obſtructione validâ, & diætæ erroribus.

Linguæ color mutatus in febribus ardentibus, & anginâ.

Eryſipelas, ſeu *ignis ſacer*, in quo pars cutis rubet cum ardore, à ſanguine fervidiore ilthuc depulſo.

Dentium color mutatus vel ciborum, vel alimenti vitio.

Unguium color mutatus vel vitio alimenti, vel à rebus externis.

Fœtor vel è toto corpore, vel ex parte ut ore, naribus, alis, inguinibus, aut pedibus exſpirans. *Cauſſa* ſunt humores cacochymici, vel ulcera partium, vel ſudores crebri.

Sapor mutatus, ut quùm ſputum eſt amarum, acerbum, ſalſum, vel urinoſum.

SYMPTOMATA EXCRETORUM ET RETENTORUM

ſunt, quando ea peccant

TOTO GENERE, ut
1. quæ nusquam in toto corpore adeſſe debebant, ut ſunt calculi, vermes.
2. quæ quidem excrementa naturalia ſunt, ſed per inconſuetas vias evacuantur, ut interdum menſes, urina, hæmorrhoides, alvi excrementa.
3. quæ quidem planè naturales ſunt, retineri tamen potius, quam evacuari debebant, ut ſunt ſanguinis nimiæ profuſiones per os, alvum, nares, veſicam, poros cutis: item ſi viſcerum particulæ vomitu, aut ſeceſſu rejiciuntur.

QUANTITATE, ut
Sputum, ſi vel nimis copioſum rejicitur, vel planè deeſt.
Alvi excrementa, 1. *in exceſſu*, ut in diarrhæâ, quâ vitioſi humores rejiciuntur; in dyſenteriâ, quæ eſt dejectio cruenta; in ileo, in quo ſcybala vomitu exeunt. Poteſt huc referri teneſmus, in quo eſt aſſidua egerendi cupiditas. 2. *in defectu*, in alvi conſtipatione.
Urina, quæ copioſè profluit in diabete; ſubſiſtit in ἰσχουρίᾳ; diminuitur in δυσουρίᾳ; depravatur in στραγγουρίᾳ, in quâ guttatim exit.
Menſes, quæ vel deficiunt, quod vitium vocatur Menſium ſuppreſſio, vel diminutè prodeunt, vel ſtillatim ac cum dolore profluunt, vel immodicè fluunt.
Lochia à partu vel ſupprimuntur, vel imminutè, vel nimis fluunt.
Hæmorrhoides in conſuetis vel nimis fluunt, vel ſubſiſtunt.
Sudor in ſanis vel nullus, vel paucus eſſe debet. Sudores copioſi in ſomno arguunt ſerum copioſum, ac ſalis copiam.
Semen, quod vel planè deficit, vel p. n. invitis effluit in Gonorrhæâ ſimplici, vel virulentâ in lue Venereâ, vel in pollutione nocturnâ.
Lac, quod vel deficit, vel diminutè generatur.

QUALITATE, ut
Sputum, quando eſt craſſius, ſpumoſum, ſalſum, amarum, acidum, flavum, nigrum, viride, aut fœtidum.
Alvi excrementa, ſi peccant caliditate, frigiditate, humiditate, craſſitie, colore, fœtore, & aliis modis.
Urina, de cujus qualitatibus mutatis infrà dicetur.
Menſes decolores, flavi, atri. Pertinet huc imprimis fluor albus mulierum, quando humores pituitoſi, ſeroſi, & interdum varii coloris loco menſium effluunt.
Lochia, quæ interdum colore alieno apparent, vel etiam fœtent.
Hæmorrhoides interdum quoque diverſi coloris conſpiciuntur.
Sudor, qui vel calidior, vel frigidior, fœtet, flavet, rubet, vel eſt planè ſanguineus, vel eſt ſalſus, amarus, acidus.
Semen, quod vel nimis aquoſum, tenue &c.
Lac, ſi ob nimiam tenuitatem non juſtum habet colorem, vel etiam ingrati eſt ſaporis.

SYNOPSIS FIGNORUM.

SYNOPSIS SIGNORUM,
de quibus notandum

QUID SIT SIGNUM? ὅτι τὸ τῷ ἀδήλῳ δηλωτικόν: Eſt id, quod [in methodo medendi] ignotum manifeſtat.

QUI SINT FONTES?
- *Signa Diagnoſtica ſanitatis* deſumuntur ab omnium partium conſtitutione naturali, & actionum omnium integritate;
- *Diagn. morborum* autem 1. à læſâ partium conſtitutione, 2. læſis actionibus, 3. qualit. mutatis, 4. excretis, & retentis, imprimis ex urinâ, 5. pulſu, 6. à diſpoſitione hæreditariâ, 7. juvantibus, nocentibus, 8. communiter vagantibus malis.
- *Prognoſtica* ex urinâ, pulſu, triplici ſymptomatum genere, ſputo, linguâ, & reſpiratione.

DIFFERENTIÆ

Generales, ubi alia ſunt
- *Naturalia* ſeu *ſalubria*, quæ ſanitatem, *Præternaturalia* ſeu *inſalubria*, quæ morbum indicant.
- *Diagnoſtica*, quæ præſentem ſtatum ſive ſ.n. ſive p. n. oſtendunt. Inter hæc quædam ſunt παθογνωμονικά, quæ à morbo ſeparari nequeunt; item quædam *Propria*, quæ uni morbo, quædam *communia*, quæ pluribus competunt.
- *Prognoſtica*, quæ futurum ſtatum prænuntiant, ubi alia cruditatem vel coctionem; alia criſin vel ad ſalutem, vel ad mortem oſtendunt.

Speciales

Temperamentorum
- *Sanguinei*, corpus calidum, & molle multo abundans ſanguine, facies florida, mores ſuaves, ac hilares, bonum ingenium, amor voluptatum, ac honorum, Jupiter fortis in themate Natalitio.
- *Cholerici*, corpus calidum, & gracile, facies pallida, & nonnihil flaveſcens, pili copioſi nigri, & criſpi, ſomnus brevior, Mars fortis, imprimis cum corde ſcorpii. Tales ſunt ingenioſi, ſed inconſtantes, ad iram proni, ſuperbi, contentioſi.
- *Phlegmatici*, corpus album, pingue, craſſum, glabrum, facies modò alba, modò livida, capilli vel ruffi, vel albi ac tenues, venæ deliteſcentes, ſomnus longior, ignavia, ingenium hebes, Saturnus, Venus, & Luna conſpirantes.
- *Melancholici*, corpus frigidum, & ſiccum, macilentum, facies pallida, & ſubfuſca, ingenium ſtupidum, taciturnitas, triſtitia, avaritia, ſomnus brevis, morbi ſplenetici, Saturnus fortis in themate Natalitio.
  - *Nota.* Mars ſi cum Saturno conſpirat, atra bilis abundabit.
- *Mixti* ſigna ſunt mixta. *Nota*, quòd ſanguineo-melancholici ſunt aptiſſimi ad literarum ſtudia.

Cordis
- *Temperati*, pulſus & reſpiratio moderata, calor faciei roſeus, mores optimi, Sol fortis & Jovis radiis temperatus.
- *calidi & humidi*, venæ amplæ, pulſus fortis, ſanguis copioſus, thorax amplus, facies roſea ☉ ♃ & ♀ conſpirantes.
- *calidi & ſicci*, pulſus magnus, reſpiratio magna, thorax hiſpidus, Sol Martis radiis illuſtratus.
- *frigidi & humidi*, pulſus mollis, parvus, rarus, venæ mediocres, reſpiratio parva, ſanguis ſeroſus, ☉ ♀ ☽, & ♃ conſpirantes.
- *frigidi & ſicci*, pulſus parvus, rarus, venæ tenues, reſpiratio parva, thorax anguſtus, Sol à Saturno læſus.

Cerebri
- *temperati*, caput benè conformatū, ſenſuum omniū integritas, ſomnus & vigiliæ moderatæ, ☽ & ☿ benè diſpoſiti.
- *calidi, & humidi*, ſenſus non adeò acres, ſomnus longior, ſed inquietus, ☽ & ☿ cum ♀ & ♂ conſpirantes.
- *calidi, & ſicci*, ingenium laudabile, ſenſus exquiſiti, ſomnus brevior, Luna & Mercurius à Sole & Marte illuſtrati.
- *frigidi, & humidi*, ut & *frigidi* ac *ſicci* ſigna ſunt contraria.

Teſtium
- *calidi & humidi*, libido, fæcunditas, crebrior generatio fœmellarum, Venus & Luna à Jove illuſtrati.
- *calidi, & ſicci*, libido citiùs ſuboriens, crebrior generatio marium. Venus vel Luna à Marte vel Sole illuſtrati, (Venus non facilè lædit.
- *frigidi, & humidi*; *frigidi, & ſicci* ſigna ſunt contraria. (Læduntur Venere.

- *calidi humidi* [illegible] enſes copioſi, ac maturè prodeuntes, libido, fæcunditas, Venus & Luna, illuſtrati Jovis radiis.
- [illegible]

Cerebri [illegible] ingenium laudabile, [illegible]
calidi,& ſicci, [illegible] Jove illuſtrati. [illegible]
frigidi,& humidi, ut & *frigidi ac ſicci* ſigna ſunt contraria.

Teſtium
- *calidi & humidi*, libido, fæcunditas, crebrior generatio fœmellarum, Venus & Luna à Jove illuſtrati.
- *calidi,& ſicci*, libido citiùs ſuboriens, crebrior generatio marium. Venus vel Luna à Marte vel Sole illuſtrati.
- *frigidi,& humidi*; *frigidi,& ſicci* ſigna ſunt contraria. (Læduntur Venere.

Uteri
- *calidi humidi*, menſes copioſi, ac maturè prodeuntes, libido, fæcunditas, Venus & Luna, illuſtrati Jovis radiis.
- *calidi ſicci*, menſes pauciores, libido major, fæcunditas, frequentior mariū generatio, ♀ & ☽ ♂té aut ☉ aſpicientes.
- *frigidi humidi*, menſes decolores, fluor albus, libido minor, fœmellarum generatio, ♀ & ☽ à ♄ læduntur.
- *frigidi ſicci*, obſtructiones menſium, vel parcior menſium fluxus, ſterilitas, libido tardior, ♄ fortis ♀ vel ☽ alias (debilem lædens.

Partium

Pulmonum
- *calid.* inſpiratio magna, pulſus magnus, thorax amplus, vox magna.
- *humid* reſpiratio magna, & rara, pulſus undoſus, thorax magnus, vox non adeò clara, crebrior tuſſis.
- *frigid.* reſpiratio parva, pulſus tardior, thorax parvus, vox muliebris, ſputi copia.
- *ſicc.* reſpiratio parva, rara, thorax parvus, vox acuta, ſitis crebrior, aſthma ſæpiùs affligens.
- *Temperaturæ compoſitæ* ex hiſce facilè colligi poſſunt. Jupiter & ſignum ♋ pulmones diſponunt.

Hepatis calidi & humidi temperamentum ſanguineum; *calidi & ſicci*, cholericum; *frigidi & humidi*, phlegmaticum; *frigidi & ſicci*, melancholicum: Plerunque enim cordis temperamentum hepar ſequitur. Jupiter hepar, Mars folliculum felleum diſponere ſolet.

Lienis
- *calidi*, ſanguis arterioſus calidior abundans, interdum ardoris ſenſus in ſiniſtro hypochondrio, φλόγωσις à cibo in (ſiniſtrâ faciei parte.
- *humidi*, ſanguis copioſior.
- *frigidi*, ſanguis frigidior, murmura ventris, vomitus acidi, faciei color lividus, urina tenuis.
- *ſicci*, dolores gravativi in ſiniſtro hypochondrio, faciliusque talis lien tumores incurrit. Saturnus lieni præeſt, prout is diſpoſitus in themate Natalitio, ita & lien.

Ventriculi
- *calidi*, ſi benè appetit, benè, & citò cibos coquit, ſitis etiam eſt major.
- *humidi*, ructus, flatus, murmura ventris, coctio debilis. Juvant cibi ſicciores.
- *frigidi*, difficilis coctio, cruditas acida, ructus, pituitæ copia, febres quotidianæ.
- *ſicci*, infelix coctio, difficiliſque chyli diſtributio. Nimia ſiccitas peculiarem tabem excitat. Luna & Leo ventriculo præeſſe creduntur. Non tamen excludendi ☉, & ♃.

Renes
- *calidi* benè ſeparant ſerum, & ſæpiùs ad urinam reddendam ſtimulant, promovent calculi generationem: nocent iis calida diuretica, & decubitus ſupinus.
- *frigidi*, contrario modo ſe habent, difficilius ſerum expurgant, ad dyſuriam, & ſtranguriam diſponunt.
- *temperati* medio modo ſe habent. ♀ ♂ & ♎ renibus præſunt.

1.QUID SIT? [illegible] excrementitius ex materiâ aquosâ ac ſeroſâ, particulis ſpirituoſis, ſulphureis, ſalinis volatilibus ac fixis, ut & [illegible] ceribus, ſanguinis elaborationi, ac depurationi inſervientibus elaboratus, & renum opera ſecre-(tus, ſed à parte ſulphureâ tartarea...

2.MATERIA [illegible] potu & ſero à tartarea, ſalina, ſulphurea, & ſpirituoſâ è maſſâ ſanguineâ ortum ducens.

3.CAUSSA EFFICIENS [illegible] renes antecedens cor, & cætera viſcera.

4.COLOR NATURALIS, [illegible] Galenus, & multi alii, nec à ſalibus, ut vult *Highmorus*; nec à ♀, ut vult *Helmon-*

Sub[ſtantiâ] ... *Craſſa*, quæ [illegible] humores continet. *Cauſſa* ſunt humores crudi, mala coctio, errores diætæ, pus &c. Poſt m[illegible] notat enim inchoatam coctionem.

Tenuis, quæ plus materiæ aqu[illegible] ♀ continet. *Cauſſa* eſt mala coctio, renū intemp. frig. vel obſtructio, interdum potûs copia, vel raptus ſeri ad p[illegible] Indicat [illegible] cachexiam, obſtructiones, in febribus cruditatem &c.

M[illegible], quæ decenter de ♀, ſero, a[illegible] participat. *Cauſſa* eſt bona coctio, & diæta conveniens.

O[illegible]oſa, cujus ſignum, quod ſine ſtridore, & [illegible] *Cauſſa* eſt mala viſcerum conſtitutio, interdum febris hectica &c.

Quantita-te, ubi vel *Copioſa*, vel *in ſtatu naturali* à potu copioſo, [illegible] & m[illegible] diureticis; vel *in ſtatu p.n.* criticè, vel ſymptomaticè in morbis, ut & in diabete. B[illegible] ydrope, [illegible] à calculo obſtructionem copioſa [illegible] urina.

Pauca, *in ſtatu naturali* à potu pauco, ci[illegible] & ſ[illegible] s corpor[illegible] motu, exercitiis validis & ſudoribus. *In ſtatu p.n.* ab obſtructione renum, ureterum, veſicæ [illegible] bus inſtante criſi per ſudorem.

Colorem, ubi alia ... *alba*, quæ vel *aquoſa*, tenuis, pellucida, vel etiam pallida, ſubpallida, [illegible] picea, ſtraminea [illegible] gilb, [illegible] coctio debilis, renum obſtructio, febr[illegible] vel *la[illegible]a* ab admiſtione c[illegible] vel *glauca* [illegible] cornu pellucidum referens quæ mala coctione.

Flava, ſed [illegible] turbida & opaca, [illegible], fit à [illegible] naturalis [illegible] in ictero. Tartarus [illegible] copioſe admiſcetur, urina cum [illegible] flaveſcit, linteamina tamen croceo colore [illegible] Rhabarb. crocus, ſemen [illegible] & ſimilia aſſumpta ſimilem colorem conſtituunt. [illegible]um.

S[illegible], ſed *pellucida*, ſive *aurea, citrina*, quæ eſt ſanorum, & [illegible] convenienti mixtura ⊖ ♀. & cæter[illegible]

Flammea, quæ inſtar ſpir. ⊕ cum fulgore rutilat. *Cauſſa* eſt [illegible] fermentatio partium ſalinarum cum [illegible] Talis plerumque [illegible] & ardentibus.

Rubra [illegible], item *ſanguinea, purpurea,* [illegible]*nea*, [illegible] fit ex fortiori fermentatione partium ſalinarum, ac ſulphurearum, in febribus. ♀ interdum feculentus, & q. lateritius cum ſalibus eſt ſolutus, qui ſatis copioſè fundum petit, in ſcorbuto, & lienoſis. Rubet interdum urina à ſanguine admiſto, jure cicerū, vel decocto rubiæ tinctorum aſſumpto.

Nigra, ad quam refertur virid[illegible] æruginoſa, praſina, livida, plumbea, & cineritia, fit ab humore melancholico, atrabilario vel bilioſo, cum ♀ copioſo mixto, vel à ſanguine corrupto. Interdum externa aſſumpta, ut ſena, caſſia, & ſimilia ſunt in culpâ. Talis emittitur ſæpius in hypochondriacis, lienoſis, ſcorbuticis & quartanariis ſine noxâ. In febribus ardentibus eſt mala. [illegible] obſtructiones

[DIFF]ERENTIÆ, [illegible] [illegible]tis, quoad

5. DIFFERENTI[Æ] Qualitatis, quoad Co[lorem] ...

ſcorbuto,& nefrosi. Rubet interdum urina à ſanguine admiſto, jure ciceru, vel decocto rubiæ tinctorum aſſumpto.

Nigra, ad quam refertur viridis, æruginoſa, praſina, livida, plumbea, & cineritia, fit ab humore melancholico, atrabilario vel bilioſo, cum ☿ copioſo miſto, vel à ſanguine corrupto. Interdum externa aſſumpta, ut ſena, caſſia, & ſimilia ſunt in culpâ. Talis emittitur ſæpiùs in hypochondriacis, lienoſis, ſcorbuticis & quartanariis ſine noxâ. In febribus ardentibus eſt mala.

Clara, & perſpicua cum bonâ conſiſtentiâ notat bonam coctionem; clara & tenuis indicat debilem coctionem, & viſcerum obſtructiones.

Turbida, opaca, fit ab humoribus crudis, ſanguinis aliorumque humorum, vel puris admiſtione. In ſanis notat inſtantem morbum: in ægris ſignificat inchoatam coctionem. Si turbata in morbis fit clara, & materia excrementitia ad fundum præcipitatur, ſignum eſt bonum imprimis in febribus. Si turbida manet turbida, malum.

Odorem, ubi alia
- *odoris naturalis*, cujus cauſſa bona viſcerum conſtitutio.
- *vel nihil olet*, cujus cauſſa vel potiùs copia, vel coctio debilis.
- *ſuaveolens*, quæ talis fit vel à cibis, vel à medicamentis, imprimis ab oleis aſſumptis.
- *fœtida*, quæ talis fit à cibo, & potu malè olentibus; à medicamentis quibusdam, ut aniſo, allio, & ſimilibus; à putredine humorum in febribus malignis; à pure, & abſceſſu rupto; ex diuturnâ urinæ retentione.

Contentorum

Naturaliũ, quæ ſunt
- ὑπόστασις *ſedimentum*, quod in ſanis temperaturæ frigidioris eſt album. In calidioribus verò naturis vel eſt nullũ vel inſtar materiæ tenuis.
- ἐναιώρημα *ſuſpenſio*, quod eſt id, quod in medio continetur, & interdum nonnihil ad fundum declinat, ac in calidioribus temperaturis apparet.
- νεφέλη *nubes*, quæ in parte ſuperiore, & in temperaturis calidioribus quoque apparet.

Præternaturalium, quæ ſunt
- *vel in fundo*, ut ſedimentum varii coloris, modò rubrum, lateritium, arenoſum, farinaceum, foliaceum, ſquamoſum, furfuraceum, orobeum, nigrum, ſanguineum, pus, vermes, carunculæ, calculi, pulveres, membranulæ, flocculi.
- *vel in medio*, ut, enæoremata, atomi, filamenta, ſemen.
- *vel in ſuperficie*, ut bullæ, ſpuma, pinguedo, arenulæ tenues: item circa ſuperficiem nubeculæ.
- *vel in matula lateribus*, ut ☿. arenulæ.
- *vel cum urinâ confunduntur*, ut humores varii, pus, ſanguis.

Mutationis: ubi urinæ variant ratione temperamenti, ſexûs, ætatis, temporum anni, ſomni, vigiliarum, & rerum ſex non naturalium.

6. *Regulæ in urinæ inſpectione obſervandæ*, ut 1. tempus, quò urina colligenda, ſit matutinum. 2. qui cibus, potus vel medicamenta fuerint aſſumpta, inquirendum. 3. Urina tota unâ vice emiſſa inſpicienda. 4. Urina quieta examinanda. 5. non aëri exponatur, ne corrumpatur. 6. Turbata urina reducenda calore. 7. vas, in quo examinatur, ſit clarum, & pellucidum. 8. locus nec ſit nimis luminoſus, nec nimis opacus.

7. *Quid ex urinâ prædici queat*, nimirum
- 1. *vitia ſanguinis.*
- 2. *morbi viſcerum*, in quibus ſanguis elaboratur, & depuratur.
- 3. *morbi renum, ureterum, veſicæ, & penis.*
- 4. *morbi aliarum partium*, quæ aliquid ad venoſum genus deponere queunt.

Google

SYNOPSIS PULSUUM,

de quibus notandum

1. QUID SIT PULSUS [illegible], ſyſtole, & diaſtole [illegible], quô ſanguis arterioſus cum ſpiritu [illegible].

2. CAUSÆ PULSUS [illegible] vitali, *inſtrumentalis*, cor & arteriæ.

Nota [illegible], aut etiam à morbi, ſymptomatibus, eorumque [illegible].

M[illegible] *Cauſæ* ſunt vires cordis fortes, & [illegible].

Pr[illegible] B[illegible] nun[illegible] tamen, q[illegible] magnus.

P[illegible] [illegible] mitis, & [illegible].

Pr[illegible] vel eventu[illegible] portend[illegible].

[illegible] *Cauſa* [illegible].

Pr[illegible] us, vires n[illegible].

[illegible]

T[illegible]

[illegible] *Cauſa* [illegible]

[illegible]

R[illegible] robu[illegible].

Pr[illegible] rum frigi-[illegible].

[illegible]

Pr[illegible] dicat [illegible] ram, [illegible] onem.

[illegible]

DIFFERENTIA, [illegible]

3. DIFFERE[NTIAE]

Præſagium. Hic ad ferendum morbum magis eſt idoneus, quam vacuus; indicat tamen plethoram, & ideò evacuationem.

Vacuus in omnibus contrario modo ſe habet.

Æqualis { *abſolutè, & ſimpliciter*, qui in magnitudine, celeritate, frequentiâ, vehementiâ, & plenitudine nihil mutatur.
{ *ſecundum quid*, qui in magnitudine & celeritate eſt æqualis; in cæteris verò inæqualis.

Præſagium. Æqualitas naturæ firmitatem ſubinnuit, & ſpem bonam in morbis præbet.

Inæqualis, qui

- μύουρ⊙ { *deficiens*, qui inſtar caudæ muris ſenſim imminuitur, & tandem deficit.
  { *reciprocus*, ſeu *recurrens*, qui quidem ſenſim imminuitur, ſed vires ſumit, iterumque redit.
  - *Cauſſa* eſt facultatis debilitas. *Præſagium:* exitium portendit, & quidem magis deficiens.
- *Intermittens*, qui ceſſat, & iterum redit; *Intercurrens*, ſi poſt quaſdam pulſationes una vel plures intercurrunt.
- *Deficiens*, qui vel planè deficit; vel redit, & tum vocatur *Deficiens reciprocus* *Cauſſa* ſunt facultas debilis, arteriæque obſtructæ.
  - *Præſagium:* hi pulſus omnes non carent periculo; periculoſior tamen deficiens.
- *Caprizans*, qui in medio motu interrumpitur, & deinde facilius abſolvitur. *Cauſſa* eſt facultas valida, ſed gravata.
  - *Præſagium:* Periculo non vacat.
- *Dicrotus*, ſeu bis feriens eſt, quando arteria ab elevatione recurrit, & tanquam malleus ab incude reſilit. Notat virtutem debilem, & eſt malus.
- *Undoſus*, in quô arteria magnâ inæqualitate ad modum aquarum fluctuantium movetur. Eſt malus, niſi alia bona ſigna adſint.
- *Vermicularis, formicans, tremens, convulſivus*, & *ſerrinus*, omnes ſunt mali, & notant cor ſummè laborans.
- εὔρυθμ⊙ tandem, & *ordinarius*, qui boni; ἄρρυθμ⊙ & *inordinatus*, qui mali.

4. REQUISITA ad pulſum cognoſcendum, ratione
{ *Medici*, qui 1. habeat manum mollem ſenſu exquiſito præditam, 2. non ſubitò accedens manum pulſui admoveat. 3. arteriam attingat modò uno, modò pluribus digitis. 4. ſciat modum indagandi pulſuum differentias.
{ *ægroti*, 1. ut ſit liber ab omnibus animi affectibus, 2. ut manum in recto ſitu ſervet, liberum à motu voluntario.

5. PRÆSAGIA, ratione
{ *Salutis*, ut ſunt pulſus ſanis ſimiliores, εὔρυθμοι, æquales, magni, ac vehementes.
{ *Mortis*, ut pulſus plurimùm à ſtatu naturali recedentes, quales ſunt languidi, parvi, tardi. Magis periculoſi ſunt myuri, intermittentes, vermiculantes, formicantes, trementes, convulſivi, ſerrini.
{ *Modi eventûs*, { *per ſolutionem*, paulatim futuram notant pulſus imbecilliores, tardiores, rariores.
{ *per Criſin*, pulſus inæquales, vehementes, magni, celeres, & frequentes.
Nota. Si ex languidis fortes, & ex parvis magni fiant pulſus, bonum ſignum eſt conſtantem criſin prænuntians. Semper tamen alia ſigna ſunt conjungenda.

Digitized by Google

Digitized by Google

ratione

CAUSSARUM

- *in genere*, in
  - *morbo imminente*, quæ ſunt omnis notabilis mutatio in actionibus, accidentibus, & excrementis.
  - *morbo præſente*,
    - *Propria*, ratione
      - *Saporis*, ut ſanguis eſt dulcis, niſi ſerum ſit acre; pituita aquoſa inſipida, interdum ſalſa, bilis amara, niſi viſcerum digeſtionibus ſit mutata; melancholia acida, aduſta pontico ſapore.
      - *Coloris*, ſanguis eſt ruber, vel nigricans; bilis flava, vel porracea &c. pituita alba; melancholia modò nigra, modò alba ſed acida; atra bilis atra & ſplendida.
      - *Motûs* Ita in febribus pituita ſingulis diebus; bilis tertio; melancholia 4. die movetur.
    - *Communia*, deſumenda à
      - *Naturalibus*, ut temperamento, diſpoſitione hæreditariâ, ætate, ſexu, influxu (aſtrali.
      - *NonNaturalibus*, ut ſex rebus NonNaturalibus.
      - *Præter Naturalibus*, ut morbis ab humoribus ortis, ipſisque ſymptomatibus.
      - *Juvantibus*, & *Nocentibus*.
- *in ſpecie*,
  - *Sanguinis abundantis*, ſeu plethoræ, ut habitus corporis carnoſus, venæ tumentes, laſſitudo artuum, & ſomnus profundus, reſpiratio à labore difficilior, & ſigna temperamenti ſanguinei ſupra tradita.
  - *Bilis*, ut cauſſæ, quæ ad bilis generationem faciunt, ſigna temperamenti cholerici ſupra data, morbi calidi, febres tertianæ, & ardentes, alvi excrementa, ut & urina bilioſa.
  - *Pituitæ*, ut cauſſæ ad pituitæ generationem facientes, & ſigna temperamenti phlegmatici, de quibus ſupra actum; urina pallidior, interdum craſſa, alvi dejectiones pituitoſæ, morbi frigidi. Si pituita ſalſa, ſitis adeſt, ſapor ſalſus, & excreta ſunt mordacia.
  - *Melancholiæ*, ut cauſſæ, & ſigna temperamenti melancholici ſupra data, ructus acidi, hæmorrhoides cæcæ, vel fluentes, morbi lienis, ſudores nocturni acidi, urinæque modò tartareæ, modò pallidæ.
  - *Atræ bilis*, ut ſigna melancholiæ, ſed cum manifeſtis caliditatis indicus, morbi atrabilarii, urina tartarea, & interdum nigricans.
  - *Seroſi humoris*, ut ſunt cauſſæ, & ſigna ſupra data, item corpus ſubhumidum & pallidum, urina aquoſa, ſputum copioſum, ſanguis emiſſu[s] ſerô ab[u]ndante ſcatens.
  - *Flatuum*, ut cauſſæ ſupra de[l]ineatæ, rugitus ventris, murmura, & dolores hypochondriorum tenſivi, aurium tinnitus, cordis palpitationes, urina ſpumoſa &c.
  - *Malignitatis*, ut prava ſymptomata, vires ſubitò ſeneſcentes, morbus citò interimens, morſus ab animali vene[nato] ... frigent, ſyncope accedit, & color faciei fit auriginoſus.

Speciem quæ de-
- *cauſ[ſas]* tam proxi[m]as, quàm rem[o]t[as].
- *ab eſſentialiter inhærentibus*, ſeu propriâ eſſentiâ cujuſlibet morbi. Sic morbi ...

malignitatis, ut prava ſymptomata, vires ſubitò ſeneſcentes, morbus citò ſe terminans, morſus ab animali venenato, hauſtum ex improviſo venenum, cujus indicia ſunt ventris tumor, dolor ventriculi, item ſi extrema frigent, ſyncope accedit, & color faciei fit auruginoſus.

MORBORUM, quoad
- *ſpeciem* quæ deſumuntur à
  - *cauſſis* tam proximis, quàm remotis.
  - *ab eſſentialiter inhærentibus*, ſeu propriâ eſſentiâ cujuslibet morbi. Sic morbi externi per ſe oculos incurrunt; interni per ſua ſigna pathognomonica ſunt indagandi.
  - *ab effectis*, ſeu ſymptomatibus actionis læſæ, qualitatis mutatæ, excretorum, & retentorum vitiis.
- *magnitudinem*, quam indicant 1. morbi natura, 2. partis affectæ dignitas, 3. ſymptomata graviora concurrentia, & 4. ſi generoſa remedia parum juvent.
- *malignitatem*, quam indicant
  - *morbi natura*, ut peſtis, elephantiaſis, lues venerea, &c.
  - *cauſſæ malignæ antecedentes*, contagium commune multos inficiens.
  - *ſymptomata* malignitatem præ ſe ferentia, item ſi ſtatim prava in principio appareant, morbus celeriter moveatur, & ſubitò vires proſternantur.

LOCORUM AFFECTORUM, quæ ſunt
- *ipſæ actiones læſæ*. Sic læſâ facultate vitali, cor animali, cerebrum affectum eſſe, ſciendum. Videndum tamen, an pars laboret per ſe, an verò per conſenſum.
- *excreta*, ubi tamen perpendenda ſunt 1. ſpecies excretorum, an, & qualis ſit humor, an pus, ſanguis? &c. 2. quantitas. Sic humores copioſi per alvum rejecti indicant, totum venoſum genus eos mittere. 3. qualitas. 4. modus excernendi, & ordo. Sic ſi prius ſanguis, & deinde feces excernantur, inteſtinum rectum affectum eſſe, ſciendum.
- *Situs* Sic ſi in dextro hypochondrio dolor, hepar; ſi in ſiniſtro, lienem affectum eſſe, conjiciendum.
- *Propria accidentia*. Sic tumor abdominis, hydropem; calor p. n. febrim adeſſe, oſtendit.
- *Proprietas doloris*. Sic dolor acutus partes membranoſas; obtuſus, partem membranis deſtitutam affectam eſſe, ſignificat.

SYMPTOMATUM, quæ petuntur
- *à cauſſis*, ſeu ipſis morbis. Sic ubi intemperies ventriculi, ibi coctionem læſam eſſe ſciendum.
- *ab effectis*, ſeu ipſis actionibus læſis, quæ in quavis parte læſâ ſe produnt. Sic ubi delirium, ibi ſymptoma facultatis rationalis; ubi convulſio, ibi ſymptoma facultatis motricis adeſſe, patet.

Nota. In Diagnoſi non ſemper uni ſigno fidendum, ſed plura ſunt conjungenda.

Google

Digitized by Google

SYNOPSIS SIGNORUM PROGNOSTICORUM de quibus notandum:

1. QUID SINT? Signum Prognoſticum eſt, quô rem futuram prænuntiamus.

Cruditatis & coctionis, ut urina, alvi excrementa, ſputum, materia catarrhoſa, ſudor.

Mortis, & ſalutis in genere, ut præter ſigna cruditatis & coctionis reſpiratio facilis, vel difficilis, pulſus, facies, decubitus decens, morbi tolerantia facilis vel difficilis.

Critica, quæ ſubitam mutationem oſtendunt, ut vomitus, alvi excrementa, urina copioſa, hæmorrhagiæ, ſudores, parotides, decubitus humorum è loco ad locum, delirium, vigiliæ, dolor capitis, difficilis ſpiratio, inquietudo, tenebræ, vel ſplendores circa oculos, ut & eorum rubedo, lacrymæ involuntariæ, tinnitus aurium, labri inferioris agitatio, vehemens rigor, hypochondriorum retractio, urinæ obſtructio. In ſtatu hæc ſolùm bona.

Temporum morborum, quæ ſunt

Generalia, ut

- *Morbi idea* Sic morbi motus quantò velocior, tantò propiùs ſtatum adeſſe ſignificat, & contra.
- *Temperamentum*. Sic naturâ calidiores calidioribus, & brevioribus morbis ſubjiciuntur, & contra.
- *Tempus anni*. Sic morbi æſtivi habent ſtatum propiorem, & contra. *Regiones calidiores* ferunt morbos breviores, calidiores, & contra.
- *Victus antecedens calidus*, morbum notat calidum, & contra.
- *Morborum acceſſiones, incrementa, decrementa, ſymptomata* concurrentia, *ſignaq; coctionis, & cruditatis* morbum brevem, vel longum indicare queunt.

Specialia,

- *Principium morbi* eſt, quamdiu morbus crudus. Coctio manifeſta indicatq; principii finem.
- *Symptomata* in principio ſunt mitiora, in augmento graviſſima, in ſtatu graviora: Peracuti morbi protinus extremos habent labores.

Generalia, ut

- *virium robur*, quæ conſtantes naturæ victoriam præſagiunt.
- *morbi idea*, qui magnus periculum, mitis ſecuritatem promittit. *Pars affecta*, quæ ſi nobilis, periculum minatur morbus, ſi ignobilior, contra.
- *Nota*. Hic etiam videndum, an morbus naturæ, ætati, vel conſuetudini, vel tempori competat.
- *Symptomata*, quæ quò graviora, eò morbus pericloſior; quò mitiora, eò levior.
- *Juvantia, & nocentia*. Ita remedia levamen ferentia, ſecuritatem promittunt: contra periculum minantur.

…ENT…, ubi alia ſunt … à læſa actione, … animali,

- *Rationem valere*, bonum. *Delirium* cum riſu, leve, non continuũ conſtantibus viribus, ac cum bonis ſignis, tutius, & contra.
- *Ignorantia* cum rigore mala.
- *Oblivio* in febre mala, tutior tamen, quæ cum levi delirio: ſine febre repentè exorta epilepſiam, vel apoplexiam minatur.
- *Somnus* moderatus bonus, bonus etiam convulſioni ſuperveniens, dolorem capitis ſedat; multus, ſeu Coma periculoſum.
- *Vigiliæ* ante criſin, coctâ materiâ, bonæ, reliquæ omnes malæ, delirii, convulſionum, aliorumque malorum indices.
- *Viſus* ſi inſtante criſi cum bonis ſignis lædatur, nihil mali notat; mala verò quæ cum malis ſignis, & poſt criſin.
- *Surditas* bona, quæ ob bonam criſin fit; contra mala. *Tinnitus aurium* continuus cum ſignis cruditatis, phrenitidis ſignum.
- *Olfactus, & guſtus læſus* exſtinctis viribus in morbo lethalis. *Stupor* ac *torpor* in morbis malus.
- *Dolores inflammatorii* diu durantes, abſceſſum; in morbi progreſſu criſin indicant. *Convulſio* non caret periculo.
- *Tremor* inſtante criſi ſecurus, ut & paralyſin ſuccedens: malus in principio morbi, à cerebri inflammatione, læſis nervis, & in
- *Horror* bonus in acutis, qui eâ horâ, quâ exacerbatio fieri ſolet, contingit, criſin enim inſtantem notat: malus contra, & à fu-

2. DIFFERENTIÆ, ub

Eventûs

Specialia, quæ deſumuntur 1. à læſâ actio[ne]

Anim[ales]:

Olfactus, & *guſtus læſus* exſtinctis viribus in morbo lethalis. *Stupor* ac *torpor* in morbis malus.
Dolores inflammatorii diu durantes, abſceſſum; in morbi progreſſu criſin indicant. *Convulſio* non caret periculo.
Singultus citra febrim caret periculo. Malus à nimiis evacuationib. in febrib. ileo, à vomitu, in herniâ cum febre. (apoplexiâ.
Tremor inſtante criſi ſecurus, ut & paralyſin ſuccedens: malus in principio morbi, à cerebri inflammatione, læſis nervis, & in
Horror bonus in acutis, qui eâ horâ, quâ exacerbatio fieri ſolet, contingit, criſin enim inſtantem notat: malus contra, & à ſu-
Rigores nec in intermittentibus periodicè redeuntes, nec in continuis poſt ſigna coctionis mali. (dore.
Decubitus naturali ſimilis bonus, & contra malus. *Anxietas* inſtante criſi bona, alias mala. (goſa, in acutis mala.
Vocis defectio, item vox tremula ſine judicatione cum difficili reſpiratione mala; bona, quam criſis ſequitur. Vox clan-

Vitali, in

Pulſu, de qua ſupra dictum. Pertinet huc cordis palpitatio, lipothymia, ſyncope, quæ mala in acutis, & quando cor per ſe la-
reſpiratione, quæ ſi libera, bonum in omni acuto morbo: Parva, & obſcura periculoſa, & lethalis. (borat.
ſanguine V.S. *emiſſo*, qui ſi laudabilis, ſecuritatē; ſi corruptus, & multum à ſtatu naturali recedens, dubium eventum indicat.

Ventriculi, vitali inſervientis. Appetitum vigere in omni morbo, bonum, & eò magis, ſi alia bona ſigna adſint. Si à morbo bellè comedenti corpus non proficiat, malum *2. aph. 31.* Non ſitire in morbo calido, malum, ut & nimis ſitire.

2. ab excretis & retentis.

Urinâ, de quâ ſuprà dictum.
alvi dejectiones bonæ, quæ naturales: cruenta dejectio etiã bona lienoſis, & maniacis *6. aph. 48.* ut & in præcordiorum, & jecoris dolore *Coac. 295.* Diarrhæa bona in ophthalmiâ, leucophlegmatia, & critica; mala verò in pleuritide, peripneumoniâ, & phthiſi; malæ etiam dejectiones ſinceræ, ſpumoſæ, pingues, glutinoſæ, albæ, cruentæ, ſinceræ, lividæ, virides, nigræ, & verſicolores.
Vomitus criticus, item in longo alvi profluvio bonus; malus contra, item ſincerus, niger, viridis, & graveolens. Fœtidus quoque
Sudores critici boni; mali contra, & omnes, qui ægrum non juvant. (malus in ileo.
Hæmorrhagia narium critica, & larga bona. Interdum quoque bona in principio, & augmento morbi, ſi alia bona ſigna adſint.
Menſium fluxus criticus fœminam in acutis liberat.
Hæmorrhoidum fluxus bonus in ſideratis, melancholiâ, maniâ, nephritide, affectibus thoracis, & viſcerum inflammationibus.
Sputum in thoracis affectibus bonũ, quod coctũ, albũ, nonnihil flavũ, æquale, promptè, ſine dolore, ac magnâ tuſſi rejicitur; ma-
Abſceſſus boni ſunt decretorii, imprimis ii, qui in locis ignobiliorib. prorumpunt, ſuppurantur, & juvant: mali contra. (lũ contra.

3. à qualitatibus mutatis,

Color flavus in toto corpore criticè prorumpens bonus. *Facies* & oculi ſanis ſimiles bonũ, contra malũ. *Nares* prurientes vel delirium, vel hæ-
aures frigidæ, lividæ, contractæque malæ. *Lingua* viridis, nigra, ſicca, vel ſciſſa, malũ. *Dentiũ ſtridor* inſaniã ac mortẽ notat. (morrhagiã notant.
Fauces exulceratæ cum febre pernitioſæ. *Collum* ſi intorqueatur, malum. *Hypochondria* ſi mollia, & æqualia bonum, malum contra.
Extrema ſi algent, & interna uruntur, & ſitis urget, lethale.

Temporis eventûs, quod indicabunt 1. ſigna cruditatis & coctionis, 2. morbi vehementia, celeritas, aut tarditas. (habet, & ſanitas ſequitur.

Modi eventûs

1. vel ſubitò morbus ſolvitur, ægerque perfectè reſtituitur, vel ſubitò moritur. 2. vel ſubitò fit mutatio ad melius, ægerque paulò meliùs
3. vel ſubitò morbus in pejus mutatur, quam verò mors tandem excipit. 4. vel paulatim morbi converſio fit ad ſalutem, vel mortem.
Nota. Subitæ mutationes in febribus vocantur criſes, de quibus in ſequenti tabulâ.

Google

Digitized by Google

SYNOPSIS ΚΡΙΣΕΩΣ,
cujus notanda ſunt.

ETYMOLOGIA. Κρίσις dicitur ἀπὸ τοῦ κρίνειν ſecernere, ſeu judicare. Tribuitur *latè* morbis cùm acutis, tùm diuturnis, *ſtrictè* ſolùm acutis.

DEFINITIO. Eſt ſubita, ac repentina in febribus, præſertim acutis, vel ad ſalutē, vel ad mortem cum inſigni corporis perturbatione à naturâ (inſtituta mutatio.

RATIO FORMALIS, quæ eſt ſubita mutatio, quæ conſiſtit in motu, qui habet terminū *à quo*, qui eſt augmentū morbi; *per quem*, qui eſt totum tempus, quô natura coctioni, & ſecretioni incumbit; *ad quem*, qui eſt ſanitas, vel mors, vel tranſitus in aliam (morbi ſpeciem.

SUBJECTUM criſeos ſunt febres acutæ: has enim ſtatis circuitibus, & temporibus moveri, experientia teſtatur. (videntur.

CAUSSA
- *proxima & efficiens* eſt Natura ad expellendum irritata.
- *materialis* eſt humor quivis noxius quantitate, vel qualitate noxius, ſincerus, vel mixtus. In malignis ſpiritus vitio carere non
- *externa* προκαταρκτική eſt motus Lunæ per ſigna Zodiaci ratione conjunctionis, oppoſitionis, & quadraturæ. Simul tamen ad cæterorum Planetarum aſpectus cùm benignos, tùm infauſtos concurrentes reſpiciendum.

DIFFERENTIÆ, ubi alia
- *Perfecta*, quæ fit vel ad
  - *ſalutem*, cujus ſigna 1. ſigna coctionis, 2. excretio manifeſta, 3. quòd die critico inſtituta ſit. 4. quòd ſit (fida & ſecura, 5. conveniens morbo, & ægroti naturæ.
  - *mortem*, cujus ſigna contraria.
- *Imperfecta*, vel 1. *ad melius*, quæ facit, ut æger morbum faciliùs ferat; vel *ad deterius*, quæ contrario modo ſe habet.

MODUS, qui vel
- κατ' ἔκκρισιν *per excretionem*, quando humores vitioſi per vomitū, alvum, ſudorē, urinā, hæmorrhagiā nariū, menſes, hæmorrhoi- (desvè expelluntur.
- κατ' ἀπόστασιν, ſeu μετάστασιν *per translationē*, quando materia non expellitur, ſed in alium locū transfertur abſceſſu.

TEMPUS bonæ criſeos eſt finis ſtatûs, coctione jam perfectâ. Interdū tamen evacuatio, quæ fit à turgente materiâ in principio, mala non eſt.

DIES
- *critici* communiter ſunt 7.14.20.27.34.& 40. Poſt iſtud tempus languent morbi, & potius lentâ coctione atq; abſceſſibus, menſibus, atq; (annis climactericis finiuntur.
- *indicantes, contemplabiles*, θεωρητοὶ ſeu ἐπίδηλοι vocātur, in quib. ſigna coctionis apparēt, ut ſunt 4.11.17.& 24.
- *intercidentes* ἐμπεσόντες *intercalares*, ſeu *provocatorii* dicuntur, in quibus ſæpè ex accidenti natura irritata ad intempeſtivam expulſionem ſeſe accingit. Tales ſunt 3.5.9.13.19. & ſecundum nonnullos 15.18. (alii addunt 22.23.25.29.30.32.33.35.38.39.
- *vacui*, ſeu *non critici* dicuntur, in quibus nulla, vel rariſſima imperfecta, ac mala accidit. Tales ſtatuuntur 6.8.10.12.16.18. quibus

Nota. Secundum Aſtrologos illi dies ſunt critici, in quibus Luna à principio morbi ad quadratum, oppoſitionem & conjunctionem pervenit. Quùm autem motus Lunæ non ſemper ſit æqualis, non poſſunt non criſes ſecundum dies apparentes variare. Frequentiùs quidem dicti aſpectus cadunt in diem 7.14.20.27.34.& 40; interdum tamen in 6. principium octavi, 13. principium 15.21.& ſic porrò. Etiam cæterorum Planetarum aſpectus fortes vel per ſe, vel quatenus Lunam aſpiciunt, roborant, vel lædunt, dies variare queunt. Certiores erunt dies, ſi Thema Natalitium ægroti ſit ad manus. (motus.

- *Generalia*,
  - quæ celeritatem, ſecuritatem, periculum ac tempus oſtendunt, ſunt 1. ſigna coctionis, & cruditatis. 2. morbi idea, mores, ac
  - quæ inſtantem criſin oſtendunt, ſunt aliqua novitas circa reſpirationē, mentē, viſum, auditum, it. nox inquieta, anxietudo &c.
    - *Criſin per excretionem*, i. e. ſanguinis fluxum per nares, uterum, hæmorrhoides, vomitum, ſudorem, alvi, & urinæ profluvium, ut ſunt 1. *morbi natura* [ſi peracutus] & *motus*, ſi ſubitò movetur. 2. *Pars affecta*. Sic hepatis pars convexa inflammata [illegible]

SIGNA CRISIN

antecedentia

Gene- [illegible] ... ſunt 1. ſigna coctionis, & cruditatis. 2. morbi idea, mores, ac
ralia, quæ inſtantem criſin oſtendunt, ſunt aliqua novitas circà reſpirationẽ, mentẽ, viſum, auditum, it. nox inquieta, anxietudo &c.

Speciaalia, quæ oſtendunt

Criſin per excretionem. i. e. ſanguinis fluxum per nares, uterum, hæmorrhoides, vomitum, ſudorem, alvi, & urinæ profluvium, ut ſunt 1. *morbi natura* [ſi peracutus] & *motus*, ſi ſubitò movetur. 2. *Pars affecta.* Sic hepatis pars convexa inflammata per naris dextræ hæmorrhagiã, aut per urinam; cava per alvi fluxum, vomitum, aut ſudorem criſin ſubinnuit &c. 3. *ægri natura,* & *ætas.* Si juvenis, temperam. choler. aut ſanguin. 4. *æſtas, regio calida, victus q; calidus* antecedẽs. (ceſſerit.

Per abſceſſum, ut 1. ſi morbus longus, 2. ſi urinæ tenues, & crudæ, 3. ſi hyems ſit, & regio frigida, 4. ſi excretio imperfecta ante-

Locum excretionis, per

- *hæmorrhagiam narium,* quam indicant hypochondrii diſtentio, difficilis reſpiratio, ſed non diu durans, dolor capitis, arteriæ temporum pulſantes, rubor faciei, oculorum, lacrymæ involuntariæ, delirium, nares prurientes.
- *menſium fluxum,* ut ſunt lumborum æſtus, & gravitas, hypochondriorũ diſtentio, tempus, quô aliàs fluere ſolent.
- *hæmorrhoides,* ut ſunt conſuetudo, æſtus circa ſpinam dorſi, dolor, & tenſio lumborum.
- *ſudorem,* ut urinæ ſuppreſſio, & hanc ſequens rigor, pulſus mollis, undoſus, cutis rubedo, inſomnia de lavacris.
- *vomitum,* ut morſus ventriculi, dolor capitis, vertigo, tremor labii inferioris, nauſea, faſtidium.
- *alvi fluxum,* ut ructus, flatus, ſtrepitus, inflatio ventris, lumborum dolor, & urinæ difficultas.
- *urinam,* ut hypochondrii gravitas, & circa veſicam inflationis ſenſus, ardor urinæ, & alvi conſtipatio.

Nota. Si per plura loca criticæ evacuationes futuræ ſunt, plurium etiam ſigna aderunt.

Locum abſceſſuum

- *in ſuperioribus partibus* fient, ſi humores ſunt tenues, vires debiliores.
- *in inferioribus,* ſi humores craſſiores, & vires fortiores. *Nota,* pars natura debilior abſceſſum recipiet.
- *retrò aures* fient, ſi antecedunt dolor capitis, vigiliæ, delirium, & imprimis, ſi dolor ad aurem ſe magis (convertat, & auditus lædatur.
- *ſub axillis, in inguinibus,* & aliis partibus, ſi dolor ibi exoritur.

comitantia, in

Excretione, quæ ut ſalutaris ſit, habeat

- *qualitatem laudabilem,* humor nimirum ſit coctus, non crudus, niger, aut æruginoſus.
- *quantitatem moderatam.* Damnatur enim exigua, & immoderata.
- *tempus conveniens,* de quo ſuprà dictum.
- *excernendi modum decentem,* i.e. fiat confertim, & per loca conferentia, & κατ' ἴξιν ſeu è directo partis (laborantis.

Abſceſſu, qui an bonus ſit, indicabit

- *ejus natura.* Bonus eſt foras extumeſcens, acuminatus in turbinemq́ue gracileſcens, æqualiter matureſcens, non circumdurus, declivis, non bifidus, colore ruber, aut flavus, & qui perſeverat, ſuppuratur, & ægros (juvat.
- *locus,* qui debet eſſe conveniens, nimirum ignobilior, omnis materiæ morbificæ capax, & è directo.
- *tempus conveniens,* ut debet fieri die decretorio.

conſequentia ſunt, quæ docent, an criſis perfecta, imperfecta, ſecura, fida, infida, ſalutaris, aut lethalis fuerit, & ſunt 1. ſi qualitates corporis iterum fiant naturales, 2. ſymptomata omnia remittant, 3. actiones cùm vitales, tùm animales vires recuperent, & 4. excrementa iterum fiant naturalia.

Q

Digitized by Google

by Google

Digitized by Google

SYNOPSIS METHODI TUENDÆ SANITATIS, de quá notanda.

DEFINITIO. Methodus tuendæ ſanitatis eſt doctrina de legitimo ſex rerum non naturalium ad ſanitatem præſentem conſervandam uſu, & quidem in ſpecie

DIÆTA FOETUS IN UTERO. Ubi Gravida vitet
- *aërem* fœtidum ex candelis extinctis, ſulphure, vel aliis rebus ingratis, ut & herbas nimis fragrantes.
- *cibos* mali ſucci, acres, urinam vel alvum nimis moventes, vel ſternutationem excitantes. Si tamen appetitus eſt magnus ad cibum pravum, is non denegandus, ne nævus in infantem derivetur; vel dandum aliquid de melle, nuce moſchatâ, (aq.cort.citri &c.
- *motum vehementem*, ſaltationem, otium nimium.
- *iram*, terrorem, metum, triſtitiam, etiam nimium gaudium, & fortem rerum terribilium contemplationem.
- *alvi conſtipationem*. A diarrhæâ etiam ſibi caveat.

Nota. Symptomata, quæ interdum obvenire ſolent, ut nauſea, vomitus, pica, tuſſis, febres, tormina ventris, vertigo, dolor dentium, cordis palpitatio, dolor lumborum, & ſimilia medici operâ mitiganda.

Ad abortum præcavendum interdum etiam danda fœtum roborantia, ut lapides pretioſi, margaritæ, corallia præp. tinct. corall. nux moſch. raſ. eboris, cort. citri, caryophylli, caro citri, Balſamum puerorum, & ſimilia. Plethoricæ, 4. menſe venam in brachio ſecandam curent. Leniter cacochymicæ etiam purgari queunt.

INFANTIS in lucem editi,
1. Qui ad 12. 18. vel 20. horas initio non lactandus, ſed dandum ſacch. penid. cum ol. amygd. dulc. vel parum mellis, aut ſir. de ſcyllâ, ut feces in utero materno collectæ educantur, & varia ſymptomata præcaveantur. Somnus diurnus non nocet.
2. Lacte matris, ſi fieri poſſit, 14. vel 18. menſibus nutriendus. Si nutrix eligenda, ea ſit bonæ conſtitutionis.
3. Ad cibos ſenſim aſſueſaciendus. Sufficiunt pulmenta è farina triticea, vel medullâ ſimilæ cum vitellis ovi, & brodio gallinæ. Vulgus parat è lacte, & farinâ. Proſunt etiam juſcula è lacte parata, vel ſimilia.
4. Cibi conveniunt ſolidiores, ſi dentes maxillares in conſpectum venerint. Vinum infantibus non dandum.
5. Balnea conveniunt in recens natis mane bis in ſeptimanâ; in adultioribus ſemel. Abſtinendum ab iis, ſi tuſſis adſit.
6. Faſciis non nimis ſtrictè involvatur. Terror iis ſummè noxius.
7. Dentitionis tempore ſymptomata, ut tuſſis, alvi fluxus, febres, vigiliæ, convenientibus remediis ſunt mitiganda.

PUERORUM
1. Cibis his concedendi ſunt moderatè ſolidi, ſed boni ſucci, ter vel quater in die. Mellita, ſaccharata, & lacticinia multa vitanda, ne lumbricorum generationi anſa detur.
2. Exercitia quoque concedenda, cùm corporis, tùm animi, ſed moderata.
3. Ad morum ſuavitatem aſſueſaciendi, ab irâ revocandi. De ſomno ſenſim aliquid detrahendum.
4. Interdum leniter purgandi, quum propter ἀλληλοφαγίαν vitioſi ſucci cumulentur.

JUVENUM
1. Cibi his competunt ſolidiores, non tamen nimiâ ſiccitate præditi.
2. Exercitatio corporis concedatur major, ut corpus laboribus ferendis fiat aptum.
3. Qui literis operam navant, eligant magis horas matutinas, non veſpertinas, habeantque rationem cerebri, & ſpirituum ani-

... eligatur potus. ... cerebri, & ſpirituum ani- (malium, evitentque crapulam.

MEDIÆ ÆTATIS.

2. *In cibo* attendenda qualitas, quantitas, tempus ſumendi, & modus. Panis benè fermentatus, & carnes brutorum juniorum be- (nè coctæ vel aſſatæ optimū præbent nutrimentum.

Nota.
1. Dandum hîc interdum aliquid conſuetudini, & vitæ generi.
2. Delectat ciborum varietas, ſed ea, quæ in qualitatibus non nimis contraria.
3. Si prandium fuit liberalius, cœna ſit parcior, & contra. Plura de cibo & potu vide in *Epitome l. 2.*

3. *Motus corporis* non omnes cōveniunt omnibus. Vehementē variis laboribus tolerat vulgus. Literatis ſufficit ambulatio, vectio in curru, pilæ luſus, & ſimilia exercitia; Fiant autē ante cibum, & in loco conveniente. Dandum tamen aliquid conſuetudini.

4. *In ſomno* obſervandus modus, qui fiat primo decubitu in latus dextrum, poſt noctis meridiem verò in ſiniſtrum, capite nonnihil elevato, & cruribus contractis: tempus, quod ſit nocturnum 2. vel 3. horis à cœnâ. Meridianus etiam locum habet in conſuetis, & ubi nox fuit inquieta. Septem vel octo horæ ad ſomnum capiendum ſufficiunt. Literati vitent lucubrationes, Aurora enim eſt muſis amica.

5. *Balnea* proſunt in hac ætate, quæ autem inſtituenda non à cibo ſumpto, ſed vel manè, vel circa horam 4. meridianam. In balneo à cibo & potu abſtinendum. Ante fatigationem egrediendum, & corpus à frigore defendendum. Non prius cibus ac potus capiendus, quàm calor à balneo contractus exſpirarit.

6. *Lotiones capitis* valdè proſunt: fiant autem manè, vel pauló ante cœnam. Pedilavia fiant circa horam decubitûs.

7. *Alvus* quotidie ſuo reſpondeat officio. Si iſtud non fiat, humectantia, ut uvæ paſſæ, decoctum cauliū, vel prunorū ſumendum, caput manè pectendum, os aquâ eluendum, aures, nares, & palatū expurgandum, brachia, & crura fricanda, id quod etiam (in omni ætate obſervandū.

8. Qui præſervationis gratiâ corpus purgare, vel venam ſecare voluerint, vere id inſtituant. *6. aph. 47.*

Nota. Non incommodum erit, ſi interdum adhibeatur aloës violata, vel roſata, cremor tartari, Elixir Proprietatis, ſpiritus aperitivi, & ſimilia polychreſta. Literati magiſteria perlarum, coralliorum, ambram, confectionem alkermes, & ſimilia eligant. Qui interdum calculo, arthritide, dolore colico, catarrhis, vel imbecillitate ventriculi laborant, ſpecifica remedia ad præſervationem in uſum trahere poſſunt.

SENUM.

1. *Aër* his competit calidior, & humidior, & niſi per ſe ſit talis, arte conciliandus.
2. *Cibi* ſint calidi & humidi, boni ſucci faciliſque coctionis condiendi aromatibus. (Comedant ter in die, ſed parcius. De quantitate indies aliquid detrahendum.
3. *Potus* ſit præter cereviſiam laudabilem, vinum bonum, & generoſum. Vinum enim lac ſenum. Mulſa etiam locum habet.
4. *Exercitia* ſint levia ante cibum. Conveniunt maximè frictiones matutinæ.
5. *Somnus* ſit longior, & concilietur lactucâ coctâ in fine cœnæ ſumptâ cum ſaccharo; anetho, lotionibus pedum & manuum (ſomniferis.
6. *Animi perturbationes* ſint procul, & locus concedatur honeſtis oblectamentis.
7. *Alvus* quotidie ſuo ſatisfaciat officio: quæ ſi ſegnior, cibis humectantibus irritanda. Nocent δραςικὰ remedia.

R

Digitized by Google

ized by Google

SYNOPSIS RERUM AD SANITATEM TUENDAM NECESSARIARUM, ut ſunt

[illegible]

... [illegible] ... ſalubris ... [illegible]

... [illegible] ... laxant, ſed flatus excitant.

[illegible]

… humida, proſunt calidis.

… *Uvæ dulces* benè nutriunt, laxant, ſed flatus excitant.

Paſſulæ melioris ſunt notæ. *Amygdalæ dulces* ſunt temperamenti calidi humidi, benè nutriunt.

Nuces Juglandes proſunt virides, ſunt tamen difficilis coctionis. *Avellanæ* ejusdem ſunt notæ.

Caſtaneæ ſiccant, & difficilius coquuntur. *Olivæ immaturæ* proſunt ventriculo. (miſcetur cum aliis.

Oleum expreſſum eſt temperatum, benè nutrit, nocet tamen debili ventriculo. *Saccharum* prodeſt calidis & humidis, prout nimirum

3. *Ex Animalibus*, ut

Lac, eſt temperatum, benè nutrit, prodeſt phthiſicis, nocet in febribus, calculo, & dolore capitis. *Butyrum* multum nutrit. *Lac acidum* prodeſt calidis.

Caſeus eſt difficilis coctionis. Melior eſt mediæ ætatis, & prodeſt magis poſt alios cibos. *Serum* abſtergit, & prodeſt, ſi humores aduſti ſunt.

Ova proſunt recentia, & ſorbilia, multum nutriunt. *Mel* eſt calidum & ſiccum, prodeſt frigidis. (tam bona.

Caro ſuilla benè nutrit, ſed eſt difficilis coctionis. *Aprugna* ſi mediæ ætatis, eſt melior *Agnina*, & *vervecina* junior benè nutrit, & facilè coquitur. *Ovilla* non

Vitulina benè nutrit, & eſt facilis coctionis. *Bubula*, ſi ſit mediæ ætatis, firmum præbet alimentum. *Vaccina* eſt ignobilior.

Partes animalium, ut pedes, jecur, lien, pulmones, renes, cerebrum, ventriculus, & inteſtina difficilis ſunt coctionis. Lingua, & cor præſtat aliis.

Caro de *capreolis, cervis*, & *leporibus junioribus* eſt bonæ notæ. *Capones*, & *pulli gallinacei* dant carnes fac. coctionis, & boni nutrimenti. *Galli*, & *gallinæ* carnes ha-

Tetraon minor, Gallus Indicus, Tetrax, Phaſianus, Attagen, Perdix, ſi ſint juniores, offerunt carnes laudabiles. (bent ſicciores.

Columbæ, Turtur, Livia dant alimentum ignobilius. *Anseres* ſunt difficilis coctionis, præbent tamen firmum alimentum.

Turdus, alauda, merula, coturnix, rubecula, & ſimiles ſunt facilis coctionis, & boni nutrimenti.

PISCES bonæ notæ ſunt *Tructæ*, ſeu *Truttæ*, *funduli*, *mordilepides*, *Lucius junior*, *Lampetra*, *thymallus*, *Perca*. *Salmo*, *Amia*, & *Acipenſer* grati quidem ſunt ſaporis, & boni nutrimenti, ſed ventriculi robur deſiderant. *Solea*, *Paſſer*, *Rhombus*, & *Halec*, laudabilem habent carnem, & benè nutriunt, ſiccati autem, aut ſale conditi difficilis ſunt coctionis. *Cyprinus*, & *barbus* medio modo ſe habent. *Tinca*, *Leuciſcus*, & *Aſellus* ſunt minùs ſalubres.

Oſtreæ, & *Cochleæ*, difficilius coquuntur, dicuntur quidem venerem excitare; ſed iſtud potius additis aromatibus tribuendum videtur.

Cancri, *Aſtaci*, *Cammari*, difficilis ſunt coctionis, *Ranæ*, ac *teſtudines* carnes præbent teneriores.

POTUS, quem exhibent

Aqua, quæ omnis eſt frigida, & humida. *Fontana* optimæ, quæ pura, ſincera, pellucida, & nullius rei ſaporem, vel odorem habet, levis eſt, quæ citò incaleſcit, & citò refrigeratur. *Fluvialis*, *pluvia*, *putealis*, *ſtagnans*, *paludoſa*, & *nivoſa*, non æquè bona.

Vinum, quod bonum deprehenditur colore, odore, ſapore, ætate. *οἶνος οἰνώδης* magis calidum, & ſiccum; *ὀλιγοφόρος* calidum, & humidum. *Muſtum* nullum bonum.

Cereviſia triticea plus nutrit, ſed obſtructiones parit; *hordacea* benè fermentata, defecata, & ex aquâ laudabili coctâ melioris notæ.

Hydromel ex aquâ, melle, & aromatibus paratum prodeſt frigidioribus. Vinum è pomis, pyris, & cotoneis multis etiam dat potum non inſuavem.

ANIMI PATHEMATA ſuam quoque habent vim in ſanitate conſervandâ. *Εὐθυμία*, animus ſedatus atque tranquillus eſt optimus.

Moderato gaudio nihil ſuavius. Ira, timor, terror, metus, triſtitia malè audiunt.

MOTUS moderatus in tempore inſtitutus membra roborat, calorem auget, excrementa cutis diſcutit. Vehemens nocet Plethoricis, & Cacochymicis.

SOMNUS moderatus vires fatigatas refocillat, ſpiritus reſtaurat, calorem auget, coctionem promovet, animum reddit tranquillum, immoderatas evacuationes, præter ſudorem ſupprimit, infantibus, & ſenibus imprimis largior utilis; immoderatus alios lædit.

ALVI EXCREMENTA & URINA debito tempore evacuanda, ne corpus gravent, & varia ſymptomata excitent. Pertinet huc *Venus* legitima, & moderata.

BALNEA aquæ dulcis temperata poros cutis aperiunt, excrementa in ambitu corporis diſcutiunt, ſiccitatem emendant.

Frigida per ſe refrigerant, ex accidenti, quatenus calor ad interiora repellitur, calefaciunt. Proſunt æſtate in temperaturis calidis.

Nocent Plethoricis, cacochymicis, catarrhoſis, partiumque inflammatione laborantibus.

S

Google

SYNOPSIS METHODI MEDENDI, de quâ notanda.

1. DEFINITIO. Eſt [illegible] auxilia [illegible], ut [illegible] ſanitas reſtauretur.
2. [illegible] tanquam [illegible] ad remedia morborum [illegible].
4. FINIS [illegible] ternus [illegible] depulſio ſeu ſanitatis reſtauratio.
1. [illegible] auxiliorum [illegible] ante per cauſſas cognito.
A. [illegible] Dogmaticus etiam con[illegible] ad
1. [illegible] code [illegible] memoria, & obſervatio.
2. [illegible] affectus, remedia, & membra.
2. [illegible] O [illegible] vel [illegible] 2. Quod ſecundum naturam, conſervan-
dum [illegible] 3. Contraria contrariis [illegible], ſimilia ſimilibus conſervantur. (ptoma [illegible]
[illegible] Præ[illegible], quæ [illegible] Vitalis, quæ vires [illegible], Symptomatis, quæ ſym-
[illegible] dū eſſe, monſtrat.
[illegible] corpore [illegible] 4. [illegible]
[illegible] plura idem indicans, contra [illegible], quæ [illegible] Permittentia,
[illegible] quæ permitten-
[illegible] & Diætâ.
[illegible]
[illegible] morbi, [illegible]
[illegible] per [illegible], & [illegible].

SYNOPSIS INDICATIONIS CURATORIÆ, ET QUIDEM MORBORUM

[illegible] Compoſita
[illegible] Obſervandum [illegible] eſt
[illegible]
[illegible] Aſtringentia [illegible]
In cordis affect. [illegible] aſtringentia, odorata, vel etiam Bezoartica. A nimis cal. & frig. abſti-
In ventriculi affect. [illegible] omnis ſenſim ſit alteranda, & addenda roborantia, & aſtringentia. (nendum.
[illegible]

In hepatis affectibus, quod ea eligenda, quæ cum partium tenuitate aſtringant, & roborent, ut ſunt imprimis amara, & Martialia. A nimis cal. & frig. abſtinendum.
In lienis affectibus, quòd is validiſſima deſideret aperientia. Tùm in lienis, tùm in hepatis affectibus à dulcibus abſtinendum.
In uteri affectibus ab aceto abſtinendum. Acida tamen alia ob vim penetrandi moderatè admiſceri queunt.
In oculi affectibus, ab acribus, niſi unguis id expoſtulet, abſtinendum.

3. *Intemperies cum materia* non ſolùm alterantia; ſed & evacuantia deſiderat.

2. OCCULTARUM QUALITATUM indicant veneni, quod adhuc eſt in ventriculo, per vomitum, & alvum rejectionem; ſi in venoſo genere eſt, per Bezoartica, & quidem cuilibet veneno appropriata, expugnationem.

3. CONFORMATIONIS
- *Numeri*, in
  - *defectu*, pars deficiens, ſi poteſt, reſtituenda; ſi impoſſibile, cura palliativa locum habet. Sic oculus, vel naſus arte fieri, & ſubſtitui poteſt.
  - *exceſſu* ſui remotionē indicat; quod fieri poteſt igne, ferro, vel remediis cauſticis, & conſumentibus.
- *Magnitudinis*, quæ aucta, ut in tumoribus, & excreſcentiis, ſui diminutionem indicat; *diminuta* ſui reſtitutionē renutritione, ac regeneratione in carne &c.
- *Figuræ*, quæ vitiata indicat ſui reductionem ad ſtatum naturalem formatione, atque diligenti cum ferulis ligatione.
- *Meatuum*, ubi
  - *obſtructio* indicat apertionem per incidentia, attenuantia, purgantia, diuret. diaphoret. &c. Aliæ cauſſæ etiam per contraria tollendæ.
  - *apertio* p.n. indicat, iterum claudendum eſſe; ſi eſt externa, ligaturâ, & conglutinantibus; ſi interna aſtringentibus, denſantibus, conſolidantibus, & unientibus.
- *Cavitatum*, quæ clauſæ, apertionem; apertæ p.n. claudendas eſſe indicant.
- *Paſſibilium qualitatum*, ut raræ partes condenſatæ, denſæ, rarefactæ, duræ, molles, & pellucidæ opacæ factæ contrarium indicant.

4. COMPOSITIONIS,
1. *in ſitu*, hic ſi mutatus indicat repoſitionem in locum naturalem. Ita ſi os luxatione ſitum ſuum mutavit, iſtud ad locum ſuum reducendum, ut ex chirurgiâ notum. Si uterus, inteſtinum rectum, vel oculus loco ſuo excidit, ſimiliter repoſitio inſtituenda.
2. *in connexione*, quæ ſi mutata, conjunctionem decentem indicat, poſt quam partes roborandæ, & firmandæ ſunt, ut connexæ maneant.
3. Si verò partes, quæ ſ. n. ſejunctas eſſe decebat, connectuntur, & coaleſcunt p. n. ut lingua ſi firmius ligatur, vel ſi digiti, aut palpebræ coaleſcunt, &c. ſolutionem, aut ſeparationem ſcalpello, filo, aut medicamentis cauſticis & ſepticis indicant.

5. SOLUTÆ UNITATIS, quæ indicat unitionem. Hac autem in re Medicus videat
1. ne quid incidat in partem affectam, quòd conglutinationem impedire queat.
2. ut extrema labia in unitate ſolutâ rectè iterum conjungantur, & conjuncta ſerventur.
3. ut ipſius partis temperamentum ſervetur, & in agglutinatione Naturæ neceſſarium auxilium præſtetur.
4. ut ſymptomata, ut ſunt hæmorrhagiæ, febres & ſimilia, quæ ſupervenire queunt, præcaveantur, & corrigantur.

Nota. Si ſoluta unitas non eſt in eſſe; ſed in fieri, ut plerunque in doloribus, cauſſæ, humores nimirum acres, ſolutionem intendentes, vel etiam flatus, & ſimilia, ſunt ſemovenda.

Google

SYNOPSIS INDICATIONIS PRÆSERVATORIÆ,

quæ reſpicit cauſſas, ut

1. PLETHORAM, in quâ ſanguis peccat quâ[n]titate, qua[]litate, & motu, ac eſt

- *fortis*, quæ indicat venæſectionem, cujus notentur
  - *Uſus*, qui eſt
    - *evacuare*, ſanguinemq́ue quantitate peccantem imminere.
    - *refrigerare*, & quidem per accidens, quatenus enim pars ſanguinis detrahitur, maſſa reſidua nonnihil (refrigeratur.
    - *revellere*, quatenus ſanguis peccat motu, & cum impetu ad partem quandam ruit. Debet autem vena ſecari in parte oppoſitâ, & κατ' ἴξιν vel in longitudine, vel in latitudine, & magis affinitatem habere cum parte mittente, quam cum parte recipiente.
    - *derivare*. Sanguis, qui jam hæret circa partem affectam, nondum tamen eſt extravaſatus, poteſt ad vicinum locum derivari, & hæc vena, quæ derivationis gratiâ ſecatur, debet communionem habere cum parte recipiente. Revulſio autem ſemper derivationem antecedere debet.
  - *Permittentia*, ut vires fortes, ætas juvenilis, media, & ſenectus viridis, conſuetudo, & habitus corporis.
    - *Nota*. 1. Conſideranda etiam ſunt regio, tempus anni, vitæ genus, & ſymptomata concurrentia.
    - 2. Gravidis primis, & ultimis menſibus parciùs, mediis largiùs ſanguis mittendus.
    - 3. Ἀιμοφ[...] ad V.S. non cogendi, ſed auxilium vicarium ſcarificatio in iis eligenda.
  - *Tempus* quod eſt 1. *Morbi*, principium in acutis, dies intermiſſionis in intermittentibus. 2. *Diei*, horâ matutinâ. Si tamen affectus urget, etiam à prandio, imò noctu fieri poteſt.
  - *Locus*. Pro *evacuatione* conveniunt venæ brachii; pro *revulſione*, venæ κατ' ἴξιν καὶ ἀντιθέτως; pro *derivatione* venæ parti affectæ vicinæ.
  - *Modus*. In pede, vel brachio ligatura ſupra venam incidendam inſtituatur; in capite, vel collo infra; & fiat inciſio phlebotomo, vel lancettâ.
  - *Nota*. Quantum ſanguinis emittendū, indicabit ipſa plethora, vires, ætas, morbi conditio, & aliæ circumſtantiæ. Si nihil prohibet, ad [...] emitti poteſt, interdum plus, vel minus. Delectus venarū in brachio nullius eſt uſus.
- *Levis*, quæ indicat ſcarificationem, hirudines, mediam, exercitia, ſudores, frictiones fortes, balnea, promotionem menſium, & hæmorrhoidum. *Nota*. Si ad partem confluit ſanguis, vel in eâ colligitur, locum habent repellentia, intercipientia, diſcutientia, emollientia, & ſuppurantia.

- *Vomitoria*, ſi materia hæret in primis viis, vergit verſus ſuperiora, æger eſt ad vomendum proclivis, & nihil prohibet.
- *Lenientia*, & *emollientia*, ſeu ἐκκοπ[...]κα ſi materia vitioſa hæret in ventriculo, inteſtinis, & primis viis. Clyſteres etiam hîc proſunt.
- *Præparantia*, ſeu [...]
  - *humorē pituitoſum*, qui quùm frigidus, humidus, craſſus, & lentus; calefacientibus, attenuantibus, incidentibus, & detergentibus opus habet.
  - *Bilioſum*, qui ob caliditatē refrigerātibus opus habet. Hic, ſi calor moderatus; ſine præparatione educi poteſt.
  - *melancholicum*, qui moderatè calefac[...]

tia, ſeu *di-geſtiva* — *bilioſum*, qui ob caliditatē refrigerantibus opus habet. Hic, ſi calor moderatus, ſine præparatione educi poteſt [illegible] attenuantibus, incidentibus, & detergenti-
melancholicum, qui moderatē calefacientia, humectantia, & attenuantia deſiderat.
bilem atram, quæ refrigerantia, & humectantia requirit.

2. CACOCHYMIAM, quæ indicat

Notandum, humoribus præparatis corpora ſint εὔροα, & viæ apertæ, per quas educere, & purgare volumus.

Purgantia, quorum notanda

Permittentia, ut ſunt 1. vires adhuc conſtantes, 2. ætas, ubi prima, & ultima mitiora, media fortiora tolerat purgantia. 3. Temperamentum: ubi corpora calidiora, & ſicciora cautius; frigida & humida mediocriter; calida & humida facilius purgationem ferunt. 4. habitus corporis εὔσαρκος facilius, gracilis difficilius fert. 5. Gravidæ à 4. usque ad 7. menſem mediocriter purgandæ, imprimis ſi materia turgeat. 6. Nutrici purgans dandum, ſi infans purgandus.

Differentia, ubi alia ſunt *mitiora*, alia *media*, alia *fortiora*. Item alia purgant *bilem*, alia *pituitam*, alia *humorem melancholicum*, alia *ſeroſum humorem*, *alia mixtos humores.*

Tempus. Si morbo nulla conjuncta febris, quovis tempore purgans dari poteſt. *In febre ardente* autem poteſt dari, vel *in principio*, ſi materia turget; vel *poſt ſtatum*, quando cocta; ſi tamen criſis ſufficiens ſperanda, purgante non opus. *In intermittentibus* eligatur dies ἀπυρεξίας. Fiat manè jejunio ventriculo.

Quantitas. Humorum vitium magnum, majorem doſin poſtulat; minus minorem. Videndum tamen ad temperamentum, ætatem, ſexum, conſuetudinem, vires, quæ ſi non firmæ, præſtat per ἐπίκρασιν & ſæpiùs leniter, quam ſemel fortiter purgare. *Sitis* eſt ſignum perfectæ purgationis.

Nota. Hypercatharſis ſedatur ſomno, aq. cinam. theriaca, & aſtringentibus.

Modus: poſſunt dari in formâ pulveris, pilularum, infuſo, decocto, conſervâ, bolo. Vel adhibeatur clyſter, emplaſtra, unguenta pro ratione morbi, aut ægroti. *Nota.* Mitiora purgantia poſſunt cibis admiſceri, non fortiora. A fortiore purgante ſomnus convenit modicus, à mitiore non. A ſumpto purgante cavendum, ne corpus refrigeretur.

Sudorifera quæ locum habent
- *in principio morbi* in peſte, febribus malignis, ardentibus, variolis, morbillis, & ſimilibus. Sint autem Bezoartica.
- *in intermittentibus*, & ſint alia convenientia.
- *in morbi declinatione*, & peracta purgatione per alvum, ut in catarrhis, paralyſi, dolore iſchiadico, arthritide, ſcorbuto, ſcabie, lue venereâ &c.

Diuretica, ubi vitium in hepate, liene, & maſſâ ſanguineâ. Conveniunt præmiſſis digeſtivis, purgantibus, & ſudoriferis in affectu hypochondriaco, ſcorbuto, arthritide, hydrope, obſtructionibus viſcerum, renum, & veſicæ affectibus &c.

Particulares evacuationes. Sic cerebrum poteſt evacuari per errhina, ſternutatoria, maſticatoria; pulmones per expectorantia βηχικά; ventriculus per vomitoria; inteſtina per glandes, clyſteres, & emollientia; uterus per peſſaria, & clyſteres uterinos.

Nota. Si humores vitioſi in parte quadam hærent, ii ſunt diſcutiendi, reſolvendi, interdum reſolvendi, & ſuppurandi.

V

SYNOPSIS INDICATIONIS VITALIS, quæ vires conſervat, & reſtaurat, & fit.

1\. MEDICAMENTIS [illegible] bra, margaritæ, [illegible], [illegible] Alke[illegible]mes, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2\. DIÆTA, quum [illegible] — *adhibentur* [illegible] Tal[illegible] [illegible] [illegible], ætas media, [illegible] [illegible] pane in vino [illegible], & [illegible] [illegible] Panes [illegible] [illegible] & [illegible]ia &c. — *prohibentur* [illegible] proſtratæ. [illegible]

Nota. [illegible]

3\. AERE, [illegible]

4\. SOMNO [illegible] vel [illegible], vel [illegible]

5\. MOTU [illegible] qui quietem [illegible]

6\. [illegible]

7\. ANIMI PATHEMATIS [illegible]

INDICATIO SYMPTOMATIS URGENTIS

I[illegible] [illegible]

1\. D[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible]ia [illegible] chamæmelum, m[illegible] [illegible] [illegible] camphor. oleum amygdalarum dulcium, lac tepidum, balneum &c.

2\. *Narcotica*, quæ ſpiritus [illegible], ſimulque ſomnum inducunt, & faciunt, ne dolor percipiatur, ut ſunt laudanum [illegible] [illegible] & [illegible]

1. *Narcotica*, quæ ſpiritus ſopiunt, [illegible]
opiatum, ſulphur Narcoticum vitrioli, & ſimilia.

2. VIGILIÆ NIMIÆ, quæ ſomnum indicant, qui conciliatur
- 1. ſi removentur ea, quæ ſenſus excitare valent, ut ſunt dolor, varia objecta externa, & ſimilia.
- 2. ſi à ſenſuum externorum actionibus animus revocatur, & ſpiritus animales ad placidam quietem invitantur.
- 3. ſi removentur, quæ calidos, & ſiccos vapores excitant, & dantur, quæ ſuaviores faciunt.
- 4. ſi Narcotica, ſeu hypnotica externè, vel internè adhibentur.

3. SITIS INTOLERABILIS, qui indicat frigida, & humectantia. Ne tamen nimio potu lædatur ventriculus, moderatè aſtringentia admiſcenda, ut ſp. ⊕ benè rectificatus, ⊕ δtis, ♁ vel ſimiles, imprimis in febribus. Vel dentur ea, quæ in ſpecie ſitim extinguunt, ut ſpir. ⊖ in hydrope. Prodeſt etiam Lapis Prunellæ, tinctura roſarum, violarum, cum aq. acetoſæ, roſarum, & ſp. ⊕ parata.

4. FLUXUS ALVI ſi diutius durat, & vires proſternit, ſui quoque ablationem indicat. Poteſt hoc fieri, ſi primò moderatè purgantia dentur, ut materia peccans, & ſtimulans educatur; & deinde aſtringentia, & roborantia ſubjungantur. Rhabarbarum in ſubſtantiâ datum non ſolummodo laxat, ſed & aſtringit, & ventriculum roborat, & convenientiſſimum eſt in tali caſu, poſtea dari poſſunt Cornu cervi calcinatum, ſpodium, terra ſigillata, bolus armena, crocus Martis aſtringens, ſpir. vitrioli, & ſimilia. Externa etiam locum habent.

Nota. 1. Si fluxus alvi horum remediorum virtutem eludat, opiata ſunt eligenda.

2. Conſiderandum etiam eſt, an fluxus alvi fiat criticè, & à materiâ turgente: in tali enim caſu non temerè ſiſtendus.

5. VOMITIONES Symptomaticæ, quæ ſiſtuntur, 1. *vomitoriis mitioribus* aſſumptis, ut materia ſtimulans evacuetur. 2. *ventriculum roborantibus* internis, & externis. In febribus prodeſt ſpir. vitrioli, in juſculo calido. Si morbus ſine febre, prodeſt aqua cinamomi cum ſucco cydon. deſtillata. 3. *Anodynis*, & dolorem ventriculi mitigantibus.

6. SANGUIS profluens ſanguinem ſiſtentia indicat. Fit hoc 1. prohibendo, ne ſanguis ad locum, è quo exit, confluat, ubi proſunt revulſio, & derivatio, aſtringentia, & ſpecifica virtute ſanguinem ſiſtentia. 2. Vaſa claudantur, ne ſanguinem dimittant. Proſunt hic repellentia, refrigerantia, aſtringentia &c,

7. LIPOTHYMIÆ, quæ indicant ſpiritus reficientia. Si morbus ſine febre, juvant vinum generoſum, ſpir. lil. convallium, cinam. aq. apoplect. Fœminis prodeſt ſp. caſtorei, & zedoariæ. In febribus locum habent frictiones extremorum ſpir. apoplectici exterius adhibiti; interius Tinctura roſarum cum magiſt. perl. corall. ambra in brodio Gallinæ, vel ſimilia.

Nunc ſequitur auxiliorum materia, ut Chirurgia, & ipſa medicamenta.

Google

SYNOPSIS CHIRURGIÆ,
De quâ notanda.

1.QUID SIT? Eſt ars, quâ manuum operâ affectibus p. n. cùm externis, tùm internis, ad quos quidem manus, & inſtrumenta penetrare queunt, medemur. (eſſe noræ.

2.SUBJECTUM, quod eſt corpus humanum, cujus ſingularum partium figuræ, ſitus, & connexiones exactiſſimè debent ex Anatomiâ

3.INSTRUMENTA, quæ ſunt varia ad varias operationes. Communiſſima ſunt novacula, lanceola, forfex, volſella, cannulæ, ferramenta ſolida, & incidentia pro excitandis fonticulis, ſpecilli varii, ſtyli, acus varii pro conſuenda cute diviſâ, ſetaceo, cataractâ ſanandâ, & aliis uſibus; fila ad varios uſus, unci, canaliculi forati, hamuli, habena, panni, panniculi lintei, lintea concerpta, ſpongia, candelæ cereæ ad carunculas in meatu urinario enatas, catheter, culter raſorius, culter falcatus, cauteria, circuli uterini, oris dilatatorium, denti ſcalpia, dioptra ani, matricis, enterenchyta, faſcia umbilicalis, uteri, & ad alios uſus, forcipes varii, ad inurendum ſetaceum, ad dentes eximendos &c. roſtra varia, ſerrulæ, ſyringotomi, ſcalpelli, ſiphones, ſpeculum ani, matricis, ſcala, trypanum, vectis, &c.

4.LOCUS, qui ad operationes ſit accommodus, temperatus, aërem externum non admittens, & ſatis luminoſus.

1. *ſyntheſi*
   - *in genere*
     - *faſciatione*, cujus uſus eſt 1. partes disjunctas adducere. 2. dilatatas contrahere. 3. diſtorta dirigere. 4. membrum conformatum, & partes conjunctas continere. 5. humorem influentem repellere, aut qui influxit, exprimere, vel 6. ſanguinem ad partes extenuatas compellere.
     - *Spleniis*, plumaceolis ſeu pulvillis, ut partes concavæ repleantur, & deligatio firmetur.
     - *Ferulis*, quæ oſſibus fractis, & luxatis, poſtquam reſtituta ſunt, adaptantur, ut adducta, & conjuncta maneant.
     - *Laqueis*, quibus fracta, vel luxata oſſa extenduntur, & reponuntur, vel etiam vaſorum capita, è quibus ſanguis effluit, arctè ligantur, parteſque, ut ſuo loco maneant, fortiter vinciuntur.
     - *Membri* deligati aptâ collocatione, quæ ita comparata ſit, ut naturalem figuram conſervet.
   - *in ſpecie*
     - *Oſſium*
       - *fractorum*, quæ fit καταστάσει *extenſione*; διορθώσει *conformatione* decenti, quâ particulæ fractæ iterum in ſuum locum reponuntur, & *deligatione*, ut repoſitæ partes maneant.
       - *luxatorum*, quæ fit *extenſione* manu chirurgi, habenis, vel laqueis; *repoſitione*; *deligatione*; repoſiti membri *confirmatione*; & rectâ *collocatione*.
     - *Partium carnoſarum*
       - *loco ſuo motarum*, quæ fit repoſitione, ut omentum, inteſtina in herniis, vel vulneribus inteſtinum (rectum, uterus &c.
       - *leviter vulneratarum*, quæ fit labiorum conjunctione per emplaſtra, & faſcias.
       - *gravius vulneratarum*, quæ fit ſuturâ.
2. διορθώσει ſeu *compreſſorum*, & *diſtortorum oſſium* ...
   - *cranii*, quod in pueris reducitur vel cucurbitula cum multâ flammâ appoſitâ, vel cucurbitâ corneâ adhibitâ, ex quâ vir robuſtus aërem exſugit, vel emplaſtro, quod ſæpiùs attollendum: in adultis adhibetur terebra elevatoria.
   - *oſſium narium*, quæ fit digito vel ſpecillo intra nares immiſſo.

5. OPERATIONES, quæ fiunt

- *[di]ſtortorum, contortorum oſſium correctione*; ut
  - *oſſium narium*, quæ fit digito vel ſpecilio intra narem immiſſo.
  - *contractorum membrorum*, quæ emollienda, & deinde leviter flectenda vel manu, vel inſtrumentis.
  - *contortorum crurum*, & *brachiorum* in pueris, quæ fit manibus, faſciis, ſeu inſtrumentis, imprimis ocreis à *Paræo* (depictis. (vatoriâ.
- 3. *διαιρέσει*, *partium conjunctarum*, ſeu *continuarū diviſione*, quæ fit
  - *ſectione*
    - *venarum* ſanguinis emittendi gratia, ubi vena verſus ſuam radicem liganda, & ſcalpello, ſeu lanceola aperienda.
    - *arteriarum* minorum in capite, manibus, & pedibus; quarum ſectio eſt eadem, ſed obturatio diverſa, nim. emplaſtrum de aloë, pilis leporinis, thure, albumine ovi, & ſimilibus imponendum, & lamina plumbea ſuperliganda.
    - *abſceſſuum*, & *vomicarum* ad pus evacuandum.
    - *ganglii*, & *nodorum*, quorum tunicæ, quibus involvuntur, ſimul eruendæ, vel cauſticis conſumendæ.
    - *fiſtularum*, quæ peuliari inſtrumento, *συριγγοτόμῳ* aperiendæ.
    - *partium p.n. conjunctarum*, ut vinculi linguæ, auris occluſæ, ani clauſi, pudendi muliebris clauſi, præputii nimis ſtricti, glandis non perforati, digitorum, & palpebrarum cohærentium.
    - *in ſcarificatione*, quæ ſcalpello, ſeu phlebotomo peragitur.
    - *in ἀγγειολογίᾳ*, quando vaſa in fronte, vel temporibus in hemicraniâ, & ophthalmiâ inveteratâ diſſecantur.
    - *varicum*, & *ἀνευρίσματος*, ſi quidem ſint exigua.
    - *abdominis* in hydrope, quæ vocatur *παρακέντησις*: item *ſcroti*, *cutis capitis* in hydrocephalo; *thoracis* in empyemate.
      Nota, pertinent huc oculi punctio in ſuffuſione, laryngotomia, ſetaceum, hirudines.
    - *Oſſium*, quæ fit raſione, limatione, trepanatione, & ſerratione.
  - *uſtione*, quæ fit cauterio actuali, vel potentiali in fonticulis, & ſetaceis excitandis, & interdum poſt fiſtularum, cancri, & ſimilium ſectionem ad hæmorrhagias ſiſtendas.
- 4. *ἐξαιρέσει* *extractione*, vel *exciſione*
  - *rerum extra in corpus miſſarum*, ut ſunt tela, globuli ſclopetarii, item, quæ in fauces, aures, vel oculos incidunt.
  - *rerum naturalium* p.n. retentarū, ut fætûs vivi, vel mortui, molæ, ſecundinarum, & urinæ. (ceło vel cancro prehenſarum.
  - *partium corruptarum*, ut uvulæ corruptæ, penis, & uteri putridi, oſſium corruptorū, dentium carioſorum, partium ſphacelo vel cancro prehenſarum.
  - *rerum p.n. in corpore genitarum*, ut ſunt verrucæ, acrochordones, condylomata, excreſcentiæ in ano, glande, vulva, calli, clavi, nodi, ſtrumæ, ſarcomata narium, & polypus, epulis in gingivis, caruncula in meatu urinario, fungi, hernia carnoſa, item aqua in herniâ aquoſâ, aſcite, calculi in renibus, veſicâ, tophi in dentibus.
- 5. *Partium amiſſarum reſtitutione*, ut naſi, aurium, labiorum, quod fit arte factis. Naſus tamen, & labia per traducem è carne videlicet vivente alterius reſtitui poſſunt. Vide *Taliacotium l. de curtorum chirurgiâ.*

Nota. Ipſe Chirurgus, docente *Celſo in Proœm. l. 7.* debet eſſe adoleſcens, aut adoleſcentiæ propior, manu ſtrenuâ, ſtabili, eaque non minùs ſiniſtrâ, quam dextra promptus; acie oculorum acri, animo intrepidus, immiſericors, qui ægroti vagitibus non moveatur.

SYNOPSIS VIRIUM MEDICAMENTORUM
RATIONE QUALITATUM MANIFESTARUM,
De quibus notandum

1. QUID SIT MEDICAMENTUM? Eſt omne id, quod ἀλλοιωτικὸν τῆς φύσεως, ſeu corpus noſtrum alterare, vel ad ſtatum naturalem reducere poteſt.

2. QUOTUPLEX SIT? Nimirum aliud eſt, 1. *ſimplex* è plantis, animalibus, mineralibus, marinis; aliud *compoſitum*.

2. *aliud manifeſtis qualitatibus, primis, vel ſecundis agit*, & calefacit, vel refrigerat, humectat, vel exſiccat, emollit, vel indurat, condenſat, aſtringit, & coagulat; reſolvit, attenuat, aperit, vel incraſſat; attrahit, vel repellit; rubefacit, veſicam excitat, adurit, corrodit, pilos extirpat; vulnera reſpicit, & maturat, pus, carnem, & callum generat, ambuſtis medetur.

3. *aliud vel ſolùm occultis qualitatibus, vel ſimul occultis, & manifeſtis agit*, & hinc vel certam partem reſpicit, eam alterat, aperit, roborat; vel certum humorem expurgat κάτω, vel ἄνω: vel venenis reſiſtit, & ſudorem movet; flatus diſcutit; vermes necat, calculos frangit, expellit, & urinam movet; menſes promovet; ſecundinas, & fœtum mortuum expellit; lac auget, vel conſumit; ſemen auget, vel conſumit; dolorem ſedat, ſomnum inducit, ſputum promovet, vel eſt ἔῤῥινον, ſternutatorium, ἀποφλεγματίζον.

MANIFESTIS, ET PRIMIS QUALITATIBUS AGENTIA MEDICAMENTA SUNT

TEMPERATA *Radices* aſparagi, eryngii, glycyrrhizæ, graminis; *Folia* adianthi; *Flores* violarum, roſarum; item caſſiia fiſtularis, dactyli, ficus recentes, nuclei pini, ſebeſten, uvæ maturæ, oleum olivarum, amygdalarum dulcium, gummi elemi, tragacanthum, ſevum vitulinum, caprinum, pinguedo ſuilla, cera.

CALIDA IN PRIMO GRADU *Radices* althææ, aſparagi, borraginis, brancæ urſinæ, bugloſſæ, chinæ, filicis, mechoacannæ, paſtinacæ ſativæ, ſarſaparillæ, ſatyrii, ſcorzoneræ, tuſſilaginis.

Folia: althæa, beta, borrago, braſſica, branca urſina, bugloſſum, chamæmelum, cuſcuta, hepatica nobilis, eupatorium, fumaria, galega, linaria, malva, malabathrum, melilotus, mercurialis, oculi populi, ſcolopendrium, Spica Celtica, Indica, ſymphytum, tuſſilago.

Flores acaciæ, betonicæ, borrag. bugloſſ. chamæm. malvæ, meliloti, primulæ veris, ſambuci, tiliæ, tuſſilaginis, verbaſci.

Fructus, jujubæ, nuces juglandes virides, mora matura, poma dulcia;

Semina, alth. carthami, ciceres, hordei, tritici, lini, malvæ, oryzæ, fœnugræni, ſeſami, lupini.

Cortices gvajaci, tamariſci, item ſaccharum, bdellium, ladanum, ſevum capreoli, damæ, cervi, butyrum recens.

CALIDA IN SECUNDO GRADU. *Radices* angel. apii, ariſtoloch. bryon. caryophyllatæ, contrayervæ, curcumæ, cyperi, ebuli, fœniculi, fraxinellæ, gialapii, helenii, hermodactyli, iridis, napi, pæoniæ, petaſit. petroſel. pæoniæ, polypod. rhabarb. rhapont. veri, rubiæ tinct. ruſci, ſcyllæ, valerianæ, zedoar, & his ſimiles.

Folia harum radicum, item agerati abſinthii, anagallid. artemiſiæ, baſilici, beton. botryos, carduiben. Mariæ, chamædr. chamæpityos, cochlear. ebuli, euphraſ. gratiolæ, marrubii, meliſſæ, myrrhidos, nicotianæ, petroſel. pimpinellæ, polii, roſmarin. ...

Folia harum radicum, item agerati abſinthii, anagallid. artemiſiæ, baſilici, beton. botryos, carduiben. Mariæ, chamædr. chamæpityos, cochlear. ebuli, euphraſ. gratiolæ, marrubii, meliſſæ, myrrhidos, nicotianæ, petroſel. pimpinellæ, polii, roſmarin. rorellæ, ſalviæ, ſaniculæ, ſcordii, tanaceti, veronicæ, &c. (Arab. tunicis, &c.

Flores harum plantarum, item amomi, anethi, aquileg. calendulæ, cheiri, croci, hyperici, lavendulæ, lil. convall. lupuli, ſchænanthi, ſtæch.

Semina anethi, apii, orobi, erucæ, urticæ, amygdal. amaræ, baccæ Juniperi. *Cortices* aurant. frangulæ, caſſia lignea, cinam. *Lignum* aloës, ebenum, ſaſſafras, aloes, ambra, ammoniacum, bdellium, balſamum de Peru, camphora, galbanum, lacca, ladanum, liquida mbra, maſtiche, myrrha, pix, ſarcocolla, ſtorax, ſuccinum, terebinthina, vinum dulce, adeps leonina, pardi, urſina, vulpina &c.

CALIDA IN TERTIO GRADU. *Radices*, aſari, calami aromat. aſphodelis carlinæ, chelidon. maj. cyclam. dyctamni, doronici, eſulæ, filipendulæ, galangæ, gentianæ, hellebori, imperator. leviſtici, meu, olſnitii, peucedani. raphani domeſt. & ruſticani, ſaxifragiæ.

Folia abrotani, agni caſti, calaminthæ, centaur. min. conyzæ, epithymi, eriſymi, hyſſopi, jaceæ, lauri, majoran. matricar. menthæ, mentaſtri nepetæ, naſturt. origani, perſicar. ptarmicæ, pulegii, rutæ, ſabinæ, ſaturejæ, ſerpilli, verbenæ, urticæ viridia.

Flores agni caſti, capparum, centaurii min. epithymi, jaceæ, lavendulæ, periclymeni, ptarmicæ, ſaxifragiæ, ſpicæ. *Semina*, baccæ, fructus, ammios, amomi, angelicæ, aniſi, apii, carvi, cardamomi, cataputiæ, coriandri, cumini, erucæ, fæniculi, leviſtici, majoranæ, napi, nigellæ, paſtinacæ ſylveſtris, petroſel. montani, & Macedon. pimpinellæ, ricini, rutæ, ſaxifragiæ, ſeſelios Maſſilienſ. ſileris montan. ſtaphid. agriæ, viticis, baccæ lauri, carpobalſamum, caryophylli, colocynthis, piper omne, macis. *Cortices*, coſtus Arab. eſulæ, ſambuci, turpethum.

Ligna, Gvajacum. Juniperinum. *Gummi, lacryma, bitumina, ſucci:* aſa dulcis, fætida, carannæ, elaterium, opopanax, pix, piſſaphaltos, ſagapenum, ſcammonium, tacamahaca, vina generoſa, item caſtoreum. *Mineralia*, ○, ⊕, ⊖, ⦶, ⊕, ♀; etiam ſalia plerarumque plantarum.

CALIDA IN QUARTO GR. *Mineralia*, ut ⚯, ſandaracha, ☿, ⚯, miſy, ſory, melantheria. *Rad.* acori, ari, allii, cæpe, pyrethrum, porrum capitatum, ranunculus. *Folia*, Flammula Jovis, lepidium, ſtruthium, thapſia, tithymallus. *Semina*, naſturtii, ſinapi, euphorbium.

FRIGIDA IN PRIMO GR. atriplex, parietaria, caro citri, mala cydon. poma, pyra & pruna acida, agreſta. *Flores*, fabarum, ſerum lactis, corallia, perlæ, terræ, lapides pretioſi, ſpir. ⦶ ⊕ ⊖ &c. (nymph. cucurbita, cucumis, pepones, perſica, lignum Santali rubri.

FRIGIDA IN
- SECUNDO GR. *Folia*, bliti, chondrillæ, lactucæ, portulacæ, lens paluſtris, acetoſa, plantago, ſolanum. *Flores*, anemone,
- TERTIO GR. mandragora, ſempervivum, hyoſcyam. poma amoris, ſem. cicutæ, papaveris, ſuccus hypociſtidis.
- QUARTO. *Folia* cicutæ, papaveris, papav. errat. fructus ſtrammoneæ. (item jujubæ, amygdalæ dulces, oleum olivarum &c.

HUMIDA IN
- PRIMO GR. *Rad* glycyrrh. recent. malvæ paſtinac. ſalivæ, ſatyrii, ſcorzon. ſymphyti maj. *Flores*, bugloſſ. malvæ, intybi,
- SECUNDO, atriplex, nymphæa, blitũ, lactuca, lens paluſtris, portulaca, cucurbita, melones, pepones, poma perſica, pruna,

SICCA IN
- PRIMO GRADU, *Radices*, eryngii, fæniculi, bryoniæ. *Folia*, chamæmeli, fænic. meliſſ. &c. *Flor.* roſar. rubr. &c. (uvæ maturæ,
- SECUNDO. *Radices, Folia, & Flores* calefacientes in ſecundo gradu.
- TERTIO GRADU, quæ calida in tertio gradu.
- QUARTO GRADU, quæ calida in eodem gradu.

SYNOPSIS VIRIUM MEDICAMENTORUM RATIONE SECUNDARUM ET TERTIARUM QUALITATUM.

Qualia ſunt.

EMOLLI[illegible]NTIA *μαλακτικά*, quæ id, quod [illegible]on[illegible]retum eſt, fundunt, ſuntque nec valdè calida, nec valdè ſicca, ſed nonnihil humida, ut
Radices a[illegible]hææ [illegible], l[illegible]iorum alborum, mal[illegible]æ.
F[illegible]a al[illegible]ææ, a[illegible], b[illegible]cæ urſinæ, bugloſſi, liliorum alborum, malvæ, meliloti, mercurialis, verbaſci.
Flores chamæ[illegible], croci eb[illegible], fl. albor. mal[illegible]æ, mel[illegible], [illegible], ve[illegible]ci. *Semina* alth. fænugr. lini, malvæ, ſeſami, tritici.
Fructus, caricæ pingues, paſſulæ major, ſebeſten. Item reſinæ, bdellium, ammoniacum, ſtorax liquida, ladanum, galbanum, cera, pix, butyrum recens, oleum ſimplex, pinguedines gallinæ, ſuilla, v[illegible]ina, hædina, anſeris, ſevum vervecinum, & ſimilia. (la, ſedum majus.
INDURANTIA, [illegible], & CONDENSANTIA quæ ſunt frig. & hum. ut ſempervivum, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, lenticu-
ASTRINGENTIA, [illegible]. *Rad.* b[illegible]ſtæ, ca[illegible]phy[illegible]atæ, filipendulæ, nymphææ, pentaph[illegible], plantag. rhabarb. toſti, ſanguiſorbæ, torment.
Folia, [illegible] be[illegible]d.[illegible]moris, burſæ paſtoris, equiſeti, milleſolii, muſci arborei, myrti, querc[illegible]s, piloſellæ, plantag. polygoni, poten[illegible]tillæ, [illegible]orum ſyl[illegible]trium pyr[illegible]æ, quinquefolii, ſalicis, laniculæ, ſanguinariæ, virgæ aureæ, vitis, ulmariæ.
Flores b[illegible]auſtiæ, roſæ r[illegible]æ. *Semin.* a[illegible] granatorum, granorũ chermes, miliæ, oryzæ toſtæ, plantag. portulacæ, ſophiæ chirurg, ſumach.
Baccæ & fructus, myrt[illegible] berberis, caſtane[illegible], [illegible] cydonia, galla, glandes cum lupulis, granata, meſpila, & mora immatura, myrobalani, [illegible]ata, c[illegible] poma ſylve[illegible] pyra ſtrangulantia, ribes ſorba, uva immatura.
Cortices [illegible], [illegible]. *Succus* acaciæ, aloes, hypociſtis, maſtiche, ſanguis draconis, ſarcocolla, ſuccinum, thus.
Ex animalibus, C.C. [illegible]m, e[illegible]r mumia, oſſa [illegible] p[illegible] [illegible]eporis, ſpodium, unicornu.
Mineralia & lapides alumen, antimonium, bolus armena, lapis calaminaris, ceruſſa, cryſtallus, crocus ♂ aſtringens, granatus, hæmatites, jaſpis, [illegible]argentum m[illegible], margaritæ, marmor, pumex, ſapphirus, ſmaragdus, terra ſigillata, lemnia, thermæ aluminoſæ, tutia, ſp. ⊕.
RESOLVENTIA, ATTENUANTIA, APERIENTIA. *Radices* 5. aperientes, ut apii, fæniculi, aſparagi, petroſelini, &ruſci item graminis [illegible] ce[illegible]urum [illegible] capparum, tamariſci, fraxini. (naſturtii aquat. &c.
F[illegible] [illegible] capillorum ♀, cochleariæ, hepaticæ, ceterach. chamæpit. chamædr. cuſcut. marrubii, menthæ,
F[illegible] [illegible]. *Semina* aniſ, [illegible], agni caſti, amygdalæ amaræ, ciceres, [illegible]c. cappar[illegible], nuclei perſicorum, malo[illegible]rum A[illegible], [illegible], A[illegible]mo[illegible], ϑ[illegible]rum, ſp. ⊖ [illegible] ♀. Tinctura ♀, &c.
INCRASSANTIA [illegible] quæ [illegible]s ten[illegible]res reddunt craſſiores in catarrhis tenuioribus, alvi fluxibus, & ſimilibus à tenui materiâ affectibus. Talia ſunt bolus armena, tragacanthum, galreta C. C. ſemina papav. albi, acetoſæ, oryzæ, mala cydonia, pyra ſylveſtria, amylum, lac chalybeatum, ſuccus granatorum. Pertinent huc multa aſtringentia.
[illegible] attrahunt, & ſunt calida & ſicca in ſecundo & tertio gradu, ut [illegible]

INCRASSANTIA παχυντικὰ, quæ ſuccos tenuiores reddunt craſſiores in catarrhis tenuioribus, alvi fluxibus, & ſimilibus à tenui materiâ affectibus. Talia ſunt bolus armena, tragacanthum, galreta C. C. ſemina papav. albi, acetoſæ, oryzæ, mala cydonia, pyra ſylveſtria, amylum, lac chalybeatum, ſuccus granatorum. Pertinent huc multa aſtringentia.

ATTRAHENTIA, quæ humores ac ſpiritus è corpore in ſuperficiem attrahunt, & ſunt calida & ſicca in ſecundo & tertio gradu, ut *Radices* allii, ariſtolochiæ utriuſque, anemones, cyclamini, dracunculi, gentianæ, pyrethri, ranunculi, narciſſi, arundinis, ari, ceparum. *Folia* dictamni, dracontii, flammulæ, lepidii, naſturtii, porri, ranunculi, rutæ, urticæ. *Semina* naſturtii, ſinapi, urticæ, thlaſpios. Item gummi ammoniacum, euphorbiũ, galbanũ, gummi hederæ, myrrha, opopanax, ſagapenũ, pix ſicca, propolis, fimus anſerinus, cantharides &c.

REPELLENTIA, ut aq frigida, ſempervivum, portulaca, lenticula paluſtris, endivia, lactuca, ſolanum, tribulus aquaticus, umbilicus Veneris, pſyllium, albumen ovi. Pertinent huc frigida aſtringentia, ut auricula muris, equiſetum, folia quercûs &c. & calida aſtringentia, ut aloe, thus, myrrha, alumen, & ſimilia.

RUBEFACIENTIA φοινιστικὰ, qualia ſunt ſinapi, ſemen naſturtii, urticæ, radices thapſiæ.

VESICANTIA, ut cantharides, ſinapi, fermentum, flammula, ranunculus, ſemen naſturtii, radix cyclaminis, pyrethei, ſcyllæ, euphorbium, fimus columbinus, ſapo, &c.

ΚΑΥΣΤΙΚΑ, quæ cutim, & interdum etiam carnem adurunt, & exedunt, ut æs uſtum, flos æris, calx viva, ⊕, cinis fecum vini, ficulneus, fraxini, ſabinæ, fimus columbinus, helleborus albus, ſal ex lixivio, è quo ſapo conficitur, ☍, ☍, ☿, tus, butyrum ♁, ſp. ⊕ Philoſ. &c.

PHILOTHRA, ſeu piles extirpantia, ut ſunt lixivium forte, calx viva, ova formicarum, ſandaracha, auripigmentum, &c.

VULNERARIA, & quidem 1. *maturantia, & pus generantia* πεπτικὰ, καὶ ἐμπυητικὰ, quæ ſunt temperatè calida, ſimulque humida & emplaſtica, & hinc meatus occludendo, calorem nativum cohibent, ac roborant, ut

Radices althææ, brancæ urſinæ, ceparum ſub cineribus coctarum, lilior. alborum, malvæ. *Folia* althææ, brancæ urſinæ, malvæ, tuſſilag.

Flores chamæmeli, croci, liliorum alborum, malvæ. *Semina* fænugræci, hordei, lini, tritici. Ficus pingues, Gummi ammoniacum, bdellium, colophonia, elemi, galbanum, ladanum, liquidambra, maſtiche, pix, reſina, ſtyrax liquida, tacamahaca, terebinthina, thus.

Ex animalibus, adeps omnis, præſertim animalium domeſticorum, caprinus, hircinus, porcinus, tauri, item hircinus, melis, butyrum, cera, lac, medulla cervi, vituli, mel, pinguedo anſerina, gallinæ, vitellus ovorum.

ΣΑΡΚΩΤΙΚΑ ſeu *carnem generantia*, ut *Radices* ſymphyti, ariſtolochiæ. *Folia* alchymillæ, centaur. min. millefolii, piloſellæ, plantag. pyrolæ, ſabinæ, ſanguiſorbæ, ſaniculæ, vincæpervincæ, ſcordii. *Flores* hyperici, farina hordei, ervi, fænugr. tragacanthum, reſina abietis, maſtiche, thus, colophonia, aloe, myrrha, mel, cadmia, ceruſſa, tutia, pompholyx, lythargyrium.

GLUTINANTIA, quæ aſtringunt, & exſiccant, & ſunt quædam antea dicta, item *Radix* tormentillæ, *Folia* equiſeti, pentaphylli, perfoliatæ, balauſtia, cortices granatorum, alumen, ſarcocolla, bolus Armena, cadmia, ſanguis draconis, lapis calaminaris, ♁, lapides cancrorum.

EPULOTICA, πωρωτικὰ ſeu callum generantia, quæ nimium exſiccant, moderatè calefaciunt, & aſtringunt, ut *interna*, ſuccus primulæ veris, pulvis rad. agrimon. oſteocolla; *externa*, aloë, bolus Armena, farina volatilis, nuces cupreſſi, oſteocolla, tragacantha, acacia &c.

AD AMBUSTA, ut cepa, ſempervivum, ſolanum, ſem. cydon. camphora, myrrha, ſperniola, cremor lactis, ſtercus vaccinũ, oleum ceræ &c.

by Google

SYNOPSIS MEDICAMENTORUM, CUIVIS PARTI APPROPRIATORUM.

E[illegible] [illegible], [illegible] partem calefaciunt, refrigerant, humectant, vel ſiccant, eandem virtutem in cæteris omnibus [illegible], experientia tamen [illegible] quædam ſpecificâ virtute hanc vel illam partem præter qualitates manifeſtas, quas [illegible]runt, roborare. Quumque in praxi [illegible] opere necellarium ſit, ut quæ cujusvis partis appropriata ſint remedia, perſpectum habeamus, ea [illegible] hic de[illegible]nabimus, & [illegible], quæ [illegible] n[illegible] queant, addamus. Sunt itaque

CEPHALICA *calefacientia*, propria. *Radices* pœoniæ, angelicæ, valerianæ, doronici, caryophyllatæ; *Folia* rosmarini, majoranæ, ſalviæ, [illegible] ſerpill. beton. [illegible] min. verben. *Flores* anthos, ſpicæ, lavend. tiliæ [illegible] convall. ſtæchad. Arab. primulæ ver[illegible] R[illegible]. *Semina* an[illegible], [illegible]nic. rutæ, majoranæ, &c. *Aromata* macis, c[illegible]æ, cardamom. cinam. caryophyl. item viſcum quercin. Xylo[illegible] a[illegible]ra, [illegible] moſchus, & caſtoreum.

Refrigerantia [illegible] aq[illegible] H. nymph. *fol.* lactucæ, acetoſ. portulac. *ſem.* lactuc. papav. alb. cucurb. melon. camph. ſp. ⊕. ſtriatus. *Nocent* [illegible] *Rad.* [illegible], [illegible]pæ. *F*[illegible] p[illegible] c[illegible]æ, ſquinanthi, cyclam. api, item hederæ c[illegible]na, crocus ſæpius datus, d[illegible] [illegible] *Semina* [illegible], loli[illegible] ſtyrax, opium ☿. (rum, ſ[illegible]entes, fabæ, fumus, ventus.

OPHTHALMICA, [illegible] ruta, verbena, chelidon. majus, rad. valerianæ, ſemen raparum. *Nocent* ſemen cannabis, cepæ, porri [illegible]. *Nocent* olea inſtillata acria narcotica, & nimis frigida.

OTICA, [illegible] A[illegible] [illegible] *Mo*[illegible].

THORACICA [illegible] *Radices* [illegible] rotund. [illegible] polypod. ſaponar. *Folia*, [illegible] hyſſopi, marrubii albi, betonicæ [illegible] pulmonariæ maculoſæ. *Flor.* harum plantarum, crocus, chamæm. Rom. *Fructus* [illegible] *Sem.* [illegible] flores ♎ Benzoes. (oleum nucum.

Refrigerantia [illegible] hordeum. *Nocent* nimis frigida, acria, acida, aſtring. ⊕, lupus marinus,

CARDIACA [illegible] *Folia* me[illegible] roſar. carduib. ſcord. *Flores* calendulæ, tunic[illegible], ſpic. Ind. [illegible] cardiac[illegible] chermes, bacca laur. Juniperi. *Semina* p[illegible] cardiac. amomi veri, ocymi, c[illegible] *Aromata* o[illegible] [illegible]rus, ſtyrax, ſuccinum, ambra, moſchus, Balſamum Indicum.

Refrigerantia. Rad. a[illegible] *Fo*[illegible] *F*[illegible] nymph. borrag. bugloſſ. p. pav. rhæad. ci[illegible] hor. aq. roſ. viol. *L*[illegible] ribes [illegible] odorum, & [illegible], cerati, ſantalum rubrum, camphora. Lapides pretioſi, [illegible] a[illegible] C. Capill. præp. [illegible] de corde cervi, [illegible] lap. cancr. Bezoar Orient. ſp. ⊕. ⊕.

Nocent [illegible] te[illegible] ♎, [illegible] rum, violarum.

VENTRICULUM [illegible] *Rad.* [illegible] *Folia* abſinthii me[illegible] centaur. [illegible] *Sem.* [illegible] *Aromata* omnia, [illegible] [illegible]che, lucumam, ambra, tunica interior ventriculi gallinæ tardæ, (mergi, Elixir Proprietatis, & ſimilia.

Refrigerantia [illegible] ſunt ea [illegible] quæ [illegible] refrigerant.

Nocent omnia nimis frigida, & nimis hu[illegible]tia, malva, atriplex, braſſica, beta, ſpinachia, lactuca, pinguedines, butyrum crebrius ſum[illegible] [illegible] carnes, & piſces fumo induratæ, anguillæ, ſalmo, caro ſuilla;

lauri. Sem. anethi, fœnic. aniſi, carvi. *Aromata* omnia, xyloaloes, maſtiche, ſuccinum, ambra, tunica interior ventriculi gallinæ, tardæ, (mergi, Elixir Proprietatis, & ſimilia.

Refrigerantia ſunt ea omnia, quæ cor refrigerant.

Nocent omnia nimis frigida, & nimis humectantia, malva, atriplex, braſſica, beta, ſpinachia, lactuca, pinguedines, butyrum crebriùs ſumptum, fructus crudi & immaturi, caſtaneæ crudæ, avellanæ immaturæ, carnes, & piſces fumo induratæ, anguillæ, ſalmo, caro ſuilla, cancri, lacticinia, caſeus vetus, nimis calida, vel acida, potatio crebra, & immoderata.

HEPATICA *calefacientia*, ut *rad.* 5. aperientes, cichor. tarax. pimpinell. gentianæ, rubiæ tinctorum, calami aromat. *Folia* agrimon. Eupatorii Meſuæ, abſinth. centaur. min. carduibened. hepat. nobil. capill. vener. cuſcutæ. *Flores* hepat. nobil. centaur. min. lupuli, ſpicæ Indicæ, ſambuci. Item amygd. amaræ, baccæ Junip. lauri. *Semina* 4. calida maj. & minora, cicerum rubr. cinam. zedoar. galanga, caryophylli,

Refrigerantia, refrig. cardiaca omnia, ſerũ lactis, Emulſiones amygd. dulc. papav. lapis prunellæ &c. (xyloaloes, hepar lupi, ♂tialia aperient.

Nocent Poma cruda, omnia nimis calida & frigida, viſcoſa, ſtyptica, dulcia, pinguia.

SPLENETICA *calefacientia.* *Radices* 5. calefac. maj. & min. filicis, ſcyllæ, cichorii, polypodii, gentianæ, raphani ruſticani, helenii.

Folia ceterach, ſcolopendr. abſinth. epithymi, fumariæ, chamædr. chamæpit. naſturt. cochlear. becabung. centaurii min. galiopſ.

Flores lupuli, viticis, geniſtæ, ſambuci, chamæm. centaur. min. fumariæ, cappares, amygdalæ amaræ, nuclei Perſicorum.

Semina fraxini, ammios veri, amomi, naſturtii, ſinapi, urticæ, cochlear. &c. epithymũ, aromata. *Cortices* rad. capparis, med. radic. fraxini, tamariſci, Lignum fraxini, ſanctum, ſaſſafras, gummi ammoniacũ. Extractum lienis bovis, aſini. Medicamenta ♂tialia aper. ſp. ✱. & ⊖.

Refrigerantia ſunt ea omnia, quæ cerebrum, & cor refrigerant. *Radix* cichorii, capilli veneris, adiantum, fumaria, ſpir. ⊖. & viridis æris, & ſimilia quatenus obſtructiones tollunt, per accidens etiam refrigerant.

Nocent omnia craſſum ſuccum ſuppeditantia, omnia nimis frixa, valdè relaxantia, nimis aſtringentia, & acetum.

RENES, & VESICAM *calefacientia*, ut *Rad.* aperient. ononid. ſaxifrag. filipend. rubiæ tinct. pimpin. raphani, glycyrrhizæ, eryngii. *Folia*, rad. aperientium, rutæ murariæ, ceterach. chamæm. *Flores* geniſtæ, ſambuci, helenii, flavedo violar. purpurearum, Baccæ Juniperi.

Fructus alkekengi, amygdalæ dulces, & amaræ. *Semina* 4. calid. maj. & min. Petroſel. milii ſolis, cicer. rubr. ſaxifrag. geniſtæ, raphani, lini &c. Caſſia lignea, & alia aromata, lignum Nephriticum, terebinth. myrrha, gummi ammoniacum, & lithontriptica.

Refrigerantia ſunt alia frigida communia. *Nocent* hyoſcyamus, cicuta, mandragora, cantharides, actu nimis frigida, vel calida.

UTERINA, *Rad* bryoniæ, ariſtoloch. angel. & pleræque cephalicæ. *Folia* artemiſiæ, meliſſæ, matricariæ, pulegii, baſilici, ariſtoloch. mercurialis, ſabinæ, & pleraque cephalica. *Flores* Cheiri, croci, chamæm. Rom. anthos, calendulæ, baccæ lauri, Juniperi, nux Indica condita.

Semina calida cephalica, zedoaria, cinamomum, & alia aromata, myrrha, galbanum, opopanax, terebinthina, aloës, borras, ſuccinum, caſtoreum, Elixir Proprietatis, & ſimilia.

Refrigerant alia refrigerantia. *Nocent* mentha, lactuca, omnia nimis frigida, fumus cornu capræ, dulcia, ſuaveolentia, fætor candelæ (extinctæ.

ARTHRITICA. *Rad.* Chinæ, pœoniæ lunâ decreſcente collectæ, cichorii. *Folia* chamædr. chamæpit. primulæ veris, ſalviæ, roſmarini, lauri, beton. lavendul. caſtoreum, lumbrici terreſtres, item xyloaloes, C. C. lap. Bez. orient. & occident. Bezoart. Martiale, oſſa humana calcinata, & pleraque cephalica.

Nocent omnia, quæ caput, & nervos lædunt, nimis frigida & calida, vina feculenta, & generoſa, purgantia fortiora, & ſimilia.

Bb

Google

SYNOPSIS DIGERENTIUM, LAXANTIUM,

PURGANTIUM, ET VOMITORIORUM.

DIGERENTIA, ſeu præparantia ſunt, quæ qualitates caloris nativi actioni reſiſtentes mutant, calida nimirum intemperiem frigidam corrigunt; frigida calidam, ſicca humidam, humida ſiccam, incraſſantia tenuia, tenuia craſſa. In ſpecie

Bilis flava refrigerantibus, interdum quoque incraſſantibus; *Pituita* calefacientibus, & attenuantibus; *humor melancholicus* moderatè calefacientibus, & humectantibus, *atra bilis* multum humectantibus, & attenuantibus ſeu aperientibus præparanda. In quâ parte autem hi humores hærent, ibi medicamenta cuivis parti appropriata, vel calefacientia, vel refrigerantia, &c. eligenda. Humor melancholicus, & atra bilis ſpleneticis imprimis digerenda.

LAXANTIA, Lenientia, [illegible] ſunt, quæ feces ex inteſtinis, & meſaraicarum orificiis molliendo, vel humectando, detergendo, aut moderatè ſtimulando evacuant, ut ſunt malva, althæa, mercurialis, beta, braſſica, blitũ, atriplex, aſparagus, paſſulæ, pruna dulcia, mala dulcia, ficus pingues, & recẽtes, jura pinguia, lac, imprimis caprinũ, butyrũ recens, caſſia, manna, tamarindi, ol. amygd. dulc. cremor ♀. &c.

PURGANTIA ſunt, quæ quocunque modo adhibita à calore corporis noſtri in actum deducuntur, reſolvuntur, occulta vi humores ſibi cognatos turbant, agitant, fermentant; qui turbatione naturaſ irritata inutiles humores ſegregat, & expellit, & ſunt

1. *Mitiora* quæ leniter alvũ movent, & humores in primis viis hærentes, vel alias facile mobiles educunt; quorũ doſis eſt à ℥ſ. ad ℥ij. iij. vel ℥iv.

2. *Mediocria*, quæ magis mitioribus, minus autem fortioribus purgant, quorum doſis à ʒſ. ad ʒj. vel ʒij.

3. *Fortiora*, quæ totum corpus, & quidem fortius expurgant quorum doſis eſt ℈ſ. quorundam ℈j. ʒſ. paucorum ad ʒj. In ſpecie verò

CHOLAGOGA *mitiora* ſunt manna ad ℥j. ad ℥ij. in jusculo ſoluta Caſſia fiſtularis ab ℥j ad ℥ij. cum ſem. fœnic. ʒſ. pulpa tamarindorum ab ℥j ad ℥ij. in decocto ad ℥iv. ſuccus, ſirupus, ac mel roſarum, & violarum ad ℥ij. vel ℥iij, Florum Perſicorum conſerva ad ℥j. ſirupus ad ℥ij.

Mediocria ſunt myrobalani citrinæ, quæ quum aſtringant, corrigendæ aperientibus in pulvere ad ʒ[illegible] in infuſo ad ʒv. vel ℥iſ. Rhabarb. in pulv ad ʒj. in infuſo ad ʒſ. Terebinthina ab ʒſ. ad ʒvj. cum [illegible] rrh. ſaccharo, & vitello ovi; aloe ſuccotrina, vel hepatica in pilulis à ʒſ. ad ʒj. aloe roſata, violata ad ℈j. vel ʒſ. P[illegible] ſemen à ʒj. ad ʒ[illegible] in infuſo ad ʒſ.

Fortiora, ut ſcam[illegible] correctum [illegible] vel co[illegible] quod vocatur Diagridion ſeu diacrydion q. lacrymula à [illegible] M[illegible] cum [illegible] A[illegible] à ʒſ. ad ℈ij. Vitrum ♂ ſeu crocus metallorum in

PHLEGMAGOGA *Mitiora* ſunt myrobalani [illegible] corriguntur, & dantur ut citrinæ [illegible] (infuſo à gr. iij. ad v.

Mediocria, ut A[illegible] ad ʒſ.

Fortiora, ut T[illegible] in pulv. ad ʒ[illegible] C[illegible] ad ʒſ. cum [illegible] C[illegible], ſeu ex eâ parati trochiſci [illegible] ad ʒj. [illegible] ad ʒ[illegible] cinam. Euphorbium ad gr. x. cum maſtiche, vel ſucco citri; Opopanax à ʒſ. ad ʒj. cum zingib. vel cinam. Sagapenum à ʒſ. ad ʒj. cum cinam. *Nota* in infuſo omnia dantur in duplâ doſi.

MELANOGOGA, & atram bilem purgantia *Mitiora* ſunt myrobalani Indæ, quæ dantur, & corriguntur ut cæteræ; Polypodium ab ℥j. ad ℥j.

Mediocria, Sena Alexandrina [illegible]

Fortiora, Lapis Armenus à ʒſ. ad ʒj. [illegible]

HYDRAGOGA [illegible]

ſucco citri; Opopanax à ʒj. ad ʒj. cum zingib. vel cinam. Sagapenum à ʒſ. ad ʒj. cum cinam. [illegible] ad gr. x. cum maſtiche, vel

MELANOGOGA, & atram bilem purgantia *Mitiora* ſunt myrobalani Indæ, quæ dantur, & corriguntur ut cæteræ; Polypodium ab ℥ ad ℥. *Nota* in infuſo omnia dantur in duplâ doſi.

Mediocria, Sena Alexandrina f. f. à ʒj. ad ʒij. cum galangâ, & fl. violar. In infuſo ab ℥ſ. ad ℥ij. (in infuſo, Epithymum à ʒij. ad ʒiij.

Fortiora, Lapis Armenus à ʒſ. ad ʒj. Lapis Lazuli ad ʒj. helleborus niger à ℈j. ad ʒſ. cum cordialibus, & ſtomachis.

HYDRAGOGA, & aquoſos humores evacuantia *Mitiora* ſunt ſuccus rad. ireos ab ℥ſ. ad ℥j. cum vino, & cinam. vel decocto paſſularum.

Mediocria, gratiola ad ʒj. cum cinam. ſem. aniſi.

Fortiora, Elaterium ad gr. vj. cum tragacanth. & cinamomo; Cortex rad. eſulæ ad ℈ſ. Mezereum à gr. vj. ad x. cum ſucco mali cydonii; ebuli ſemen ad ʒj. cortex medianus ad ʒij. ſuccus radicis & foliorum ad ʒvj. cum cinam. Soldanella ad ʒiſ. cum cinam. gummi gotte à gr. vij. ad x. cum mace & ſp. ℈l. gutt. iij. gialapa à ℈j. ad ʒſ. cum ol. fænic. ☿ dulcis ad ℈j. in pilulis.

PANCHYMAGOGA, ut Panchymagogon Crollii, Pilulæ ♀ reæ *Quercetani*, *Schröderi*, & aliorum.

Nota, hypercatharſis ſi præter ſpem eveniat, danda Theriaca cum aq. cinam. & aſtringentia. Somnus etiam prodeſt.

VOMITORIA

Sunt ea medicamenta, quæ proximè quidem ventriculum evacuant, ſi tamen fortiora ſunt, vicina viſcera, imò etiam venas majores à ſaburrâ vitioſorum humorum liberant. Faciunt hoc vel peculiari proprietate, vel quatenus ventriculum gravant, orificium ſuperius laxant, & ad expellendum irritant. Sunt autem

LENIA, ut aqua f. vel hordei tepida, præcipuè cum pauxillo mellis & ſalis, affatim, ſeu amyſtide hauſta, hydrelæum, ol. amygd. dulc. juſcula pinguiora, hydromel, oxymel, ficus recentes comeſtæ, & aqua tepida exinde hauſta.

MEDIOCRIA, ut *Radices* atriplicis, aſari, melon. pepon. cucum. beton. bulbus narciſſi à ʒſ. ad ʒj. ſuccus raphani cum hydromel. ad ℥ij. vel iij. *Cortex* ejuſdem ad ℥ij. ex oxymelite. Cortex & radix arboris juglandis ad ʒij. vel iij. Succus cort. ſambuci ad ʒij. *Folia* aſari v. vel vj. Summitates recentes ſambuci ad ʒj. *Flores* anethi, perſicorum in conſerva ad ʒij. vel ℥ſ. Juli nucum jugland. exſiccati ad ℈ij. Semina atriplic. cepar. raphani ad ʒij. Oleum ſem. ebuli & arillorum ſambuci expreſſum ad ʒſ. ⊖⊕ & ⊕♂ ad ℈j.

FORTIORA. *Radices* cataputiæ, cyclam. ad ℈j. in infuſ. ad ʒj. hellebori albi in infuſ. à ʒſ. ad ʒj. cum cordialibus.

Folia gratiolæ ad ʒj. ebuli ad ʒij. Nicotianæ ad ʒſ. in infuſo, vel ſolùm maſticata, vel vapor eorum hauſtus. *Flores* geniſtæ, ebuli ad ʒij. *Semina* geniſtæ, eruci, anagyris, coccognidii, ricini, eſulæ, ſi extractum ſeu potius emulſio ex iis cum aquis convenientibus præparetur, & cum ſaccharo detur. Sirupus de peto *Quercetani* ſimpl. ad cochl. dimidium, & compoſitus ad ℥iſ. vel ℥ij. aqua ejuſdem antifebrilis ad cochl. dimidium. Coagulum caſei eodem nomine *Sala* præſcriptum vidit. Gummi Guttæ, ſeu Gutta Cambodia à gr. v. ad viij. vel x. cum mace. ☿ vitæ ad gr. v. Vitrum ♁ correctum ad gr. ij. vel iij. Crocus metall. ad gr. vj. infuſus cum vino, vel cum alio liquore. ☿ præcipitatus ad gr. iv. vel vj. ♀ emeticus Minſichtii. Ramenta unguium. Externa ſunt unguentum de artharitâ, de cataputiâ, vel de peto umbilico, adhibitum. Motus in navi, item conſpectus rerum ingratarum.

Digitized by Google

SYNOPSIS ALEXIPHARMACORUM, ALIORUMQUE CUM OCCULTIS, TUM MANIFESTIS QUALITATIBUS AGENTIUM,

ALEXIPHARMACA: [illegible] venenis [illegible] ſunt

[illegible] rotundæ, & longæ, [illegible], biſtortæ, carlinæ, [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], mori, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]riæ.

[illegible] chelidon. maj. dictamni Cret. galegæ, hyperici, lauri, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ſambuci & aliarum plantarum alexipharmacarum.

[illegible] Folia [illegible] juniperi, lauri, ſambuci, cardamomum, [illegible] [illegible]

[illegible] verum, camphora, galbanum, maſtiche, my[illegible] [illegible] & viperarum [illegible] Cornu aſini Indici, cervi, rhinoce[illegible] [illegible]

[illegible] diaphoret. [illegible] [illegible]

[illegible] Item Theriaca Venetæ [illegible]

[illegible] Etiam viperarum & [illegible] [illegible] Quæ autem [illegible] [illegible] ſint alexipharmaca, vide [illegible] [illegible] materia medica p. [illegible]

DIAPHORETICA, SUDORIFERA [illegible]

FLATUS DISCUTIENTIA [illegible]

VENENA PELLENTIA [illegible]

[illegible]

CALCULOS FRANGENTIA [illegible]

[illegible]

Lapides cancrorum, percarum, Judaicus, Lyncis, Spongiæ, Nephriticus, Lignum Nephriticum, ſanguis hircinus, Bezoar occidentalis, ſp. ☉. ♀. ol. terebinth. [illegible] &c.

[illegible]

perſicorum, ceraſorum, meſpilorum.
Lapides cancrorum, percarum, Judaicus, Lyncis, ſpongiæ, Nephriticus, Lignum Nephriticum, ſanguis hircinus, Bezoar occidentalis, ſp. ♁. ♀. ol. terebinth. baccarum Juniperi, Tinct. ♀. &c.

DIURETICA ſunt omnia calculos frangentia, & præterea Radices apii alth. fænic. petroſel. ruſci, aſparagi, valerianæ, cichorii, eryngii, graminis, urticæ, glycyrrhizæ. *Folia* althææ, capilli veneris. *Flores* chamæmeli, lupuli, &c. *Semina* 4. frigida maj. ♁ ſuccini volat. ſerum lactis, acidulæ, thermæ, vinum tenue &c.

MENSES MOVENTIA, & FOETUM PROMOVENTIA ſunt *Radices* allii, ariſtolochiæ, aſari, gentianæ, valerian. zedoariæ, bryon. hel-(lebori. *Folia* meliſſæ, artemiſ. matricar. cherefol. ſabinæ. *Flor*. croci, cheiri, calend. amygd. amaræ, cinam. bacca lauri, myrrha, borras nativus.

FOETUM MORTUUM, & SECUNDINAS EXPELLENTIA, aſa fœtida, caſtoreum, opopanax, galbanum, colocynthis, fel vaccinum, teſticuli equi, ſuffitus ungulæ aſini, vel equi.

LAC AUGENTIA, *Radices* alth. cardui lactei, fæniculi. *Folia* anethi virid. fænic. virid. *Semina* anethi, aniſi, carvi, ciceres albæ, erucæ, fænic. melanthii, paſtinacæ, lactucæ, amygdalæ, pineæ, phaſeoli, nux Indica, ova, ubera vaccæ, lapis chalactites, lac Lunæ &c.

LAC MINUENTIA, *Folia* abſinthii, menthæ, rutæ, ſalviæ. *Semina* agni caſti, lentes, rutæ, camphora, omnia acida.

DOLOREM SEDANTIA, ἀνώδυνα. *Rad*. lil. alborum. *Flores* chamæm. meliloti, anethi, croci, ſambuci, malv. alth. *Sem*. fænugræci, lini, ol. amygdalarum dulcium, butyrum recens, & inſulſum, pinguedo gallinæ, axungia porcina, anſeris, vitelli ovorum, medulla panis (albi, lac tepidum.

NARCOTICA, & HYPNOTICA, *Radices* cicutæ, hyoſcyami, mandragoræ. *Folia* harum plantarum, ſolani, lactucæ. *Flores* croci, hyoſcyami, nymph. papav. ſativi, & rhæados. *Semina* papaveris, lactucæ, melonum, nuclei Perſicorum. Opium.

SPUTUM PROMOVENTIA, ut *Radices* glycyrrhizæ, ari, ariſtolochiæ, iridis, helenii, ſquillæ. *Folia* hyſſopi, ſcabioſ. ungulæ caballinæ. Paſſulæ, jujubæ, ſebeſten, ficus. *Semen* eriſymi, ſperma ceti, ſaccharum.

ERRHINA, ut rad. ireos, majorana, anagallis, pulegium, nigella, gentiana, ſuccus pulſatillæ.

ΠΤΑΡΜΙΚΑ, ſeu STERNUTATORIA ſunt pleraque errhina ſubtiliùs pulveriſata, item lil. convall. piper album, helleborus albus, pyrethrum, euphorbium, cubebæ, ſtaphis agria.

ΑΠΟΦΛΕΓΜΑΤΙΖΟΝΤΑ, quæ maſticata, ſeu gargariſata excrementa ſeroſa ad fauces, & os trahunt, ut maſtiche, pyrethrum, cubebæ, ſtaphis agria, ♁♁, decoctum ligni ſancti &c.

SANGUINEM PROFLUENTEM SISTENTIA, ſunt omnia refrigerantia, narcotica, ſanguinem incraſſantia, & congelantia; item aſtringentia, glutinantia, quæ ſatis ſunt nota; vel ſpecificâ virtute ſiſtentia, ut lapis hæmatites, carneolus, jaſpis, radix melanthii maſticata, collo ſuſpenſa, vel ſub lingua detenta, muſcus arboreus, & cranii ſub axillis detentus. Excrementa porci recentia naribus admota ſiſtunt etiam hæmorrhagiam narium &c.

Dd

Digitized by Google

SYNOPSIS PARTIS PHARMACEUTICÆ SEU ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

De quâ notanda

1. DEFINITIO. Eſt ars medicamenta ſimplicia ad varios uſus præparandi, & componendi.

2. SUBJECTUM, quod ſunt medicamenta ſimplicia è regno vegetabili, animali, minerali, & ex marinis deprompta.

3. USUS, qui eſt 1. ut medicamentum ægroto fiat gratius, vel 2. ut vires medicamenti fiant præſtantiores, 3. ut, ſi opus ſit, medicamentum (corrigatur. 4. ut à corruptione præſervetur. 5. ut diverſæ, vel etiam contrariæ vires ſeparetur. 6. ut pluribus ſcopis inſervire queat.

4. REQUISITA, quæ ſunt in compoſitione:
- 1 baſis:
  - *ſimplex*, quæ uni indicationi ſatisfacit, vel uno, vel pluribus medicamentis.
  - *compoſita*, quæ pluribus indicationibus ſatisfacit.
- 2. juvans, quod baſeos vires auget.
- 3. corrigens, quod vehementiam, vel qualitatem noxiam mitigat.
- 4. dirigens, quod vires medicamenti ad partem affectam dirigit.
- 5. à corruptione præſervans, quod fit admixtione mellis, ſacchari, Θlis, olei, aceti &c. vel partium corruptibilium (ſeparatione, & utilium inſpiſſatione.

5. DISTRIBUTIO medicamentorum:
- *Siccorum*,
  - 1. *numero*, ut fructus, legumina, item ſemina & folia majora;
  - 2. *acervo*, ut *pugillo*, quantum digitis extremis in floribus vel ſimilibus; *manipulo*, quantum totâ manu in fol: flor: hordeo, quibusdam ſeminibus, ſale &c. *faſciculo*, quantum plicatis brachiis, comprehendi poteſt.
  - 3. *pondere*, ut grano, gr. ſcrupulo ℈j. qui continet gr. xx. drachma ʒj. quæ continet tres ſcrupulos, uncia ℥j. drachmas viij. comprehendente; librâ medicâ continente ℥xij. *Nota*, interdum utimur libra communi ad ℥xvj.
- *Liquidorum*,
  - 1. *guttulâ*, in oleis, ſpir. mineralibus, eſſentiis, Tincturis &c.
  - 2. *cochleari*, quod minimum eſt ad ʒß. parvum ad ʒj. magnum ad ʒiß. maximum ad ℥ß.
  - 3. *cyatho* ℥iij. capiente. *Nota*, moderno die liquida plerumque etiam æſtimantur pondere, ut librâ, (unciis, vel drachmis.

6. DOSIS:
- *In infuſo*, vel decocto alterante Radicum ℥ij. vel iij. Fol. m. ij. vel iij. flor. p. j. vel ij. arom. ad ʒß. vel ʒj. vel ʒij.
- *Purgantium mitiorum* ab ℥ß. ad ℥j. ij. iij. vel iv. *mediocrium* à ʒß. ad j. vel ij. *fortiorum* mineral. ad gr. v. vel vj. vegetab. à ℈ß. ad ℈j. paucorum ad ʒj. *Nota*, *in infuſo* omnia dantur in duplâ doſi, *in extracto* in dimidiâ. *Pilulæ communes* dantur ad ʒj. ſed de *extractis* à ℈ß. ad ℈j. *Clyſteres* ad ℔j. præter additamenta.
- *Potionum*, aquarum deſtillatarum, infuſorum, decoctorum ad ℥iij. vel iv.
- *Sirupi*, ad ℥ij. iij. vel iv. *Conſervæ* ad ʒvj. vel ℥j. *Spirituum vegetabil.* ad cochl. j. vel ij. *mineral. Tinct. eſſentiar. Elixiriorum* (ad gutt. v. vj. vel x. Tinctura tamen ♁ etiam datur ad g. xx. vel xxx. *olea expreſſa* ad cochl. j. vel ij. *deſtillata* ad g. iij. iv. v. vel vj.
- Θ*lia* ad ℈j. vel ʒß. *Bezoartica min* ad ℈ß. vel g. xiij. *Spiritus diaphoret.* C. C. m. ſ. &c. ad ʒß.

OPERA-[illegible]
- *Differentias*, quæ fiunt pulveriſatione, triturâ, raſione, lævigatione, limaturâ, liquefactione, deliquio, cribratione, lotione, conditurâ, confectione, Infuſione, coctione, deſpumatione, expreſſione, colatione, filtratione, Infuſione, digeſtione, circulatione, putrefactione, fermentatione.
- Deſtillatione per veſicam, alembicum, retortam, phiolam. Pertinet huc cohobatio, & Pellicanatio [illegible]
- Sublimatione, ſolutione, præcipitatione, evaporatione, exhalatione, exſiccatione, coagulatione, calcinatione, [illegible]
- Extractione, ſolutione, [illegible]

7. OPERATIONES in præparando, & componendo, quarum nota

- *Differentias*, quæ fiunt pulveriſatione, triturâ, raſione, lævigatione, limaturâ, liquefactione, deliquio, cribratione, lotione, conditurâ, confectione, Infuſione, coctione, deſpumatione, expreſſione, colatione, filtratione, Infuſione, digeſtione, circulatione, putrefactione, fermentatione.
  - Deſtillatione per veſicam, alembicum, retortam, phiolam. Pertinet huc cohobatio, & Pellicanatio.
  - Sublimatione, ſolutione, præcipitatione, evaporatione, exhalatione, exſiccatione, coagulatione, calcinatione, fixa- (tione.
  - Extractione, fuſione, cœmentatione.
- *res operationibus inſervientes*,
  - *communes*, ut
    - *ignis*
      - *ſolaris*.
      - *artificialis*, & quidem
        - flammâ apertâ.
        - flammâ ſuppreſſâ per gradus in balneo, catino ſicco, veſicâ, ci- (neribus, arenâ &c.
        - fimo equino, vinaceis.
    - aër, aqua, terræ, ut argilla, bolus, terra ſigillata, alumen uſtum, cineres, arena, lateres, chalybs, pumex &c. item menſtrua, carbones, ligna.
  - *Inſtrumenta*, ad
    - *fornacum ſtructuram*, ut craticula, catini ferrei, vel figulini.
    - *digeſtionem*, ut Pelicanus, phiola, ovum Philoſophicum, alembicus cœcus, diota.
    - *deſtillationem*, ut veſica, cucurbitæ, alembici, Retortæ, Receptacula, phiolæ, campana.
    - *fuſionem*, ut crucibulum, pyramis ferrea.
    - *ſeparationem*, ut infundibulum, ſeparatorium, ſeu tritorium, pannus, charta bibula.
    - *metallorum depurationem*, ut tegula fornicata, pyxis cæmentatoria, teſta depuratoria.
    - *varios uſus*, ut concha, baculus ferreus, ſpatula, forceps, forfex, rutabulum, cochleare, circulus ferreus, mortarium, marmor, prelum, tabula ferrea, ahenum, olla, ampullæ vitreæ, & figulinæ, capſulæ, colatorium, manica Hippocratis, malleus, ſerra, ſecuris, (ſetaceum, lima, urcei, excutia &c.
  - *fornaces*, ut
    - *Veſicatoria* cum refrigeratorio
    - *Catinorum*, ad balneũ maris, & vaporoſum, cineres, arenam, limaturã chalybis, ſiccam deſtilla- (tionem.
    - *cum cameris*, in quâ diverſæ cameræ pro diverſis caloris gradibus ſunt conſtructæ.
    - *Deſcenſoria*, in quâ res per deſcenſum deſtillantur.
    - *Ad latus*, in quâ per Retortam fit deſtillatio.
    - *Anemia* ſine folle, cum folle, ut & aliis modis.
    - *Reverberii*, in quâ flamma repercutitur, & res calcinandas lambit.
    - *Docimaſtica*, quæ ad probanda metalla adhibetur.
    - *Athanor* eſt fornax tecta, in quâ calore vaporoſo elaboratur Philoſophorum lapis. Videatur (*Libavius*.
    - *Acedia*, ſive piger Heinricus, in quâ ad aliquot dies ignis conſervari poteſt.
    - *Novæ inventionis* pro ſpiritibus mineralibus ſine Retorta deſtillandis. Videatur *Schröderus in Pharmac. l. 1. cap. 20.*

by Google

Digitized by Google

SYNOPSIS MEDICAMENTORUM, quatenus dividuntur ratione propriarum formularum, & ſunt

1. ACETA, quæ fiunt 1. *Infuſione*, & *Inſolatione*, ut acetum anthoſatum, roſarum rubrarum, rutaceum, ſcordii, flor. ſambuci, &c.
2. *Deſtillatione*, quod fit cum Bezoarticis, caſtoreo, & ſimilibus.

Nota 1. *Acetum* è vino factum, non aliud eligendum.
2. *Aceta* per infuſionem paranda commodius prius cum re infuſâ deſtillantur, & deſtillatum deinde cum recenti materiâ in-(funditur; ſic enim feces ſeparantur.

2. AQUÆ, quarum eſt 1. *Præparatio* 1. *per ſe*, ſi odorifera in balneo ſine addito liquore deſtillatur; 2. *per veſicam*, vel *cucurbitam*, quando planta, radix, flores, vel ſemina contunduntur, affuſâ aquâ fermentantur ac deſtillantur.
2. *Materia* 1. *è vegetabilibus* ſunt radices, fol. flor. ſem. fructus, aromata, ligna, cortices.
2. *ex animalibus*, vel integra animalia, ut pulli hirund. picarum, mures, catuli, cochleæ, lumbrici, formicæ, vel eorum partes, ut cerebrum, ſanguis, viſcera, cornua teneriora, ſtercus.
3. *Differentia* ratione 1. *compoſitionis*, ubi alia ſimplex, alia compoſita; 2. *virium*, ubi alia Cephalica, cordialis, hepa-(tica, ſplenetica &c.

Nota. 1. Aromata, ac plantæ aromaticæ ferè meliorem præbent aquam, ſi ſiccæ infundantur, ac deſtillentur.
2. Quidam ſuccos fructuum, vel plantarum expreſſos fermentant, ac deſtillant.
3. Interdum loco aquæ vinum, vel ſuccus cotoneorum ſumitur.
4. Aquæ fermentatione paratæ omnes ſunt calidæ, diverſo tamen gradu.
5. Aquæ, ex animalibus integris quæ deſtillantur, ex vivis parentur, ita ut in vino, vel aquâ ſuffocentur.

3. AURES in doloribus, inflammatione, ulceribus, ſibilo, tinnitu, & ſurditate peculiaria habent remedia, qualia ſunt
1. *Liquida*, quæ inſtillantur, ut lac muliebre, & aqua murium recens natorũ in intemperie calidâ, ſel perdicũ in ſurditate, aquâ aco-(viſtica Mindereri &c.
2. *Vapor*, qui è decoctis, vel liquore conveniente per infundibulum excipitur, ut vapor è decocto rutæ in ſurditate.
3. *Simplicia* ſacculo incluſa in liquore cocta, & auribus impoſita.
4. *Linimenta*, & *emplaſtra*, de quibus videantur Practici.
5. *Pulveres* ex ambra, moſcho, caſtoreo, & ſimilibus, qui goſſypio excepti auribus imponuntur.

Nota. 1. acria non temerè auribus inſtillanda. 2. Topica non niſi præmiſſis univerſalibus, auribus applicanda.
3. Nihil temerè ad internam uſque cavitatem auribus inſtilletur, ne ad tympanum perveniat.
4. Nihil actu nimis frigidum, ſed potius tepidum inſtilletur.

4. BALSAMA, quæ ſunt, 1. *Nativa*, ut Balſamum de Tolu, de Mecha ſ. Balſamum verum, Peruvianum, Liquidambra, & ſtyrax liquida,
2. *artificialia*, qualia ſunt
Unguentaria ſ. *inunctoria*, ut Balſamum Hiſpanicũ, Vulnerariũ, Uterinum, & ſimilia, quæ fiunt ex rad. fol. flor. Terebinth. myrrha, maſtiche, vel rebus aliis digerendis, & coquẽdis cum ol. olivarũ, vino, ſp. vini, uſq; ad liquorũ conſumptionẽ.
Odorifera, quæ fiunt ex oleis deſtillatis, & mixtis cum cerâ, vel ſevo ex omentis agnorum, mannâ, medullâ vituli lotâ, vel quod commodius, cum oleo nucis moſchatæ expreſſo. Colores poſſunt conciliari magiſteriis plantarum [illegible]
[illegible] ntur.

Unguentaria ſ. unctoria, ut Balſamum Hiſpanicū, Vulnerariū, Uterinum, & ſimilia, quæ fiunt ex rad. fol. flor. Terebinth. myrrha, maſtiche, vel rebus aliis digerendis, & coquēdis cum ol. olivarū, vino, ſp. vini, usq; ad liquorū conſumptionē.

2. *artificialia*, qualia ſunt { *Odorifera*, quæ fiunt ex oleis deſtillatis, & mixtis cum cerâ, vel ſevo ex omentis agnorum, mannâ, medullâ vituli &c. vel quod commodiùs, cum oleo nucis moſchatæ expreſſo. Colores poſſunt conciliari magiſteriis plantarum ritè præparatis. Addi queunt moſchus, ambra, zibethum &c.

Balſama mixta, ut Balſam. ♁, ſeu quando reſinæ in oleis certis reſolvuntur.

Balſama deſtillata, ut Balſamum vitæ, nervinum, antiarthriticum, ſaponis, terræ ſigillatæ. Videatur *Schröderus*.

5. BALNEA { *Naturalia*, ut thermæ.
artificialia, & quidem Univerſalia totius corporis; particularia, ut lotiones pedum, capitis &c.

Nota: Pertinent huc *embrochæ*, i.e. ſtillationes è gutturnio in caput, nucham, abdomen, thermis, decoctis plantarum, lacte &c.

6. BOLI, qui fiunt ex electuariis, pulpis, conſervis, pulveribus, vel etiam ſuccis in conſiſtentiam minùs fluidam, deglutibilem tamen rēdactis pro variis uſibus, ut ℞. Conſerv. roſar. ℥ß. pulv. Rhab. ℈j. cum ſir. Roſ. ſolutiv. F. Bolus.

7. CALCINATA {
1. *Vegetabilia* pro ſalibus conficiendis.
2. *Animalia*, vel tota, ut erinaceus, bufo, cuniculus, lepus, ranunculus viridis, ſerpens, talpa, meles, vulpes, accipiter, alauda, ciconia, cuculus, hirundo, motacilla, paſſer troglotites, turtur, cancri, halec; vel partes, ut oſſa, dens apri, ungula bovis, calvaria canis, caput catti nigri, C.C. alces, cochlearum teſtes, ebur, mandibula lucii, concha, mater perl. ſperma ranarū, os ſepiæ.
3. *Mineralia*, ut calx, ☉. ☽. ♂. ♃. ♄. ♀ ♁. Huc referri queunt ♁ diaphoret. & Bezoartica. Ex quibusdam fiunt croci.

8. CATAPLASMATA parantur è rad. fol. flor. ſem. fructibus, oleis, axungiis, melle, farinis, micâ panis, & ſimilibus, vel per ſe, vel cum aqua, lacte, vino, ſuccis, aceto, & coquuntur ad mellis conſiſtentiam.

Uſus eſt externus ad dolorem ſedandum, emolliendum, repellendum, diſcutiendum, pus movendum, purgandum, vermes necandos &c.

Nota, huc referri queunt 1. Sinapiſmi ſ. Phænigmi ex caricis, ſinapi, & aliis, 2. veſicatoria ex fermento, cantharidibus, ſale & aceto.

9. CAUTERIA, quæ ferè ſine omni dolore eſcharam inducunt, & fonticulum excitant, ut ſunt

Lapis corroſivus, qui è lixivio, è quo ſapo coquitur, conficitur. Parandus autem eſt in vaſis figulinis, non æneis.

Cinis fraxini; *globuli lignei* ſp. ⊖ vel ⊕ phil. imbuti, & impoſiti. Uſus eſt ſeroſum humorem evacuare, ac revellere.

10. CEREVISIÆ MEDICATÆ, quæ infunduntur, vel fermentantur cum vegetabilibus alterantibus, corroborantibus, vel purgantibus.

Nota: Cereviſia recens ſummè calens cum plantis infundenda; ſic enim virtus meliùs extrahitur.

11. CLYSTERES, κλυστῆρες, κλυσμοὶ, ἐνέματα injiciuntur.

in inteſtina è mulſa, vino generoſo, oleo, oleo rutaceo, nucum, urinâ, lixivio leni, ſanguine brutorum calente, lacte, ſuccis & decoctis plantarum alterantium, emollientium, purgantium, dolorem lenientium, flatus diſcutientium, conſolidantium, vel rerum nutrientium. Quantitas communiter eſt ad ℔j. præter additamenta, ut olea, caſſiam pro clyſter. &c.

in uterum, quæ vocantur μητρέγχυτα, & fiunt ex decoctis, aquis deſtillatis, oleis &c. ad varios uſus.

in penem, & *veſicam* ob ulcera, dolorem à calculo &c.

SYNOPSIS ALEXIPHARMACORUM, ALIORUMQUE CUM OCCULTIS, TUM MANIFESTIS QUALITATIBUS AGENTIUM,

ALEXIPHARMACA, [illegible]

[illegible] & longæ [illegible] chelidon. [illegible]

[illegible] zedoaria.

[illegible] chelidon. [illegible] Cret. galegæ, hyperici, [illegible]

[illegible] oxic.

[illegible] lambus & illarum plantarum [illegible]

[illegible] &c. Baccæ herbæ [illegible] laur, [illegible]

[illegible] balsamum orientale verum, camphora, galbanum, [illegible]

[illegible] & viperinum. Bezoar [illegible], Cornu [illegible]

[illegible] 8 diaphoretic.

[illegible] Item Theriaca Veneta, m.f.

[illegible] Etiam viperinum, & [illegible]

[illegible] Quæ autem singulorum venenorum sint alexipharmaca, vide [illegible]

DIAPHORETICA, & SUDORIFERA [illegible]

[illegible]

VERMES NECANTIA [illegible] colca, & [illegible]

[illegible]

CALCULUM FRANGENTIA [illegible]

[illegible]

Lapides cancrorum, percarum, *Judaicus*, [illegible], *Nephriticus*, Lignum Nephriticum, sanguis hircinus, Bezoar occidentalis, [illegible] ol. terebinth. [illegible]

[illegible]

Lapides cancrorum, percarum, Judaicus, Lyncis, ſpongiæ, Nephriticus, Lignum Nephriticum, ſanguis hircinus, Bezoar occidentalis, ſp. ⊕. ♀. ol. terebinth. baccarum Juniperi, Tinct. ♀. &c.

DIURETICA ſunt omnia calculos frangentia, & præterea Radices apii alth. fænic. petroſel. ruſci, aſparagi, valerianæ, cichorii, eryngii, graminis, urticæ, glycyrrhizæ. *Folia* althææ, capilli veneris. *Flores* chamæmeli, lupuli, &c. *Semina* 4. frigida maj. ⊖ ſuccini volat. ſerum lactis, acidulæ, thermæ, vinum tenue &c.

MENSES MOVENTIA & FOETUM PROMOVENTIA ſunt *Radices* allii, ariſtolochiæ, aſari, gentianæ, valerian. zedoariæ, bryon. hel- (lebori. *Folia* meliſſæ, artemiſ. matricar. chereſol. ſabinæ. *Flor*. croci, cheiri, calend. amygd. amaræ, cinam. bacca lauri, myrrha, borras nativus.

FOETUM MORTUUM, & SECUNDINAS EXPELLENTIA, aſa fœtida, caſtoreum, opopanax, galbanum, colocynthis, fel vaccinum, teſticuli equi, ſuffitus ungulæ aſini, vel equi.

LAC AUGENTIA, *Radices* alth. cardui lactei, fæniculi. *Folia* anethi virid. fænic. virid. *Semina* anethi, aniſi, carvi, ciceres albæ, erucæ, fænic. melanthii, paſtinacæ, lactucæ, amygdalæ, pineæ, phaſeoli, nux Indica, ova, ubera vaccæ, lapis chalactites, lac Lunæ &c.

LAC MINUENTIA, *Folia* abſinthii, menthæ, rutæ, ſalviæ. *Semina* agni caſti, lentes, rutæ, camphora, omnia acida.

DOLOREM SEDANTIA, *Ἀνώδυνα*. *Rad*. lil. alborum. *Flores* chamæm. meliloti, anethi, croci, ſambuci, malv. alth. *Sem*. fænugræci, lini, ol. amygdalarum dulcium, butyrum recens, & inſulſum, pinguedo gallinæ, axungia porcina, anſeris, vitelli ovorum, medulla panis (albi, lac tepidum.

NARCOTICA, & HYPNOTICA, *Radices* cicutæ, hyoſcyami, mandragoræ. *Folia* harum plantarum, ſolani, lactucæ. *Flores* croci, hyoſcyami, nymph. papav. ſativi, & rhæados. *Semina* papaveris, lactucæ, melonum, nuclei Perſicorum. Opium.

SPUTUM PROMOVENTIA, ut *Radices* glycyrrhizæ, ari, ariſtolochiæ, iridis, helenii, ſquillæ. *Folia* hyſſopi, ſcabioſ. ungulæ caballinæ. Paſſulæ, jujubæ, ſebeſten, ficus. *Semen* eriſymi, ſperma ceti, ſaccharum.

ERRHINA, ut rad. ireos, majorana, anagallis, pulegium, nigella, gentiana, ſuccus pulſatillæ.

ΠΤΑΡΜΙΚΑ, ſeu STERNUTATORIA ſunt pleraque errhina ſubtiliùs pulveriſata, item lil. convall. piper album, helleborus albus, pyrethrum, euphorbium, cubebæ, ſtaphis agria.

ΑΠΟΦΛΕΓΜΑΤΙΖΟΝΤΑ, quæ maſticata, ſeu gargariſata excrementa ſeroſa ad fauces, & os trahunt, ut maſtiche, pyrethrum, cubebæ, ſtaphis agria, ⊕♁, decoctum ligni ſancti &c.

SANGUINEM PROFLUENTEM SISTENTIA, ſunt omnia refrigerantia, narcotica, ſanguinem incraſſantia, & congelantia; item aſtringentia, glutinantia, quæ ſatis ſunt nota; vel ſpecificâ virtute ſiſtentia, ut lapis hæmatites, carneolus, jaſpis, radix melanthii maſticata, collo ſuſpenſa, vel ſub lingua detenta, muſcus arboreus, & cranii ſub axillis detentus. Excrementa porci recentia naribus admota ſiſtunt etiam hæmorrhagiam narium &c.

Google

SYNOPSIS PARTIS PHARMACEUTICÆ SEU ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

De quá notanda.

1. DEFINITIO. Eſt ars medicamenta ſimplicia ad varios uſus præparandi, & componendi.
2. SUBJECTUM, quod ſunt medicamenta ſimplicia è regno vegetabili, animali, minerali, & ex marinis deprompta.
3. USUS, qui eſt 1. ut medicamentum ægroto fiat gratius, vel 2. ut vires medicamenti fiant præſtantiores, 3. ut, ſi opus ſit, medicamentum (corrigatur. 4. ut à corruptione præſervetur. 5. ut diverſæ, vel etiam contrariæ vires ſeparetur. 6. ut pluribus ſcopis inſervire queat.

4. REQUISITA, quæ ſunt in compoſitione:
- 1 baſis:
  - *ſimplex*, quæ uni indicationi ſatisfacit, vel uno, vel pluribus medicamentis.
  - *compoſita*, quæ pluribus indicationibus ſatisfacit.
- 2. juvans, quod baſeos vires auget. 3. corrigens, quod vehementiam, vel qualitatem noxiam mitigat.
- 4. dirigens, quod vires medicamenti ad partem affectam dirigit.
- 5. à corruptione præſervans, quod fit admixtione mellis, ſacchari, ⊖lis, olei, aceti &c. vel partium corruptibilium (ſeparatione, & utilium inſpiſſatione.

5. DISTRIBUTIO medicamentorum:
- *Siccorum*,
  - 1. *numero*, ut fructus, legumina, item ſemina & folia majora;
  - 2. *acervo*, ut *pugillo*, quantum digitis extremis in floribus vel ſimilibus; *manipulo*, quantum totâ manu in fol: flor: hordeo, quibusdam ſeminibus, ſale &c. *faſciculo*, quantum plicatis brachiis, comprehendi poteſt.
  - 3. *pondere*, ut grano, gr. ſcrupulo ℈j. qui continet gr. xx. drachma ʒj. quæ continet tres ſcrupulos, uncia ℥j. drachmas viij. comprehendente; librâ medicâ continente ℥xij. *Nota*, interdum utimur libra communi ad ℥xvj.
- *Liquidorum*,
  - 1. *guttulâ*, in oleis, ſpir. mineralibus, eſſentiis, Tincturis &c.
  - 2. *cochleari*, quod minimum eſt ad ʒſ. parvum ad ʒj. magnum ad ʒiſ. maximum ad ℥ſ.
  - 3. *cyatho* ℥iij. capiente. *Nota*, moderno die liquida plerumque etiam æſtimantur pondere, ut librâ, (unciis, vel drachmis.

6. DOSIS:
- *In infuſo*, vel decocto alterante Radicum ℥ij. vel iij. Fol. m. ij. vel iij. flor. p. j. vel ij. arom. ad ʒſ. vel ʒj. vel ʒij.
- *Purgantium mitiorum* ab ℥ſ. ad ℥j ij. i j. vel iv. *mediocrium* à ʒſ. ad j. vel ij. *fortiorum* mineral. ad gr. v. vel vj. vegetab. à ℈ſ. ad ℈j. paucorum ad ʒj. *Nota, in infuſo* omnia dantur in duplâ doſi, *in extracto* in dimidiâ. *Pilulæ communes* dantur ad ʒj. ſed de *extractis* à ℈ſ. ad ℈j. *Clyſteres* ad ℔j. præter additamenta.
- *Potionum*, aquarum deſtillatarum, infuſorum, decoctorum ad ℥iij. vel iv.
- *Sirupi*, ad ℥ij. iij. vel iv. *Conſervæ* ad ʒvj. vel ℥j. *Spirituum vegetabil.* ad cochl. j. vel ij. *mineral. Tinct. eſſentiar. Elixiriorum* (ad gutt. v. vj. vel x. Tinctura tamen ♁ etiam datur ad g. xx. vel xxx. *olea expreſſa* ad cochl. j. vel ij. *deſtillata* ad g. iij. iv. v. vel vj.
- ⊖*lia* ad ℈j. vel ʒſ. *Bezoartica min* ad ℈ſ. vel g. xiij. *Spiritus diaphoret.* C. C. m. ſ. &c. ad ʒſ.

7. OPERA-
- *Differentias*, quæ fiunt pulveriſatione, triturâ, raſione, lævigatione, limaturâ, liquefactione, deliquio, cribratione, lotione, conditurâ, confectione, Infuſione, coctione, deſpumatione, expreſſione, colatione, filtratione, Infuſione, digeſtione, circulatione, putrefactione, fermentatione.
- Deſtillatione per veſicam, alembicum, retortam, phiolam. Pertinet huc cohobatio, & Pellicanatio.
- Sublimatione, ſolutione, præcipitatione, evaporatione, exhalatione, exſiccatione, coagulatione, calcinatione, fixa-
- Extractione [illegible]

… C. C. m. 1. &c. ad 31.

7. OPERATIONES in præparando, & componendo, quarum nota

- *Differentias*, quæ fiunt pulveriſatione, triturâ, raſione, lævigatione, limaturâ, liquefactione, deliquio, cribratione, lotione, conditurâ, confectione, Infuſione, coctione, deſpumatione, expreſſione, colatione, filtratione, Infuſione, digeſtione, circulatione, putrefactione, fermentatione.
  - Deſtillatione per veſicam, alembicum, retortam, phiolam. Pertinet huc cohobatio, & Pellicanatio.
  - Sublimatione, ſolutione, præcipitatione, evaporatione, exhalatione, exſiccatione, coagulatione, calcinatione, fixatione.
  - Extractione, fuſione, cœmentatione.
- *res operationibus inſervientes*,
  - *communes*, ut
    - *ignis*
      - *ſolaris*.
      - *artificialis*, & quidem
        - flammâ apertâ.
        - flammâ ſuppreſſâ per gradus in balneo, catino ſicco, veſicâ, cineribus, arenâ &c.
        - fimo equino, vinaceis.
    - aër, aqua, terræ, ut argilla, bolus, terra ſigillata, alumen uſtum, cineres, arena, lateres, chalybs, pumex &c. item menſtrua, carbones, ligna.
  - *Inſtrumenta*, ad
    - *fornacum ſtructuram*, ut craticula, catini ferrei, vel figulini.
    - *digeſtionem*, ut Pelicanus, phiola, ovum Philoſophicum, alembicus cœcus, diota.
    - *deſtillationem*, ut veſica, cucurbitæ, alembici, Retortæ, Receptacula, phiolæ, campana.
    - *fuſionem*, ut crucibulum, pyramis ferrea.
    - *ſeparationem*, ut infundibulum, ſeparatorium, ſeu tritorium, pannus, charta bibula.
    - *metallorum depurationem*, ut tegula fornicata, pyxis cæmentatoria, teſta depuratoria.
    - *varios uſus*, ut concha, baculus ferreus, ſpatula, forceps, forfex, rutabulum, cochleare, circulus ferreus, mortarium, marmor, prelum, tabula ferrea, ahenum, olla, ampullæ vitreæ, & figulinæ, capſulæ, colatorium, manica Hippocratis, malleus, ſerra, ſecuris, ſetaceum, lima, urcei, excutia &c.
  - *fornaces*, ut
    - *Veſicatoria* cum refrigeratorio
    - *Catinorum*, ad balneū maris, & vaporoſum, cineres, arenam, limaturâ chalybis, ſiccam deſtillationem.
    - *cum cameris*, in quâ diverſæ cameræ pro diverſis caloris gradibus ſunt constructæ.
    - *Deſcenſoria*, in quâ res per deſcenſum deſtillantur.
    - *Ad latus*, in quâ per Retortam fit deſtillatio.
    - *Anemia* ſine folle, cum folle, ut & aliis modis.
    - *Reverberii*, in quâ flamma repercutitur, & res calcinandas lambit.
    - *Docimaſtica*, quæ ad probanda metalla adhibetur.
    - *Athanor* eſt fornax tecta, in quâ calore vaporoſo elaboratur Philoſophorum lapis. Videatur (*Libavius*.
    - *Acedia*, ſive piger Heinricus, in quâ ad aliquot dies ignis conſervari poteſt.
    - *Novæ inventionis* pro ſpiritibus mineralibus ſine Retorta deſtillandis. Videatur *Schröderus in Pharmac. l. 1. cap. 20.*

Digitized by Google

SYNOPSIS MEDICAMENTORUM, quatenus dividuntur ratione propriarum formularum, & ſunt

1. ACETA, quæ fiunt 1. *Infuſione, & Inſolatione,* ut acetum anthoſatum, roſarum rubrarum, rutaceum, ſcordii, flor. ſambuci, &c.
2. *Deſtillatione,* quod fit cum Bezoarticis, caſtoreo, & ſimilibus.

Nota 1. *Acetum* è vino factum, non aliud eligendum.
2. *Aceta* per infuſionem paranda commodiùs prius cum re infuſâ deſtillantur, & deſtillatum deinde cum recenti materiâ infunditur; ſic enim feces ſeparantur.

2. AQUÆ, quarum eſt 1. *Præparatio* 1. *per ſe,* ſi odorifera in balneo ſine addito liquore deſtillatur; 2. *per veſicam,* vel *cucurbitam,* quando planta, radix, flores, vel ſemina contunduntur, affuſâ aquâ fermentantur ac deſtillantur.
2. *Materia* 1. *è vegetabilibus* ſunt radices, fol. flor. ſem. fructus, aromata, ligna, cortices.
2. *ex animalibus,* vel integra animalia, ut pulli hirund. picarum, mures, catuli, cochleæ, lumbrici, formicæ, vel eorum partes, ut cerebrum, ſanguis, viſcera, cornua teneriora, ſtercus.
3. *Differentia* ratione 1. *compoſitionis,* ubi alia ſimplex, alia compoſita; 2. *virium,* ubi alia Cephalica, cordialis, hepatica, ſplenetica &c.

Nota. 1. Aromata, ac plantæ aromaticæ ferè meliorem præbent aquam, ſi ſiccæ infundantur, ac deſtillentur.
2. Quidam ſuccos fructuum, vel plantarum expreſſos fermentant, ac deſtillant.
3. Interdum loco aquæ vinum, vel ſuccus cotoneorum ſumitur.
4. Aquæ fermentatione paratæ omnes ſunt calidæ, diverſo tamen gradu.
5. Aquæ, ex animalibus integris quæ deſtillantur, ex vivis parentur, ita ut in vino, vel aquâ ſuffocentur.

3. AURES in doloribus, inflammatione, ulceribus, ſibilo, tinnitu, & ſurditate peculiaria habent remedia, qualia ſunt
1. *Liquida,* quæ inſtillantur, ut lac muliebre, & aqua murium recens natorũ in intemperie calidâ, ſel perdicũ in ſurditate, aquâ acoviſtica Mindereri &c.
2. *Vapor,* qui è decoctis, vel liquore conveniente per infundibulum excipitur, ut vapor è decocto rutæ in ſurditate.
3. *Simplicia* ſacculo incluſa in liquore cocta, & auribus impoſita.
4. *Linimenta, & emplaſtra,* de quibus videantur Practici.
5. *Pulveres* ex ambra, moſcho, caſtoreo, & ſimilibus, qui goſſypio excepti auribus imponuntur.

Nota. 1. acria non temerè auribus inſtillanda. 2. Topica non niſi præmiſſis univerſalibus, auribus applicanda.
3. Nihil temerè ad internam uſque cavitatem auribus inſtilletur, ne ad tympanum perveniat.
4. Nihil actu nimis frigidum, ſed potius tepidum inſtilletur.

4. BALSAMA, quæ ſunt, 1. *Nativa,* ut Balſamum de Tolu, de Mecha ſ. Balſamum verum, Peruvianum, Liquidambra, & ſtyrax liquida,
2. *artificialia,* qualia ſunt
- *Unguentaria* ſ. *inunctoria,* ut Balſamum Hiſpanicũ, Vulnerariũ, Uterinum, & ſimilia, quæ fiunt ex rad. fol. flor. Terebinth. myrrha, maſtiche, vel rebus aliis digerendis, & coquẽdis cum ol. olivarũ, vino, ſp. vini, uſq; ad liquorũ conſumptionẽ.
- *Odorifera,* quæ fiunt ex oleis deſtillatis, & mixtis cum cerâ, vel ſevo ex omentis agnorum, mannâ, medullâ vituli lotâ, vel quod commodiùs, cum oleo nucis moſchatæ expreſſo. Colores poſſunt conciliari magiſteriis plantarum ritè præparatis. Addi queunt moſchus, ambra, zibethum &c.
- *Balſama mixta,* ut Balſam. ♀, ſeu quando reſinæ in oleis certis reſolvuntur.

2. *artificialia*, qualia ſunt { myrrha, maſtiche, vel rebus aliis digerendis, & coquẽdis cum ol. olivarũ, vino, ſp. vini, usq; ad liquorũ conſumptionẽ. *Odorifera*, quæ fiunt ex oleis deſtillatis, & mixtis cum cerâ, vel ſevo, unguentis agnorum, mannâ, medullâ vituli &c. vel quod commodiùs, cum oleo nucis moſchatæ expreſſo. Colores poſſunt conciliari magiſteriis plantarum ritè præparatis. Addi queunt moſchus, ambra, zibethum &c.

Balſama mixta, ut Balſam. ♆, ſeu quando reſinæ in oleis certis reſolvuntur.

Balſama deſtillata, ut Balſamum vitæ, nervinum, antiarthriticum, ſaponis, terræ ſigillatæ. Videatur *Schröderus*.

5. BALNEA { *Naturalia*, ut thermæ. *artificialia*, & quidem Univerſalia totius corporis; particularia, ut lotiones pedum, capitis &c.

Nota: Pertinent huc *embrochæ*, i.e. ſtillationes è gutturnio in caput, nucham, abdomen, thermis, decoctis plantarum, lacte &c.

6. BOLI, qui fiunt ex electuariis, pulpis, conſervis, pulveribus, vel etiam ſuccis in conſiſtentiam minùs fluidam, deglutibilem tamen redactis pro variis uſibus, ut ℞. Conſerv roſar. ℥ß. pulv. Rhab. ʒj. cum ſir. Roſ. ſolutiv. F. Bolus.

7. CALCINATA {
1. *Vegetabilia* pro ſalibus conficiendis.
2. *Animalia*, vel tota, ut erinaceus, bufo, cuniculus, lepus, ranunculus viridis, ſerpens, talpa, meles, vulpes, accipiter, alauda, ciconia, cuculus, hirundo, motacilla, paſſer troglotites, turtur, cancri, halec; vel partes, ut oſſa, dens apri, ungula bovis, calvaria canis, caput catti nigri, C.C. alces, cochlearum teſtes, ebur, mandibula lucii, concha, mater perl. ſperma ranarũ, os ſepiæ.
3. *Mineralia*, ut calx, ☉. ☽. ♂. ♃. ♄. ♀ ☿. Huc referri queunt ☿ diaphoret. & Bezoartica. Ex quibusdam fiunt croci.

8. CATAPLASMATA parantur è rad. fol. flor. ſem. fructibus, oleis, axungiis, melle, farinis, micâ panis, & ſimilibus, vel per ſe, vel cum aqua, lacte, vino, ſuccis, aceto, & coquuntur ad mellis conſiſtentiam.

Uſus eſt externus ad dolorem ſedandum, emolliendum, repellendum, [illegible]endum, pus movendum, purgandum, vermes necandos &c.

Nota, huc referri queunt 1. Sinapiſmi ſ. Phænigmi ex caricis, ſinapi, & aliis, 2. veſicatoria ex fermento, cantharidibus, ſale & aceto.

9. CAUTERIA, quæ ferè ſine omni dolore eſcharam inducunt, & fonticulum excitant, ut ſunt

Lapis corroſivus, qui è lixivio, è quo ſapo coquitur, conficitur. Parandus autem eſt in vaſis figulinis, non æneis.

Cinis fraxini; *globuli lignei* ſp. ⊖ vel ⊕ phil. imbuti, & impoſiti. Uſus eſt ſeroſum humorem evacuare, ac revellere.

10. CEREVISIÆ MEDICATÆ, quæ infunduntur, vel fermentantur cum vegetabilibus alterantibus, corroborantibus, vel purgantibus.

Nota: Cerevifia recens ſummè calens cum plantis infundenda; ſic enim virtus meliùs extrahitur.

11. CLYSTERES, κλυστῆρες, κλυσμοὶ, ἐνέματα injiciuntur.

in inteſtina è mulſa, vino generoſo, oleo, oleo rutaceo, nucum, urinâ, lixivio leni, ſanguine brutorum calente, lacte, ſuccis & decoctis plantarum alterantium, emollientium, purgantium, dolorem lenientium, flatus diſcutientium, conſolidantium, vel rerum nutrientium. Quantitas communiter eſt ad ℔j. præter additamenta, ut olea, caſſiam pro clyſter. &c.

in uterum, quæ vocantur μητρέγχυτα, & fiunt ex decoctis, aquis deſtillatis, oleis &c. ad varios uſus.

in penem, & *veſicam* ob ulcera, dolorem à calculo &c.

12. CONDITA. *Conditum* ſumitur *latè* { 1. pro ſimplici medicamento ſaccharo, vel melle condito. 2. pro compoſito è conſervis, pulveribus, ſpeciebus aromaticis cum ſirupo in electuarii formam (redactis.
ſtrictè pro medicamentis, quæ ferè integra ſaccharo, vel melle condiuntur; & de iis hîc agitur.

Res condiendæ ſunt radices, cortices, caules, fructus, nuces, flores, aromata. *Liquor condiens* eſt ſaccharum clarificatum, vel ſirupiſatum.
Modus: Quæ dura ſunt, prius aquâ ſunt maceranda, vel ad decentem mollitiem coquenda.
Nota. *Aqua*, quâ res condiendæ infunduntur, vel coquuntur, non rejicienda, ſed cum ſaccharo ſimul inſpiſſanda.
Fructus molliores, ut ceraſa, ribes &c. non coquendi, ſed ſaccharo clarificato infundendi, ſaccharum aliquoties ſeparandum, & denuò inſpiſſandum.
Res duriores poſſunt ſtatim cum ſaccharo ad juſtam conſiſtentiam coqui.

13. CONFECTA SACCHARATA ſunt res ſiccæ ſaccharo obductæ. *Materia* ſunt fructus, rad. ſem. aromata, flor. &c. *Medium* eſt ſaccharũ.
Modus 1. Radices, cortices, & aliæ res duræ coquendæ, leviter exſiccandæ, & tùm ſaccharo ſoluto, & iterum inſpiſſato incruſtandæ.
2. Interdum res præparatæ amylo obducuntur, & tum demum ſaccharo obducuntur.
3. Interdum aromata pulveriſantur, miſcentur cum ſaccharo, & tragacantha ſ.a. & exinde fiunt figuræ variæ.
Nota. 1. *Aqua*, cum quâ coctio facta, ſimul cum ſaccharo inſpiſſanda.
2. *Semina aniſi* cum infuſo purgantium infundenda, exſiccanda, & ſaccharo obducenda.

14. CONSERVÆ dicuntur a conſervando. Materiam præbent flores, rarò folia, & rad. rariùs fructus. *Medium* eſt ſaccharum, vel mel.
Modus. Res inciduntur, contunduntur, & cum duplâ portione ſacchari miſcentur. *Uſus* eſt, ut res conſerventur, & gratus ſit ſapor.
Nota. 1. Res nimis humidæ leviter prius in umbrâ exſiccandæ.
2. Res ſiccæ prius pulveriſatæ, & tum cum ſacch. ſirupiſato miſcendæ. 3. Poſſunt etiam ſp. ⊕, ⊖ miſceri.

15. CROCI ſunt ſubtiles pulveres, vel tincturæ in pulveris formam redactæ, crocei coloris, ut
Crocus ♂ aperiens è limatura ♂ cum 🜍 calcinatâ, vel è ⊕ ♂tis, qui optimus; *aſtringens*, qui ſola reverberatione paratur.
Crocus metallorum, qui fit ex ♁ ⊕ & ♀ ſimul fuſis, & in ▽ calentem effuſis: inſtillatur tandem 🜄 & crocus optimus ad fundum præcipitabitur.
Huc referri poteſt 🜍 auratum ♂ ex ſcoriis ♁ parandum, crocus ☉ ☿. hæmatitis, magnetis &c. calcinatione parandus.

16. DECOCTA [illegible] ſunt medicamenta potulenta ex plantis earumque partibus elixatione in liquore conveniente parata.
Materia ſunt 1. *mineralia*, terræ, metalla calcinata, ☿. ♂. 🜍. *Animalium partes*, carnes, cornua, ungulæ, &c. *Vegetabilia*.
Modus conſiſtit 1. in *præparatione*, ut incidendo, raſpando, pulveriſando; 2. *decoctione* cum ▽ ſ. vel deſtill. vino, aceto, mulſa &c. 3. *clarificatione*.
Uſus eſt alterare, incidere, aperire, digerere, purgare, ſudorẽ, urinam, menſes, vel hæmorrhoides movere ac promovere, roborare &c.
Nota. Decocta, quum facile corrumpantur, non in copiâ paranda. Fiunt commodiùs ex exſiccatis, quam rebus viridibus.

17. DENTIFRICIA ſunt medicamenta ad dealbandos, extergendos, & ſtabiliendos dentes, gingivasque roborandas parata. (emundandas.
Materia ſunt 1. *Liquores*, ut aq. prunellæ, ſalviæ, fol. quercus cum alumine uſto, camph. melle roſato, ſucco moror. ſp. ⊕ ad gingivas
2. *Linimenta*, ut quando pulv. [illegible] melle ſ. vel roſato excipiuntur. [illegible]
3. *Pulveres* [illegible]
4. *Pulveres* vel *penicilli* e farina laterum, C.C. uſto, oſſe ſepiæ, pumice, corall. cùm trag. *Uſus* eſt dentes emundare.

18. ECLEGMATA, eclecta [illegible] delanthendo, item lohoh, linctus, & lambilia dicta, inter electuaria & ſirupos me-

17. DENTIFRICIA sunt medicamenta ad dealbandos, extergendos, & ſtabiliendos dentes, gingivasque roborandas parata. (emundandas.

Materia ſunt 1. *Liquores*, ut aq. prunellæ, ſalviæ, fol. quercus cum alumine uſto, camph. melle roſato, ſucco moror. ſp. ⊕ ad gingivas
2. *Linimenta*, ut quando pulv. ireos, pumicis, aluminis uſti, lapid. ♋ coralliorũ melle ſ. vel roſato excipiuntur. *Uſus* eſt in gingivis
3. *Pulveres* è ſilicibus calcin. marmore calc. C.C. calc. pumice, ♀ maſtiche &c. *Uſus* eſt dentes emundare. (contabeſcentibus.
4. *Trochiſci* vel *penicilli* è farina laterum, C.C. uſto, oſſe ſepiæ, pumice, corall. cum trag *Uſus* eſt dentes emundare.

18. ECLEGMATA, eclecta, ἀπὸ τοῦ ἐκλείχειν à delambendo, item lohoh, linctus, & lambilia dicta, inter electuaria & ſirupos mediam habent conſiſtentiam.

Materiam præbent conſervæ, ſucci inſpiſſati, & non inſpiſſati, mel, ſaccharum, extracta, mucilagines, ſirupi, Julepi, oxymel; olea deſtillata, tragac. pulveres, aromata, gummi Arabicum, fructus, & ſimilia.

Modus parandi: Pulveres, ſucci, tragacanthum, & ſimilia cum melle, ſirupis, aut conſervis pilo ligneo exactè miſcentur, donec mellis liquidioris conſiſtentiam nacta fuerint. Olea poſſunt in fine addi.

Nota: Decocta, ac ſucci cum ſaccharo coqui, ac in formam eclegmatis quoque redigi queunt. (caſſiâ pro clyſteribus.

Uſualia ſunt, Eclegma de ſcyllâ comp. de caulibus, farfarâ, papav. paſſulat. de pino, portulacâ, pulmone vulpis, ſanum, & expertum de

Uſus eſt præcipuè in affectibus pulmonum, & arteriæ aſperæ, aſthmate, raucedine, tuſſi &c.

19. ELECTUARIA q. ἐκλεικτὰ ſ. ἐκλεικτὸς lingendo ſumenda propriè ſunt medicamenta, quæ melle ſirupové excepta ad conſiſtentiam ſirupo craſſiorem, & minùs fluidam, adhuc tamen liquidam rediguntur. (deſtillata.

Materiam præbent pulveres varii, aromata, conſervæ, condita, ſucci medicati, ſirupi, mel, manna. Adduntur etiam ſp. ⊕. ⊖. & olea

Modus parandi eſt: Pulveres, & ſpecies miſcentur cum melle deſpumato, vel ſirupo ad juſtam conſiſtentiam. Vel miſce ſpecies cum

Uſus eſt ad purgandum, alterandum, aperiendum, corroborandum, & alios ſcopos. (conſervis & ſirupis.

Uſualia præcipua ſunt, Diacorum, Alkermes, de Allio, Anacardinum, de croco, Diacodium, de baccis lauri, Mithridatium, Theriaca, Nucum, Requies Nicolai, de ovo, Philonium, Reſumptivum &c.

20. ELIXIRIA, dicuntur ab Arabicâ voce Elecſchir, ſ. Elieſchir, ſ. Aleſchir, i.e. eſſentia arte extracta.

Sunt liquores ſpirituoſi compoſiti cum variarum rerum eſſentiis, vel extractis.

Modus parandi: Species pulveriſantur, cum ſp. vini vel alio menſtruo conveniente humectantur, additur ſp. ♃ vel alius conveniens, & demum affunditur ſp. vini ad eminentiam ℥. vel 4. digitorum.

Uſitata ſunt Elixir Camphoræ, Citri, cryſtalli, Epilepticum Crollii, Cratonis, Juniperinum, Lazuli, Ludi, Mumiæ, Nephriticum, Peſtilentiale Crollii, Proprietatis Paracelſi, Panchymagogon, Uterinum, Vitæ Quercetani. Videatur *Schröderus* in

Uſus pro diverſis ingredientibus eſt diverſus. Pleraque ſunt polychreſta. (Pharmacopæâ.

Google

21. EMPLASTRA, ἀπὸ τοῦ ἐμπλάττειν à fingendo, & illinendo vocantur, quòd in linteo, vel alutâ extendi queant.
Materia ſunt cera, reſinæ, terebinthina, olea, ſucci, & pulveres radicum, foliorum, ac florum vulnerariorum, aſtringentium, ac ſimilium. Adduntur etiam gummata, mucilagines, mel, & mineralia.
Modus parandi. Liquabilia funduntur ad ignem, & maſſæ nonnihil refrigeratæ pulveres ſenſim miſcentur.
Nota. Minium, ceruſſa, lithargyrium ſi admiſcenda ſunt, prius in oleo ſolvantur. Gummi ammoniacum ſolvatur in aceto, colatura deinde tam diu coquenda, donec liquor conſumptus fuerit.
Uſus ratione ingredientium eſt varius.
Uſualia, & communia Emplaſtra ſunt Album coctum, Arthriticum, è lapide calaminari, Cephalicum, Ceroneum, de ceruſſâ, diachylon ſ. & compoſ. citrinum, de cruſtâ panis, diaphoreticum, ad fonticulos, ad oſſium fracturas, griſeum, ad hydropem de baccis lauri, maſtichinum, de meliloto, de minio, Nervinum, Oppodeldoch, Oxycroceum, Spleneticum, Stiēticum, Stomachicum, ad tophos, Veſicatorium &c.
Pertinent huc 1. *Cerota,* quæ habent eadem ingredientia, ſunt ſaltem paulò mitiora.
2. *Dropax* ſeu Picatio: eſt medicamentem in formâ emplaſtri, quod interdum etiam habet formam malagmatis.
Simplex fit ex Pice, & oleo; *compoſitis* additur piper, caſtoreum, pyrethrum, bitumen, galbanum, ♆. ⊕. ⊖ ſarmentorum, &c.
Uſus eſt in membris extenuatis, & reſolutis. Applicatur, & ſæpiùs revellitur, donec cutis rubeſcat, intumeſcat, & ita nutrimentum attrahatur.
22. EMULSIONES ita dicuntur, quod lacti ſint ſimiles, & quaſi emulgendo parentur.
Materiam præbent 1. *Liquor,* ut aqua fontana, aquæ deſtillatæ, decoctum hordei, glycyrrhizæ, paſſularum, hordei &c.
2. *Semina,* & nuclei, ut amygdalæ, pineæ, piſtacia, nuclei Perſicorum, ceraſorum, ſemina 4. frigida, maj. & min. cardui Mariæ, carduibenedicti, cannabis, violarum, napi, aquilegiæ, citri &c.
Modus parandi eſt: Lacteſcentia excorticantur, teruntur, & cum liquoris parte ſextuplâ, vel octuplâ per linteum exprimuntur. Additur ſaccharum, vel manus Chriſti perlatæ, vel Julapium roſarum, violarum &c. item conſervæ, electuaria liquida, confect. alkerm. magiſt. perl. corall. &c.
Uſus eſt alterare, ſitim extinguere, ſudorem movere, & expellere, ſomnum conciliare, etiam purgare, ſi ſemina purgantium addantur. *Exterius* etiam in dolore leniendo locum habent.

23. EPITHEMATA, quorum ſunt
- *materia,* aquæ ſtillatitiæ, ſucci, decocta, emulſiones, & ſimilia, vel ſola, vel mixta cum pulveribus, ſpeciebus, electuariis, ſpiritibus &c.
- *medium* ſunt, quo applicantur, ſpongia, pannus, linteum, ſtupa, &c.
- *Locus,* qui eſt regio cordis, hepatis, lienis, uteri, renum, pulſus, tempora, frons, vertex, plantæ pedum.
- *Uſus,* qui eſt refrigerare, calefacere, attenuare, reſolvere, dolorem lenire, ſomnum inducere, roborare &c.

24. ERRHINA, quæ ſunt medicamenta naribus applicanda, & quidem 1. humida, & liquida; 2. ſicca, & arida.
Materia, ſunt ſucci, aquæ deſt. vinum, oleum, mel, decocta, pulveres, balſama, turundæ, radices, vel caules betæ, cyclaminis, item folia plantarum &c.
Uſus eſt 1. ut ſternutatio excitetur, 2. meatus reſerentur, 3. cerebrum allevietur, 4. ſanguis ſiſtatur, 5. excreſcentiæ ablumantur, 6. exulcerationes ſanentur.
Liquor, ſeu menſtruum, quô fit extractio, ut ſunt S. V. Juniperi, mellis, Terebinthinæ, vinum, hydromel, ſerum lactis, roris majalis, acetum deſtill. aquæ deſt. S. V. ♀ ſatus, Arcanum ♀, liquor Alcaheſt, ſp. minerales.

24. ERRHINA, quæ ſunt medicamenta naribus applicanda, & quidem 1. humida, & liquida; 2. ſicca, & arida. (lia plantarum &c.
Materia, ſunt ſucci, aquæ deſt. vinum, oleum, mel, decocta, pulveres, balſama, turundæ, radices, vel caules betæ, cyclaminis, item fo-
Uſus eſt 1. ut ſternutatio excitetur. 2. meatus reſerentur. 3. cerebrum allevietur. 4. ſanguis ſiſtatur. 5. excreſcentiæ abſumantur.
6. exulcerationes ſanentur.

25. EXTRACTA, de quibus notanda
- *Liquor*, ſeu menſtruum, quô fit extractio, ut ſunt S.V. Juniperi, mellis, Terebinthinæ, vinum, hydromel, ſerum lactis, ros majalis, acetum deſtill. aquæ deſt. S.V. ♀ fatus, Arcanum ♀, liquor Alcaheſt, ſp. minerales.
- *Materia* extrahenda ſunt mineralia, vegetabilia, animalium partes, marina.
- *Modus*: Materia extrahenda contunditur, infunditur, digeritur, partim filtratur, partim inſpiſſatur.
- *Differentiæ*: alia ſunt *liquida*, ad quæ pertinent Elixiria, eſſentiæ, Tincturæ; alia *inſpiſſata*, imprimis purgantia.
- *Uſus* ratione ingredientium eſt varius.

26. FARINÆ, ſunt amyli, Kraffmehl avenæ, fabarum, fænugræci, glandium, hordei &c. *Uſus* eſt ad Cataplaſm. emplaſtra &c.
27. FECULÆ fiunt ex quibuſdam radicibus viridibus, ut ari, bryoniæ, iridis, Pœoniæ, ſerpentariæ &c. rarò è foliis. (fecula.
Modus parandi eſt: Radix lota, & contuſa cum aquâ miſcetur, exprimitur; in liquore expreſſo quod ſubſidet, exſiccatur, & vocatur
Nota: Hæc præparatio non videtur magni momenti. Radices per ſe exſiccatas & pulveriſatas meliorum judicamus virium.
28. FLORES ſunt partes ſubtiliores à craſſioribus per ſublimationem ſeparatæ, ut flor. ☿. Cinnab. ☿. flor. arſenici, Benz. ✱. ✱. ♀. &c.
29. FOMENTA alia ſunt 1. *humida*, quæ fiunt cum aquâ calidâ, oleo, lacte, vino, decoctis plantarum, adhibentur variis partibus cum ſpongiâ, linteo, panno, & ſimilibus, ut epithemata; interdum includuntur ſacculis, veſicâ bubulâ. Fiunt etiam ex animalibus vivis diſſectis, vel eorum partibus, ut pulmonibus, omento &c. Interdum fiunt ſolo vapore aquarum, vel decoctorum.
2. *Sicca*, ut quando radices, folia, flores, ſemina, & aromata ſacculis includuntur, & imponuntur.
Uſus eſt calefacere, digerere, diſcutere, dolorem ſedare, emollire &c.
30. GARGARISMI ἀναγαργαρισμοὶ ſeu collutiones oris fiunt utplurimum ex aquis ſimplicibus, ſuccis, & decoctis, additis pro lubitu ſirupis, melle, aceto, alumine, ⊕, ſp. ⊕, lapide Prunellæ, ⊕ diali &c. (tumoribus, ulcuſculis &c.
Uſus eſt repellere, reſolvere, diſcutere, maturare, abſtergere, conſolidare &c. Locum habent in anginâ raucedine, ſiccitate oris,
31. GELATINÆ, quæ ſunt ſucci clariores inſpiſſati, vel cum ſaccharo, vel ſine ſaccharo.
Parantur 1. *cum ſaccharo* è fructibus, cydon. pomis, pyris, ribibus. 2. *ſine ſaccharo* è cornubus, & oſſibus tenuioribus cum ✱.
Uſus eſt alterare, roborare, è C. C. ſudorem movere in febribus malignis, (longa, ano immittenda.
32. GLANDES βάλανοι ſunt medicamenta ſolida figurâ oblongâ, & tereti inſtar glandis, vel candelæ cereæ, 3. vel 4. transverſos digitos
Materia pro diverſo uſu eſt varia 1. *Lenes* fiunt ex lardo, ficu, inverſâ, ſevo bubulo, caulibus betæ, braſſicæ, bliti &c.
2. *Mediocres* fiunt ex melle ad craſſitiem cocto, ſtercore muris, vitello ovi, ſale, ſapone. (turbith, colocynthis, fel tauri &c.
3. *Fortiores* fiunt ex melle, ⊖ le, hierâ cum agarico, aloë &c. 4. *Fortiſſimis* adduntur helleborus albus, euphorb. ſcammonium,
Uſus eſt 1. laxare, & vim expultricem ſtimulare. 2. ulceribus ani mederi. 3. dolorem lenire. 4. aſcarides interficere. Et hinc pro diverſo ſcopo materia eſt diverſa.

Digitized by Google

33. INFUSA, quorum 1. *Liquor* eſt aqua fontana, deſtillata, ſerum, mulſum, hydromel, vinum, ſuccus betulæ &c.
2. *Materia*, vegetabilia, & metalla ignita.
Uſus eſt alterare, digerere, laxare, purgare, aperire. Interdum additur ſacch. ſirupus, ſpir. ⊕ &c.

34. JULEBI, ſ. Julepi, Zualapia, ab Arabica voce Sialaba, medicari. In Perſiâ aquâ roſarum vocatur gûlab, teſte Oleario, forſan exinde (Juleb.
Parantur ex liquore potulento, in quo ſirupi ſaccharumvé diſſolvuntur. Interdum adduntur ſucci, ſpir. & ſimilia.
Proportio liquoris debet eſſe ad ℔j. ſirupi ℥ij. vel iij. Vocantur etiam *Moreti*, à moris ingredientibus.

35. LAPIDES FACTITII ſunt 1. *vegetabilis* è ſalibus plantarum, additis tincturis, ſpiritibus, & oleis propriis.
2. *corroſivus*, qui fit è lixivio, è quo ſapo præparatur. *Uſus* eſt ad fonticulos excitandos.
3. *medicamentoſus*, ſeu *ſalutis Crollii*, qui fit è ⊕, alum. felle vitri, ⊖ communi, ♀ri, abſinthii, & ſimilibus.
4. *lapis ſeu magnes arſenicalis* ad periapta in peſte. Vide *Schröderum in Pharmacop.* (eſt in phthiſi.

36. LEUCOPHAGUM fit ex amygdalis in aq. roſarum maceratis, carne caponis, vel perdicis elixa contuſa, & per ſetaceum trajecta. *Uſus*

37. LIQUORES, qui fiunt per deliquium è ſalibus & aliis calcinatis, ut ex ✱, arſenico, corall. cryſtall. ♉. Lap. Judaico, Ludo, lap. ☋. &c.
item è myrrhâ & ſaccharo cum raphano, vel ovo ad duritiem cocto, cui, vitello exempto res induntur.

38. LINIMENTA χρίσματα, ἀλείμματα, quæ ſunt medicamenta liquida, oleo craſſiora, unguento verò liquidiora, & conſtant ex oleis, butyro, pinguedinibus, ſevo, medullis, lacrymis arborum, ſuccis &c. Cera malè additur, quùm poros obſtruat.
Uſus eſt externus in dolore leniendo, emolliendo, & ſimilibus ſcopis.

39. LIXIVIA fiunt maximopere è cineribus, & ſalibus, pro lotione capitis, & aliis ſcopis.

40. MASTICATORIA à maſticando dicta, fiunt 1. *è ſimplicibus*, maſtiche, pyrethro, uvis paſſis, cubebis, fol. ſalviæ &c.
2. *è contuſis*, & ſacculo incluſis. 3. *è maſſa compoſitâ* è cerâ, maſtiche, ficubus, melle &c.
Uſus in dolore dentium, oris fœtore, vel ſero extrahendo. (placentas indurari.

41. MORSULI, MORSELLI ex omnibus medicamentorum generibus fieri queunt, quæ non reſpuunt cum ſaccharo ſoluto miſceri, & in
Modus parandi eſt: ℞. ſacchari q. v. ſolve in liquore ſupra ignem, coque ad conſiſtentiam decentem, ſenſim immiſce pulveres, agita, effunde ſupra marmor, ut refrigeretur, & induretur. *Uſus* ſunt purgare, roborare, alterare.

42. MULSA, MEDO, paratur ex aqua, melle, & aromatibus coctione, & fermentatione.
Melicratum ſubitò paratur ex aqua, & melle ad præſentem uſum. οἰνόμελι eſt, quando vinum cum melle miſcetur, oxymel, ubi ace- (tum additur.
Uſus eſt digerere, expectorare, laxare, purgare &c.

43. OBLATÆ LAXATIVÆ, & PURG. fiunt ex farinâ cum ſaccharo, & ſpeciebus purgantibus. Pertinent huc *bolippa* purgantes, & *panis mellitus* purgans.

44. OLEA ſunt 1. *deſtillata* per *veſicam*, ex ſeminibus, arom. &c. per *Retortam*, è reſinis, cornubus &c, (ſimilibus.
2. *expreſſa* è ſeminibus. 3. *infuſa*, & cocta cum ol. olivarum &c.

45. OXYRRHODINA ſunt epithemata fronti applicanda ex oleo roſaceo, violaceo, nymph. & aceto, vel aquis deſtill. camphorâ, & [illegible] purgantia.
Uſus eſt refrigerare, repellere, &c.

[illegible] portione ſacchari. Interdum adduntur aromata & ſimilia.

... fiunt ex farina cum ſaccharo, & ſpeciebus purgantibus. Pertinent huc *boliſpa* purgantes, & *panis mellitus* purgans.

44. OLEA ſunt 1. *deſtillata* per *veſicam*, ex ſeminibus, arom. &c. per *Retortam*, è reſinis, cornubus &c. 2. *expreſſa* è ſeminibus. 3. *infuſa*, & cocta cum ol. olivarum &c.

45. OXYRRHODINA ſunt epithemata fronti applicanda ex oleo roſaceo, violaceo, nymph. & aceto, vel aquis deſtill. camphorâ, & (ſimilibus.
Uſus eſt refrigerare, repellere, &c. (etiam purgantia.

46. PANIS MARTIUS fit ex amygdal. dulcibus excorticatis cum duplâ portione ſacchari. Interdum adduntur aromata, & res aliæ,

47. PASSULÆ PURGANTES infunduntur cum infuſis purgantium, leniter coquuntur ad juſtam conſiſtentiam.

48. PESSARIA ſunt medicamenta utero indenda, fiuntque è goſſypio, vel lanâ concerptâ, melle, adipe ſtyrace, galbano, herbis viridibus, & ſimilibus, formanturque figurâ oblongâ, & rotundâ, imbuunturque certis liquoribus, & oleis, admiſcentur pulveres, & ſucci.
Quantitas plerunque eſt ℥j. alligatur filum, ut retrahi queant. *Naſcalia* præparantur ex iiſdem, ſolummodo goſſypio excepta orificio uteri in virginibus applicantur.
Uſus eſt in menſium obſtructione, ſuffocatione uteri, ulceribus, & ſimilibus malis.

49. PHÆNIGMI φοινιγμοὶ ſ. ſinapiſmi ſunt Cataplaſmata, aut emplaſtra, quæ cutim rubefaciunt, ut mitiora; & fortiora, quæ veſicas excitant. *Sinapiſmi* vocantur, quùm plerunque ſinapi recipiant: Sinapi miſcetur cum ficubus [poteſt addi pyrethrum] & applicatur. Veſicas excitantia vocantur *veſicatoria*, & fiunt è cantharidibus, fermento, ſale, & aceto.
Uſus eſt revellere, vel humorem latentem evocare.

50. PILULÆ fiunt ex ſuccis inſpiſſatis, extractis, reſinis, & mucilaginibus, additis pulveribus variis.
Uſus plerunque eſt purgare.

51. POTIONES ſunt liquores, in quibus res aliæ diſſolvuntur, vel pro alteratione, vel pro purgatione.
Liquores ſunt decocta, aquæ deſtillatæ, infuſa: *Res diſſolvendæ* ſirupi, electuaria, extracta, manna, pulveres &c.

52. PRÆCIPITATA ſunt 1. *in genere* omnia ſoluta, & iterum præcipitata, ut perlæ, corallia &c. 2. *in ſpecie* ☿ alia ſoluta, & præcipitata, qualia ſunt turpethum minerale, ☿ præcipitatus Bezoarticus, purgans, item Bez. ☉. ♃. ♂. &c.

53. POMA AMBRÆ fiunt ex odoratis, pulveribus, qui cerâ, ſtyrace liquidâ, balſamo Indico, tragacanthâ cum tantillo terebinthinæ excipiuntur, & in globulos formantur. *Uſus* eſt pro grato odore conciliando.

54. PRÆPARATA nihil aliud ſunt, quam ſimplicia nonnulla duriuſcula in tenuiſſimum pulverem beneficio aquæ cordialis redactæ. Talia ſunt terræ, lapides, perlæ, corallia, ungulæ, cornua, crania, ovum ſtruthii, & ſimilia.

55. PULVERES fiunt triturâ, & lævigatione, interdum antecedit exſiccatio, & contuſio.
Differentia: Sunt ſimplices, & compoſiti varii. *Pertinent* hûc *ſpecies*, quæ ſunt pulveres in ſuo genere compoſiti, ut ſpecies diamargariton frigidæ, Nicolai, Diamoſchu, diapenidion &c.
Uſus eſt alterare, purgare, ſudorem movere, & omnibus aliis ſcopis inſervire.

55. ROTULÆ ſunt ex ſaccharo inſpiſſato, ſuccis, tragacantho, variisque pulveribus, additis interdum oleis, & variis coloribus.

56. REGULI ſiunt ex ♂. Primò autem ⊖ ac ♀ fluant in crucibulo, injiciatur ♂ pulveriſatum, & fluant igne fortiſſimo, effundatur maſſa in calicem fuſorium æneum ſevo illitum, agitetur nonnihil, & regulus in formâ metalli fundum petet. Alius Regulus eſt ſimplex, alius ☉. ♂. ♃. &c.

57. SACCULI: de his fuit actum in fomentis.

58. SALIA PRÆPARATA ſunt ſimplicia, & compoſita, fiunt ex vegetabilibus, mineralibus, animalibus, & vel *fixa* ex vegetabilium cineribus extrahenda; vel *volatilia* è C. C. craniis, viperis, ſerpentibus, lumbricis &c.

59. SAPO ODORATUS, ſeu ſmegma odoratum conſtat potiſſimum ex ſapone veneto, additis pulveribus, & aquis odoratis, item moſcho, ambrâ, & oleis.

60. SAPONEA eſt medicamentum à ſaponis albi ſed nondum concreti ſimilitudine ſic dictum, fit ex amygdalis excorticatis, contuſis, & ſaccharo in aq. conveniente ſoluto; coquitur ad mellis conſiſtentiam, in fine additur amylum, cinam. &c.

61. SIRUPI, ſ. ſerapii dicuntur ab Arabicâ voce Sharebâ i. e. ſorbere, ſignificatque liquorem ſorbilem. Scribenda autem hæc vox per i, non per y, quo Arabes carent.

Parantur e decoctis, infuſis, & ſuccis cum ſaccharo, vel melle ad mellis conſiſtentiam pro uſibus variis.

62. SPIRITUS ſunt medicamenta ſubtiliora, & quodammodo aërea,

Parantur
- *ex vegetabilibus*, radicibus, foliis, floribus, ſeminibus, fructibus, & aromatibus fermentatione, vel addito vino.
- *ex mineralibus*, ut è ⊕. ⊕. ⊖. ♀. ♉. ○. modò ſimplicibus, modò compoſitis.
- *ex animalium partibus*, ut è C.C. alces, craniis, ungulis, lumbricis, formicis &c.

63. SUCCI fiunt ex vegetabilibus, rarò ex animalibus. Vegetabilia eligenda ſunt ſucculenta, non oleoſa. *Fructus* imprimis huic rei inſerviunt, coquuntur, exprimitur ſuccus, qui nonnihil inſpiſſandus. Tales ſucci ſunt berberum, cydoniorum, ceraſorum, baccarum Juniperi, abſinthii &c.

64. SUBLIMATA, ſunt, quæ in formâ ſiccâ in alembicum elevantur, ut ☿ tus, Flores ♂. ♀.

65. SUFFITUS θυμιάματα, parantur ex odoratis conciſis, vel in pulverem redactis, & in carbones vivos injectis. Interdum ejusmodi pulveres, ut maſtiche, thus, aſa dulcis, ſtyrax, fl. ſpicæ, & ſimilia odorata miſcentur cum liquore conveniente, ut aquâ odoratâ, [illegible]tho, Balſamo Peruviano, & exinde formantur tro[illegible], vel additur farina carbonum tiliæ, & fiunt exinde pyramides, ſive candelæ pro fumo Räucherkerʒlein.

Uſus eſt ad corr[illegible] c[illegible], catarrhos ſiſtendos, ad [illegible] pulmonum exſiccanda, item pro utero ad [illegible] ciendos, ſiſtendos, pro [illegible] & ejus ſuffocationem.

66. SULPHURA, ut ♀ auratum ♂, item ex regulo, & zinnabari ♂. ⊕. item ⊕. ♂. ♀. &c.

67. TESTUDINATUM fit ex amygdal. excort. pineis, piſtac. carne teſtudinum ſaccharo, amylo & cinam. formantur exinde placentæ, & in furno coquuntur. *Uſus* eſt in phthiſi, & hecticâ.

68. TINCTURÆ ſunt 1. *liquidæ*, extractæ cum ſp. V. ſeu alio menſtruo è *fructibus*, ut baccis Juniperi, ceraſis &c. è vini ♀. è *floribus* violar. roſar. rubr. pæoniæ, croci &c. *mineralibus*, ☉. ☽. ♀. ♂. ♃. ⊕. ♀. lapidibus. item *felle animalium*.

67. TESTUDINATUM fit ex amygdal. excort. pineis, piſtac. carne teſtudinum ſaccharo, amylo & cinam. formantur exinde placentæ, & in furno coquuntur. *Uſus* eſt in phthiſi, & hecticâ.

68. TINCTURÆ ſunt 1. *liquidæ*, extractæ cum ſp. V. ſeu alio menſtruo *è fructibus*, ut baccis Juniperi, ceraſis &c. è vini ♀. *è floribus* violar. roſar. rubr. pœoniæ, croci &c. *mineralibus*, ☉. ☽. ♀. ♂. ♄ ⊕. ♁. lapidibus. item *felle animalium*.

2. *ſolidæ*, quando menſtruum abſtrahitur, & tinctura ſicca remanet.

69. TRAGEÆ forſan ἀπὸ τῶν τραγημάτων bellariis, & menſis ſecundis dictæ, ſunt pulveres craſſiuſculi ex aromatibus, & ſaccharatis. Germanicè vocantur Pfaffenfutter. Ut ℞. cubebar. ʒiſ. cardamom. cinam. ā. ℈ij. nuc. moſcat. ʒj. caryophyll. ʒſ. macis, galangæ ā. ℈ſ. confect. coriandri, aniſi, fœnic. ā. ʒſ. rotular. diamoſchi dulc. ℥j. M. F. Tragéa Cephalica.

70. TROCHISCI, qui fiunt ex omnis generis medicamentis, quæ pulveriſata liquore conveniente viſcoſo, ut tragacantho, luccis, vel ſirupis, miſceri, ac impaſtari queunt.

Uſus eſt, ut vel per ſe in uſum trahantur, ut trochiſci ſublinguales, item pro fumo &c.

vel ut pulveres ita compacti meliùs ab aëris injuriâ tueantur, ut ſunt trochiſci de agarico, alhandal, de Rhab.

71. VINA MEDICATA parantur vel ex muſto, vel ex vino defecato, & adduntur rad. fol. flores &c.

72. VITRA fiunt ex ♂, ut vitrum ♂ hyacynthinum, rubeum, album, ☉lare, ex Regulo, ☿ vitæ.

73. UNGUENTA, & LINIMENTA interdum indifferenter ſumuntur, & confunduntur; Unguenta tamen craſſiorem habent conſiſtentiam, linimenta liquidiorem.

Materia, ex quâ parantur, ſunt olea, butyrum, adeps, ſevum, medullæ, reſinæ, mucilagines, ſucci, & res aliæ, quæ aptæ ſunt, ut cum iis commodè miſceri, vel colliquari queant. Ad olei ℥j. pinguedinis fere ſumitur ʒiij. vel ʒſ.

Uſitatoria ſunt, Unguentum Ægyptiacum, Alabaſtrinum, Album, Camphoratum, Althææ, Podagricum *Crollii*, de ceruſâ, Citrinum, Cordiale, de glycyrrhyzâ, ad hæmorrhoides, Mercuriale, de minio camphoratum, Nervinum, Nihili ad oculos, Pectorale, pediculorum, Pomatum, populeum, potabile, reſumptivum, Roſatum, ad ſcabiem, ſpleneticum, ad vermes, viride potabile &c. Uſus ſunt emollire, dolorem lenire, & multa alia pro medici ſcopo præſtare.

FINIS.

DEO SOLI GLORIA.

A01 1h60925

Aç 1 1460 925

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

F.16.

Digitized by Google